

1^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

των Λεκανών Απορροής Ποταμών
του Υδατικού Διαμερίσματος Αττικής (ΕΛ06)

Ενδιάμεση Φάση: 1 Παραδοτέο: 4

Μεθοδολογία/προδιαγραφές και κριτήρια προσδιορισμού των “εξαιρέσεων” από
την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Φεβρουάριος 2017

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 1^{ης} ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΩΝ 14 ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ, ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 3199/2003 ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΙΣΧΥΕΙ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΔ 51/2007 / Μ.3: ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (GR 06) ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (GR 07)

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ: «1^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΔΛΑΠ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»

- Ε.Τ.ΜΕ – ΠΕΠΠΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Ε.
- ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ του ΣΩΚΡΑΤΗ
- ΓΑΜΜΑ - 4 Ε.Π.Ε.
- ΠΑΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ του ΗΛΙΑ
- ΑΛΙΚΗ ΤΣΑΡΟΥΧΗ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

1^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΕΛ06)

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΦΑΣΗ 1, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.4: Μεθοδολογία/προδιαγραφές και κριτήρια προσδιορισμού των “εξαιρέσεων” από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Ημερομηνία πρώτης Δημοσίευσης: 23/02/2017

Αναθεωρήσεις:

Έκδοση	Ημερομηνία	Παρατηρήσεις
Εκδ. 1 (v.1)	23.02.2017	Αρχική έκδοση

1^Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΕΛ06)

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΦΑΣΗ 1

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ/ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ “ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ” ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1-1
1.1	Ιστορικό.....	1-1
1.2	Στόχος, αντικείμενα και φάσεις της μελέτης.....	1-2
1.3	Αντικείμενο, στόχος και δομή της παρούσας έκθεσης.....	1-4
1.4	Ομάδα μελέτης.....	1-7
2	Η ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ΕΚ	2-1
2.1	Θεσμικό πλαίσιο, στόχοι και εφαρμογή της Οδηγίας.....	2-1
2.2	Υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με την εφαρμογή της Οδηγίας.....	2-5
3	1^Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ	3-1
	ΜΕΡΟΣ Α – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ 4.4, 4.5 ΚΑΙ 4.6	3-1
4	ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ	4-1
4.1	Περιβαλλοντικοί στόχοι της οδηγίας 2000/60/ΕΚ.....	4-1
4.2	Εξαιρέσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.....	4-2
4.2.1	Γενικά.....	4-2
4.2.2	Εξαιρέσεις Άρθρου 4.4.....	4-3
4.2.3	Εξαιρέσεις Άρθρου 4.5.....	4-3
4.2.4	Εξαιρέσεις Άρθρου 4.6.....	4-4
4.2.5	Εξαιρέσεις Άρθρου 4.7.....	4-5
4.3	Εξαιρέσεις της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ.....	4-6

5	ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ν^ο 20	5-1
5.1	ΤΥΣ-ΙΤΥΣ και εξαιρέσεις	5-1
5.2	Κλίμακα	5-1
5.3	Προστατευόμενες περιοχές	5-2
5.4	Αβεβαιότητες.....	5-3
5.5	Τεχνική εφικτότητα	5-4
5.6	Δυσανάλογο κόστος.....	5-4
5.7	Άλλα μέσα	5-7
5.8	Διασυνοριακά ύδατα	5-7
5.9	Βασικά ζητήματα για τα Άρθρα 4.4 και 4.5	5-9
5.9.1	Σχέση μεταξύ Άρθρων 4.4 και 4.5	5-9
5.9.2	Εσωτερική λογική Άρθρου 4.4.....	5-11
5.9.3	Εσωτερική λογική Άρθρου 4.5.....	5-14
5.9.4	Εφαρμογή νέων εξαιρέσεων στις αναθεωρήσεις ΣΔΛΑΠ	5-17
5.9.5	Φυσικές συνθήκες	5-17
5.10	Βασικά ζητήματα για το Άρθρο 4.6.....	5-17
5.10.1	Γενικά.....	5-17
5.10.2	Ακραίες πλημμύρες	5-18
5.10.3	Παρατεταμένες ξηρασίες	5-19
6	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	6-1
6.1	Γενικά	6-1
6.2	Αιτιολόγηση δυσανάλογου κόστους	6-4
6.3	Αιτιολόγηση των εναλλακτικών στόχων	6-6
6.4	Προσέγγιση.....	6-16
7	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.6	7-1
7.1	Γενικά	7-1
7.2	Παρατεταμένη Ξηρασία	7-2
7.3	Ακραίες πλημμύρες.....	7-3
7.3.1	Επιπτώσεις ακραίων πλημμυρών.....	7-3
7.3.2	Ανειλημμένες δράσεις.....	7-6
7.3.3	Πλαίσιο μελλοντικής δράσης	7-6
7.4	Ατυχήματα.....	7-7

ΜΕΡΟΣ Β – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ 4.7	7-1
8 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7 – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	8-1
8.1 Εισαγωγή.....	8-1
8.2 Πεδίο Εφαρμογής	8-2
8.3 Συσχέτιση με άλλες κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΓΥ	8-3
9 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7 – ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	9-1
9.1 Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 4.7;.....	9-1
9.2 Σε ποιες τροποποιήσεις, μεταβολές και δραστηριότητες εφαρμόζεται;	9-1
9.3 Τι σημαίνει υποβάθμιση της κατάστασης ή του δυναμικού;	9-2
9.4 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε περιπτώσεις προσωρινών τροποποιήσεων ή μεταβολών;	9-2
9.5 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε μικρά έργα;	9-3
9.6 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε Σχέδια ή Προγράμματα της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ;	9-3
9.7 Πως αξιολογούνται οι επιδράσεις των νέων τροποποιήσεων ή των μεταβολών στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων;	9-4
9.8 Τι σημαίνει νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης;.....	9-4
9.9 Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε όλα τα Υδάτινα Σώματα που επηρεάζονται από νέες τροποποιήσεις;	9-4
9.10 Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε περιοχές που εντάσσονται στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών;	9-5
9.11 Ποια είναι όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος;.....	9-5
9.12 Ποιοι λόγοι θεωρείται ότι επιβάλλονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον;	9-6
9.13 Πως συγκρίνονται τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ με τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις και μεταβολές που εξετάζονται στο πλαίσιο του Άρθρου 4.7;.....	9-7
9.14 Πως εξασφαλίζεται ότι τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα τεχνικώς εφικτά μέσα ή χωρίς δυσανάλογο κόστος που αποτελούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή;	9-8
9.15 Πότε γίνεται η εξέταση υπαγωγής στο άρθρο 4.7;	9-8
9.16 Πως συνδέεται το άρθρο 4.7 με τα Τεχνητά και τα Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα;	9-9
10 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7	10-1
10.1 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 1	10-2

10.1.1 ΒΗΜΑ 1 Επιλογή έργων.....	10-2
10.1.2 ΒΗΜΑ 2: Αξιολόγηση των έργων.....	10-5
10.1.3 Τεκμηρίωση	10-8
10.2 Διάγραμμα Ροής -Ερώτηση 2.....	10-9
10.2.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-9
10.2.2 Τεκμηρίωση	10-10
10.3 Διάγραμμα Ροής- Ερώτηση 3.....	10-10
10.3.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-10
10.3.2 Τεκμηρίωση	10-13
10.4 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 4.....	10-13
10.4.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-13
10.4.2 Τεκμηρίωση	10-16
10.5 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 5.....	10-17
10.5.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-17
10.5.2 Τεκμηρίωση	10-17
10.6 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 6.....	10-18
10.6.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-18
10.6.2 Τεκμηρίωση	10-18
10.7 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 7.....	10-18
10.7.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης.....	10-18
10.7.2 Τεκμηρίωση	10-19
10.8 Αποτέλεσμα ανάλυσης.....	10-20

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΓΥ	Ειδική Γραμματεία Υδάτων
ΙΤΥΣ	Ιδιαιτέρως Τροποποιημένο Υδατικό Σύστημα
ΠΜ	Πρόγραμμα Μέτρων
ΣΑΦΛΞ	Σχέδια Αντιμετώπισης Φαινομένων Λειψυδρίας και Ξηρασίας
ΣΕΣ	Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης
ΣΔΚΠ	Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας
ΣΔΛΑΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού
ΤΥΣ	Τεχνητό Υδατικό Σύστημα
ΥΔ	Υδατικό Διαμέρισμα
ΥΣ	Υδατικό Σύστημα
ΙΕΔ	Industrial Emissions Directive

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ιστορικό

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει από τις αρχές του 2000 μια νέα πολιτική για τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Βασικό εργαλείο προώθησης της νέας πολιτικής είναι η Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ για τα νερά.

Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την κοινοτική Οδηγία-Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ έγινε με το Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ Α' 280) και το Π.Δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α' 54). Με τις διατάξεις αυτές ενσωματώνονται στην εθνική νομοθεσία οι βασικές έννοιες της Οδηγίας για τους υδατικούς πόρους και ταυτόχρονα συγκροτείται η νέα διοικητική δομή και καθορίζονται οι αρμοδιότητες των επιμέρους φορέων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό.

Προτεραιότητα και αναγκαίο βήμα για την εφαρμογή της Οδηγίας στη χώρα μας αποτέλεσε η κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, όπως αυτά έχουν καθορισθεί με την Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων της 16.07.2010. Τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής συντάσσονται με ευθύνη των αρμόδιων αρχών της κάθε Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμού (που αντιστοιχεί στον όρο Υδατικό Διαμέρισμα του Άρθρου 3 του Π.Δ. 51/2007). Με βάση τα σχετικά αιτήματα των Γενικών Γραμματέων των πρώην κρατικών Περιφερειών Αττικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ανέλαβε την εκπόνηση των Σχεδίων Διαχείρισης των Υδατικών Διαμερισμάτων Αττικής (ΥΔ 06) και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΥΔ 07). Σύμφωνα με το Ν. 4117/2013 (ΦΕΚ Α' 29), με τον οποίο τροποποιήθηκε ο Ν. 3199/2003 και το Π.Δ. 51/2007, προβλέπεται ότι στην περίπτωση αυτή το Σχέδιο Διαχείρισης εγκρίνεται από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων μετά από εισήγηση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Τα Σχέδια Διαχείρισης αναθεωρούνται και ενημερώνονται ανά εξαετία. Τα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης, που έχουν εγκριθεί, αφορούν στο 1ο Κύκλο Διαχείρισης (2009-2015) και ισχύουν μέχρι την αναθεώρησή τους. Τα Σχέδια Διαχείρισης που θα καταρτισθούν με την 1^η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αφορούν στον 2^ο Κύκλο Διαχείρισης (2016-2021).

Τον Νοέμβριο του 2015, προκηρύχθηκε από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ανοικτός διεθνής διαγωνισμός για την ανάθεση της μελέτης «Κατάρτιση 1^{ης} Αναθεώρησης Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Αττικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του Ν. 3199/2003 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και του Π.Δ. 51/2007».

Σε συνέχεια του διαγωνισμού, με την από 23.12.2016 Σύμβαση, ανατέθηκε από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων η εκπόνηση της ως άνω μελέτης στην Κ/ΞΙΑ των γραφείων μελετών:

«ΕΤΜΕ: ΠΕΠΠΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Ε»

«ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ του ΣΩΚΡΑΤΗ»

«ΓΑΜΜΑ - 4 Ε.Π.Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΓΕΩΛΟΓΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ» δ.τ. ΓΑΜΜΑ- 4 Ε.Π.Ε

«ΠΑΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ του ΗΛΙΑ»

«ΑΛΙΚΗ ΤΣΑΡΟΥΧΗ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ»

με Εκπρόσωπο και Συντονιστή της Σύμπραξης τον Πολιτικό Μηχανικό Ιωάννη Πέππα και Αναπληρωτή Εκπρόσωπο τον Πολιτικό Μηχανικό Δημήτριο Αργυρόπουλο.

Σε όλες τις φάσεις του έργου (προδιαγραφές και διενέργεια διαγωνισμού, επίβλεψη εκπόνησης και υλοποίηση της διαβούλευσης) το συντονισμό και τη γενική επίβλεψη είχαν οι προϊσταμένες της Ε.Γ.Υ. :

- Μαρία Γκίνη, ΠΕ Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών με Α΄ βαθμό, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος και
- Κωνσταντίνα Νίκα, ΠΕ Γεωτεχνικών (Γεωπόνος) με Α΄ βαθμό, Προϊσταμένη του Τμήματος Επιφανειακών και Υπογείων Υδάτων της Διεύθυνσης Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος.

Μέλη της επιτροπής επίβλεψης της μελέτης αποτέλεσαν τα στελέχη της Ε.Γ.Υ. :

- Θεόδωρος Πλιάκας, ΠΕ Περιβάλλοντος (Φυσικός) με Α΄ βαθμό,
- Σπύρος Τασόγλου, ΠΕ Γεωτεχνικών (Γεωλόγος) με Α΄ βαθμό,
- Χριστίνα Μητσιάνη, ΠΕ Περιβάλλοντος (Μηχανικός Περιβάλλοντος) με Α΄ βαθμό,
- Γεώργιος Κουράκος, ΠΕ Μηχανικών (Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός) με Β΄ βαθμό

1.2 Στόχος, αντικείμενα και φάσεις της μελέτης

Κύριος στόχος της μελέτης αποτελεί η εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, με την οποία εγκαθιδρύεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα κοινό πλαίσιο δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, με σκοπό την προστασία και τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ καθιερώνονται και εφαρμόζονται κοινές αρχές και κοινά μέτρα για όλα τα Κράτη Μέλη, με θεμελιώδη στόχο τη σταδιακή επίτευξη της “καλής κατάστασης” όλων των υδάτων.

Για την επίτευξη της “καλής κατάστασης” των υδάτων απαιτείται η κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού. Τα Σχέδια Διαχείρισης περιγράφονται αναλυτικά στο Άρθρο 13 και στο Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, Προγράμματα Μέτρων για την προστασία και αποκατάσταση των υδάτων, σύμφωνα με το Άρθρο 11 και το Παράρτημα VI της Οδηγίας. Τα Σχέδια Διαχείρισης τίθενται σε διαβούλευση με το κοινό και τους ενδιαφερομένους σύμφωνα με το Άρθρο 14 της Οδηγίας, προκειμένου να οριστικοποιηθούν και να εγκριθούν ενώ αναθεωρούνται ανά εξαετία.

Τα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης έχουν ήδη καταρτιστεί και εγκριθεί και για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της Ελλάδας.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί στην 1η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Αττικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του Ν. 3199/2003, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και του Π.Δ. 51/2007, καθώς επίσης και τα κείμενα Κατευθυντήριων Γραμμών και τις κατευθύνσεις της Ε.Γ.Υ, με περίοδο ισχύος μέχρι το τέλος του 2021 ή εως την επόμενη αναθεώρησή τους.

Τα επιμέρους κύρια αντικείμενα της μελέτης «Κατάρτιση 1ης Αναθεώρησης Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Αττικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του Ν. 3199/2003 και του Π.Δ. 51/2007», είναι:

- α) Η Αναθεώρηση του Προγράμματος Μέτρων, βασικών και συμπληρωματικών, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 11 και στο Παράρτημα VI της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ [Άρθρο 12 και Παράρτημα VII του Π.Δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α'54)] για την προστασία και την αποκατάσταση των υδατικών πόρων της περιοχής μελέτης, προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως αυτοί καθορίζονται στο Άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και στο Άρθρο 4 το Π.Δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α'54).
- β) Η εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για τον εντοπισμό, την περιγραφή και την αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή των προαναφερθέντων Προγραμμάτων Μέτρων και των Σχεδίων Διαχείρισης και τη διερεύνηση εναλλακτικών δυνατοτήτων, λαμβανομένων υπόψη των στόχων των Σχεδίων Διαχείρισης.
- γ) Η Πληροφόρηση του κοινού και η δημόσια διαβούλευση των προκαταρκτικών Σχεδίων Διαχείρισης [Προσχεδίων Διαχείρισης] της 1ης Αναθεώρησης έξι μήνες πριν την ολοκλήρωσή τους, σύμφωνα με το Άρθρο 14 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και το Άρθρο 15 του Π.Δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α'54).
- δ) Ο έλεγχος και επικαιροποίηση- αναθεώρηση των εκθέσεων εφαρμογής των Άρθρων 3, 5, 6 & 8 και των Παραρτημάτων I-V της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στα Υδατικά Διαμερίσματα της περιοχής μελέτης, οι οποίες έχουν υποβληθεί στην Ε.Ε. και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την ανάλυση των ανθρωπογενών πιέσεων και των επιπτώσεων τους, τη διαμόρφωση των προγραμμάτων παρακολούθησης, την οικονομική ανάλυση των χρήσεων ύδατος, το μητρώο προστατευόμενων περιοχών, το χαρακτηρισμό των τύπων των υδατικών συστημάτων, κ.λπ.
- ε) Η επικαιροποίηση του οριστικού προσδιορισμού των ιδιαιτέρως τροποποιημένων και τεχνητών υδατικών συστημάτων της περιοχής μελέτης, καθώς επίσης και των εξαιρέσεων από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του Άρθρου 4 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του Άρθρου 4 του Π.Δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α'54).
- στ) Η πλήρης κάλυψη των υποχρεώσεων, σε σχέση με την υποβολή εκθέσεων και λοιπών στοιχείων στην Ε.Ε. σχετικά με τα Σχέδια Διαχείρισης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν καθορισθεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος.

Για την υλοποίηση των ως άνω θα ληφθούν υπόψη:

- ι. η έκθεση αξιολόγησης από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της ΕΕ, των εγκεκριμένων/πρώτων Σχεδίων Διαχείρισης και το πλάνο ενεργειών που έχει υποβληθεί από την ΕΓΥ, με βάση τις συστάσεις της ΕΕ.,

- ii. οι κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΓΥ, όπως αυτές θα συνδιαμορφωθούν σε συνεργασία με την Υποστηρικτική Ομάδα 1^{ης} Αναθεώρησης με εκπροσώπους από τις αρμόδιες Δ/νσεις Υδάτων των οικείων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας (η οποία θα συσταθεί με απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Υδάτων),
- iii. πληροφορίες από άλλες σχετικές μελέτες ή έργα, οι οποίες εκπονούνται ή έχουν εκπονηθεί, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο (στην περιοχή μελέτης), από εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, Φορείς και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας (π.χ. πιλοτικές μελέτες ανάλυσης κόστους του αρδευτικού νερού από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων) καθώς και τα διαθέσιμα δεδομένα από εθνικές πλατφόρμες και βάσεις δεδομένων όπως το Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας (ΕΜΣΥ) της ΚΥΑ 145026/2014 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,
- iv. τα απαγορευτικά, περιοριστικά και λοιπά ρυθμιστικά μέτρα υδατικού δυναμικού που τυχόν έχουν εκδοθεί από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις μετά την έγκριση των πρώτων Σχεδίων Διαχείρισης,
- v. οι κατευθύνσεις και προτάσεις των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που προβλέπονται στο Άρθρο 8 του Ν. 2742/1999 και
- vi. οι πρακτικές εφαρμογές, από άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ, με μεγαλύτερη εμπειρία και τεχνογνωσία σε θέματα εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Η συνολική μελέτη υλοποιείται σε 2 Φάσεις:

Ενδιάμεση Φάση 1: Κατάρτιση των Προσχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, για τα ΥΔ Αττικής και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, με όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται από το Άρθρο 13 και το Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και τα οποία θα τεθούν σε διαβούλευση. Κατά την κατάρτισή τους εξετάζονται πρώτα οι σχετικές πληροφορίες (κυρίως τα σχετικά Παραρτήματα) από τα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης και κατόπιν συνεννόησης με την Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ.), προσδιορίζονται ποιά από τα στοιχεία των επιμέρους δράσεων χρειάζονται ενημέρωση/επικαιροποίηση.

Ενδιάμεση Φάση 2: Διαβούλευση με το κοινό (Άρθρο 14 της Οδηγίας) και οριστικοποίηση των Αναθεωρημένων Σχεδίων Διαχείρισης, σύμφωνα με το Άρθρο 13 και το Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, καθώς και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.). Τα Αναθεωρημένα Σχέδια Διαχείρισης οριστικοποιούνται και εγκρίνονται έπειτα από την δημοσιοποίηση των Αναθεωρημένων Προσχεδίων Διαχείρισης και των Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) που θα έχουν συνταχθεί, μετά από διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους και το κοινό και αξιολόγηση και ενσωμάτωση των παρατηρήσεων που θα υποβληθούν.

1.3 Αντικείμενο, στόχος και δομή της παρούσας έκθεσης

Το παρόν αποτελεί το **Τεύχος 4** του παραδοτέου αντικειμένου της Ενδιάμεσης Φάσης 1, σύμφωνα με τον κατάλογο παραδοτέων που παρατίθεται στο Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων (ΤΤΔ) της Σύμβασης και αφορά στη διαμόρφωση του Κειμένου Κατευθυντήριων Γραμμών στο οποίο περιγράφεται αναλυτικά η **μεθοδολογία και τα κριτήρια προσδιορισμού των “Εξαιρέσεων” από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ** που θα πρέπει να ακολουθούνται στην χώρα μας.

Η διαμόρφωση των Κείμενων Κατευθυντήριων Γραμμών αποτέλεσε προϊόν συνεργασίας των Αναδόχων του συνολικού Έργου υπό την επίβλεψη της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων (ΕΓΥ).

Το παρόν κείμενο (4^ο Παραδοτέο) περιλαμβάνει το Μέρος Α, το οποίο περιλαμβάνει τα κεφάλαια 4, 5, 6 και 7 και αφορά στις εξαιρέσεις των Άρθρων 4.4, 4.5 και 4.6 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, και το Μέρος Β, το οποίο αφορά στις εξαιρέσεις του Άρθρου 4.7 και αποτελείται από τα κεφάλαια 8, 9 και 10.

Στο **Μέρος Α** παρουσιάζονται οι πρόνοιες των Οδηγιών 2000/60/ΕΚ και 2006/118/ΕΚ όσον αφορά στις κατηγορίες εξαιρέσεων από τους περιβαλλοντικούς στόχους, οι κατευθύνσεις του σχετικού Κειμένου Κατευθυντήριων Γραμμών (GD No20) της Επιτροπής σχετικά με τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στα **Άρθρα 4.4, 4.5 και 4.6** της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και η εξειδίκευσή τους σε επίπεδο Χώρας ώστε να εφαρμοστούν στις Αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής της Χώρας.

Το **Μέρος Β** περιλαμβάνει τις βασικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή του **Άρθρου 4.7** της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ κατά την διαδικασία προγραμματισμού νέων έργων ή δραστηριοτήτων που δύνανται να δημιουργήσουν υδρομορφολογικές αλλοιώσεις σε υδάτινα σώματα (εφεξής αναφερόμενα ως ΥΣ).

Συγκεκριμένα, η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει δέκα (10) κεφάλαια.

Τα **πρώτα τρία** κεφάλαια, περιλαμβάνουν εισαγωγικά στοιχεία για την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, τα Σχέδια Διαχείρισης και την 1^η Αναθεώρησή τους.

Το **τέταρτο** κεφάλαιο παρουσιάζει συνοπτικά τους περιβαλλοντικούς στόχους που θέτει η Οδηγία 2000/60/ΕΚ καθώς και τις εξαιρέσεις από την επίτευξη των στόχων αυτών, οι οποίες περιγράφονται στα άρθρα 4.4, 4.5, 4.6 και 4.7 της Οδηγίας.

Στο **πέμπτο** κεφάλαιο δίνονται οι Κατευθύνσεις του Καθοδηγητικού Έγγραφου Νο 20 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το ζήτημα των Εξαιρέσεων όσον αφορά **στα Άρθρα 4.4, 4.5 και 4.6**.

Το **έκτο** κεφάλαιο περιλαμβάνει τις κατευθύνσεις για την εφαρμογή εναλλακτικών στόχων στο πλαίσιο των **Άρθρων 4.4 και 4.5** για τις ανάγκες της 1^{ης} Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ, ενώ το **έβδομο** κεφάλαιο παρέχει τις κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή των Εξαιρέσεων στο πλαίσιο του **Άρθρου 4.6** της Οδηγίας.

Το **όγδοο** κεφάλαιο περιέχει γενικά στοιχεία για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 των Εξαιρέσεων.

Στο **ένατο** κεφάλαιο δίνονται διευκρινίσεις (σε μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων) για ορισμένα βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4.7 και τα κύρια θέματα που τίθενται σε αυτό, με βάση τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της ad hoc Ομάδας Εργασίας για την κατάρτιση του κατευθυντήριου κειμένου για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 και τις

απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και το σχετικό κείμενο της ΕΕ που εγκρίθηκε από τους Διευθυντές Υδάτων το 2006¹.

Στο **δέκατο** κεφάλαιο δίνονται κατευθύνσεις για τον τρόπο και τη διαδικασία εφαρμογής της αξιολόγησης νέων τροποποιήσεων ή νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης με βάση τις προβλέψεις του άρθρου 4.7 και σύμφωνα με τις Κατευθύνσεις του Καθοδηγητικού Κειμένου GD 20 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Εξαιρέσεις από τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ².

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει στο τέλος της επτά (7) παραρτήματα.

Στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I** δίδεται κατάλογος των πιέσεων που ενδέχεται να οδηγήσουν σε κίνδυνο επίτευξης της «καλής κατάστασης», που θέτει ως στόχο η Οδηγία, ενώ στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II** δίδεται σε μορφή πίνακα κατάλογος των δραστηριοτήτων – παραγόντων που προκαλούν τις πιέσεις αυτές. Στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III** παρουσιάζονται οι διαφορετικοί τύποι των επιπτώσεων που προκύπτουν από τις ως άνω αιτίες – πιέσεις.

Στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV** παρατίθενται οι θεσμικές προβλέψεις για την εφαρμογή του Άρθρου 4.7 όπως αναφέρονται στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ και εξειδικεύονται στο Καθοδηγητικό Κείμενο GD 20 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Εξαιρέσεις από τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V** παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος έργων και δραστηριοτήτων με ενδεχόμενες πιέσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των Υδάτινων Σωμάτων που δύνανται να εξεταστούν στο πλαίσιο του άρθρου 4.7, εφόσον δημιουργούν μόνιμες μεταβολές στα φυσικά χαρακτηριστικά επιφανειακών υδάτων με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού σώματος.

Στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI** παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος κριτηρίων αξιολόγησης της έντασης των υδρομορφολογικών πιέσεων των έργων και δραστηριοτήτων του παραρτήματος V.

Τέλος, στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII** δίνεται ενδεικτικός κατάλογος έργων/ παρεμβάσεων μετριασμού των επιπτώσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων που μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη διερεύνηση των πιθανών μέτρων μετριασμού που αναφέρεται στην ερώτηση 2 του διαγράμματος ροής εξέτασης της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 4.7.

¹ *Exemptions to the Environmental Objectives under the Water framework Directive allowed for new modifications or new sustainable human development activities (WFD Article 4.7). Policy Paper.*

² *European Commission. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive. Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives, Guidance Document No. 20; European Commission: Luxembourg, Luxembourg, 2009.*

1.4 Ομάδα μελέτης

Για τη σύνταξη της μελέτης συνεργάζεται η ακόλουθη ομάδα επιστημόνων:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
Ιωάννης Πέππας	Πολ. Μηχ. Υδραυλικού Πανεπιστημίου Ρώμης/ Εκπρόσωπος και Συντονιστής
Αντώνιος Πέππας	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ, MSc/DIC Υδρολογίας
Ροδάνθη Λημναίου	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ/ Υδραυλικός
Μαρία Μπέσκου	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ/ Υδραυλικός
Δημήτρης Τσακαλομάτης	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ/ Υδραυλικός
Τζανέτος Σμυρλής	Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός ΕΜΠ, MSc W.R.E.M.
Γεώργιος Λαζαρόπουλος	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ/ Υδραυλικός
Αναστασία Κακαβά	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ, MSc Υδατικών Πόρων ΕΜΠ
Χρήστος Μακρόπουλος	Αναπληρωτής Καθηγητής Σχολής Πολ. Μηχ. ΕΜΠ, Πολ. Μηχ. ΕΜΠ, MSc, PhD/DIC, Ειδικός Σύμβουλος Υδραυλικής Μελέτης
Ανδρέας Ευστρατιάδης	Πολ. Μηχ. ΕΜΠ, PhD
Γεωργία Κανδηλιώτη	Φυσικός Ωκεανογράφος, MSc Υδατικών Πόρων ΕΜΠ
Παναγιώτης Αυγερόπουλος	Γεωλόγος MSc
Γεράσιμος Γιαννάτος	Γεωλόγος PhD
Ειρήνη Παπαδοπούλου	Γεωλόγος
Δημήτριος Αργυρόπουλος	Πολιτικός Μηχανικός ΑΠΘ, Υγιεινολόγος MSc, Αναπληρωτής Εκπροσώπου
Δημήτριος Μπέντος	Υγιεινολόγος T.E, MSc
Λάζαρος Ντοανίδης	Μηχανικός Περιβάλλοντος ΔΠΘ, MSc
Κρυσταλία Ευαγγελάτου	Περιβαλλοντολόγος Παν.Αιγαίου, MSc
Ιωάννα Ελευθερίου	Περιβαλλοντολόγος Παν.Αιγαίου, MSc
Μυρτώ Αργυροπούλου-Παπά	Χημικός Μηχανικός ΕΜΠ, MSc/DIC
Δάφνη Χριστοφίδου	Γεωπόνος ΓΠΑ
Αντώνιος Σακαλής	Περιβαλλοντολόγος Παν.Αιγαίου, MSc

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
Παύλος Αποστολίδης	Γεωπόνος ΑΠΘ
Χρήστος Τσαντήλας	Γεωπόνος ΓΠΑ, PhD
Χρήστος Στεφάνου	Γεωπόνος ΓΠΑ, MSc
Αλίκη Τσαρούχη	Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ, Οικονομολόγος MBA, ΟΠΑ
Φοίβη Κουντούρη	Οικονομολόγος PhD

2 Η ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ΕΚ

2.1 Θεσμικό πλαίσιο, στόχοι και εφαρμογή της Οδηγίας

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ, γνωστή ως Οδηγία Πλαίσιο για τους Υδατικούς Πόρους (ΟΠΥ) που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Δεκεμβρίου 2000, θέσπισε, για πρώτη φορά, πλαίσιο για την προστασία των επιφανειακών, υπογείων και παράκτιων/μεταβατικών υδάτων συνολικά σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ).

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ αποτελεί μια συνολική και καινοτόμο προσπάθεια προστασίας και διαχείρισης των υδατικών πόρων και συνιστά το πιο βασικό θεσμικό εργαλείο που εισάγεται στον τομέα των υδάτων, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Συνδυάζει ποιοτικούς, οικολογικούς και ποσοτικούς στόχους για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών (ποταμών και λιμνών), των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων και θέτει ως κεντρική ιδέα την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους στη γεωγραφική κλίμακα των Λεκανών Απορροής Ποταμών. Επιπλέον, επαναπροσδιορίζει την έννοια της Λεκάνης Απορροής Ποταμού, η οποία περιλαμβάνει επίσης τα δέλτα, τις εκβολές ποταμών και τα παράκτια οικοσυστήματα.

Παράλληλα, αντιμετωπίζονται συνολικά όλες οι χρήσεις και υπηρεσίες ύδατος, συνυπολογίζοντας την αξία του νερού για το περιβάλλον, την υγεία, την ανθρώπινη κατανάλωση και την κατανάλωση σε παραγωγικούς τομείς. Η Οδηγία ενισχύει και διασφαλίζει τη συμμετοχή του κοινού με τη δημιουργία συστηματικών και ουσιαστικών διαδικασιών διαβούλευσης. Παράλληλα, προωθεί την αειφόρο και ολοκληρωμένη διαχείριση των διασυνοριακών λεκανών απορροής ποταμών. Στο ίδιο πλαίσιο, η Οδηγία 2000/60/ΕΚ δημιουργεί και εισάγει νέες προσεγγίσεις στην αντιμετώπιση κινδύνων από τις πλημμύρες και την ξηρασία.

Το θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας έχει εναρμονισθεί με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, με τις ακόλουθες νομοθετικές διατάξεις:

1. Το Ν. 3199/09.12.2003 (ΦΕΚ Α' 280) για την «προστασία και διαχείριση των υδάτων - εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με τον οποίο και με τις κανονιστικές πράξεις, οι οποίες εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, εναρμονίζεται το εθνικό δίκαιο προς τις διατάξεις της Οδηγίας. Σημειώνεται η τροποποίησή του με το Νόμο 4117/04.02.2013 (ΦΕΚ Α' 29) «Κύρωση της από 31 Οκτωβρίου 2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Τροποποίηση της παρ. 16 του άρθρου 49 του Ν. 4030/2011 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις (Α' 249)» και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», με τον οποίο αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 7 του Ν. 3199/2003 και καθορίζεται ότι «Υστερα από αίτημα του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι δυνατόν το Σχέδιο Διαχείρισης να καταρτίζεται, να αναθεωρείται ή να ενημερώνεται από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Στην περίπτωση αυτή το Σχέδιο Διαχείρισης εγκρίνεται από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων μετά από εισήγηση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων». Επίσης, σημειώνεται η πρόσφατη τροποποίησή του με το Νόμο 4315/2014/24.12.2014 (ΦΕΚ Α' 296) «Πράξεις εισφοράς σε γη και σε χρήμα Ρυμοτομικές απαλλοτριώσεις και άλλες διατάξεις».

2. Το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμό 51/08.03.2007 (ΦΕΚ Α' 54) "Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000", κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του Άρθρου 15, παράγραφος 1 του Νόμου 3199/2003.

Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του Ν. 3199/2003, έχουν εκδοθεί οι παρακάτω Αποφάσεις:

3. Η ΚΥΑ 47630/16.11.2005 (ΦΕΚ Β' 1688) «Διάρθρωση της Διεύθυνσης Υδάτων της Περιφέρειας», με την οποία συγκροτήθηκαν οι Διευθύνσεις Υδάτων των 13 Περιφερειών της χώρας, όπως αυτή ισχύει μετά το ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» και τα κατ' εξουσιοδότηση αυτού Προεδρικά Διατάγματα περί Οργανισμών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας.
4. Η ΚΥΑ 49139/24.11.2005 (ΦΕΚ Β' 1695), «Οργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων», όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την ΚΥΑ 322/21.3.2013 (ΦΕΚ Β' 679) «Οργάνωση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».
5. Η Υ.Α. με αριθ. 26798/22.06.2005 (ΦΕΚ Β' 895) «Τρόπος λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων».
6. Η Υ.Α. με αριθ. 34685/6.12.2005 (ΦΕΚ Β' 1736) «Συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
7. Η Απόφαση Αριθμ. οικ. 706/16.07.2010 της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β' 1383/2010) «Καθορισμός των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους», σε εφαρμογή του Άρθρου 3 του Π.Δ. 51/2007.
8. Η ΚΥΑ 140384/19.8.2011 (ΦΕΚ Β' 2017) «Ορισμός Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των θέσεων (σταθμών) μετρήσεων και των φορέων που υποχρεούνται στη λειτουργία τους, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4 του Ν.3199/2003».
9. Η ΚΥΑ 146896/27.10.2014 (ΦΕΚ Β' 2878 και Β' 3142) «Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων. Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με τις ΚΥΑ οικ.101123/10.07.2015 (ΦΕΚ Β' 1435) και οικ.170766/22.01.2016 (ΦΕΚ Β' 69) και ισχύει, και με την οποία αντικαταστάθηκαν οι ΚΥΑ 43504/5.12.2005 (ΦΕΚ Β' 1784) και ΚΥΑ 150559/10.06.2011 (ΦΕΚ Β' 1440).

Άμεσα συναφές με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ είναι και το θεσμικό πλαίσιο, με το οποίο ενσωματώθηκε, στο Εθνικό δίκαιο, η Κοινοτική νομοθεσία για την προστασία των υδάτων, όπως ορίζεται στο Παράρτημα VI της Οδηγίας (Μέρος Α):

- i. Η ΚΥΑ 8600/416/Ε103/23.02.2009 (ΦΕΚ Β' 356) σχετικά με την «ποιότητα και μέτρα διαχείρισης των υδάτων κολύμβησης, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας

- 2006/7/ΕΚ “σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ”.
- ii. Η ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε103/01.09.2010 (ΦΕΚ Β’ 1495) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ “Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών”, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ» και η τροποποιητική αυτής ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/2012 (ΦΕΚ Β’ 415).
 - iii. Η υπ’ αριθμ. Υ2/2600/21.06.2001 (ΦΕΚ Β’ 892) απόφαση σχετικά «με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης» με την οποία ενσωματώθηκε η Οδηγία 98/83/ΕΚ για το πόσιμο νερό, όπως έχει τροποποιηθεί από την ΥΑ ΔΥΓ2/Γ.Π.οικ.38295/2007 και ισχύει.
 - iv. Η ΚΥΑ 12044/613/19.03.2007 (ΦΕΚ Β’ 376) για τον «καθορισμό μέτρων και όρων για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες, λόγω της ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2003/105/ΕΚ “για τροποποίηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες”».
 - v. Η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με το ν.1650/1986 (ΦΕΚ Α’ 160) και η μεταγενέστερη σχετική διάταξη Ν.3010/2002 (ΦΕΚ Α’ 91) «Εναρμόνιση του Ν. 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΚ και 96/61/ΕΚ, διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις» για την ενσωμάτωση της οδηγίας 97/11/ΕΚ “περί τροποποίησης της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον” αλλά και της οδηγίας 96/61/ΕΚ “σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης”. Επίσης έχει εκδοθεί ο Ν.4258/14.04.2014 (ΦΕΚ Α’ 94) για την «Διαδικασία Οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα – ρυθμίσεις Πολεοδομικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις».
 - vi. Η ΚΥΑ 80568/4225/05.07.1991 (ΦΕΚ Β’ 641) «Μέθοδοι, όροι και περιορισμοί για τη χρησιμοποίηση στη γεωργία της ιλύος που προέρχεται από επεξεργασία οικιακών και αστικών λυμάτων» για την εναρμόνιση με τις διατάξεις της υπ’ αριθμ. 86/278/ΕΟΚ οδηγίας “σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία”.
 - vii. Η ΚΥΑ 5673/400/05.03.1997 (ΦΕΚ Β’ 192) «Μέτρα και όροι για την επεξεργασία αστικών λυμάτων» και οι τροποποιητικές αυτής αποφάσεις Υ.Α. 19661/1982/2.8.1999 (ΦΕΚ Β’ 1811) και Υ.Α. 48392/939/28.3.2002 (ΦΕΚ Β’ 405), σχετικά με την εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ “για την επεξεργασία αστικών λυμάτων” και την τροποποιητική αυτής Οδηγία 98/15/ΕΚ.
 - viii. Η ΚΥΑ 19652/1906/05.09.1999 «Προσδιορισμός των νερών που υφίστανται νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης- Κατάλογος ευπρόσβλητων ζωνών, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα του άρθρου 4 της υπ’ αριθμ. 16190/1335/1997 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Μέτρα και όροι για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης» (Β’ 519) Τροποποίηση των άρθρων 3, 4, 5 και 8 της απόφασης αυτής» (Β’ 1575), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει».

- ix. Ο Ν. 4036/27.01.2012 (ΦΕΚ Α' 8) για την έγκριση, διάθεση στην αγορά και έλεγχο φυτοπροστατευτικών προϊόντων, προς εφαρμογή των Κ 1107/2009, Κ 396/2005 και της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου.
- x. Η ΚΥΑ 16190/1335/19.05.1997 (ΦΕΚ Β' 519) «Μέτρα και όροι για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης» για την εναρμόνιση με την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ "για την προστασία από τη νιτρορύπανση".
- xi. Η ΚΥΑ 33318/3028/11.12.1998 (ΦΕΚ Β' 1289) «καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» και την τροποποίηση αυτής ΚΥΑ ΗΠ 14849/853/Ε103/2008 (ΦΕΚ Β' 645) σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας".

Άμεσα συναφείς είναι και οι διατάξεις που αναφέρονται σε μεταγενέστερες ή θυγατρικές Οδηγίες, που συμπληρώνουν την Οδηγία 2000/60/ΕΚ:

- α. Η ΚΥΑ 39626/2208/Ε130/25.9.2009 (ΦΕΚ Β' 2075), σχετικά με τον καθορισμό μέτρων για την προστασία των υπόγειων νερών από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, με την οποία ενσωματώθηκε η Θυγατρική Οδηγία 2006/118/ΕΚ σχετικά με «την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση», κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 17 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.
- β. Η ΚΥΑ Η.Π. 51354/2641/Ε103/24.11.2010 (ΦΕΚ Β' 1909) «Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/105/ ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 "σχετικά με Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) στον τομέα της πολιτικής των υδάτων και σχετικά με την τροποποίηση και μετέπειτα κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ, 84/491/ ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου", καθώς και για τις συγκεντρώσεις ειδικών ρύπων στα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ οικ.170766/2016 (ΦΕΚ Β' 69), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/39/ΕΚ και ισχύει.
- γ. Η ΚΥΑ 38317/1621/Ε103/6.9.2011 (ΦΕΚ Β' 1977) «Τεχνικές προδιαγραφές και ελάχιστα κριτήρια επιδόσεων των αναλυτικών μεθόδων για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2009/90/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31^{ης} Ιουλίου 2009 «για τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».
- δ. Η Υ.Α. 1811/22.12.2011 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΦΕΚ Β' 3322) «Ορισμός ανώτερων αποδεκτών τιμών για τη συγκέντρωση συγκεκριμένων ρύπων, ομάδων ρύπων ή δεικτών ρύπανσης σε υπόγεια ύδατα, σε εφαρμογή της παραγράφου 2 του Άρθρου 3 της υπ' αριθμ.: 39626/2208/Ε130/2009 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 2075)».

ε. Η ΚΥΑ 145116/2011 (ΦΕΚ Β' 354) «Καθρισμός μέτρων, όρων κ' διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις», όπως έχει τροποποιηθεί από την ΚΥΑ οικ.191002/2013 (ΦΕΚ Β' 2220) και ισχύει.

2.2 Υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με την εφαρμογή της Οδηγίας

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ θέτει την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και τους οικολογικούς στόχους στο επίκεντρο μιας προσέγγισης με βάση την ενοποιημένη διαχείριση των υδάτων σε κλίμακα λεκάνης απορροής ποταμού. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται κατάλληλος προγραμματισμός εφαρμογής με το σχεδιασμό και συντονισμό επιμέρους δράσεων ώστε η τελική έκβαση να είναι η «καλή κατάσταση» (ή το «καλό δυναμικό») των υδατικών συστημάτων.

Σύμφωνα με το Καθοδηγητικό Έγγραφο Νο 11 «Διαδικασία Προγραμματισμού» η εφαρμογή της Οδηγίας, περιλαμβάνει τις ακόλουθες κύριες συνιστώσες:

1. Αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης και προκαταρκτική ανάλυση χάσματος
2. Οργάνωση των περιβαλλοντικών στόχων
3. Κατάρτιση Προγραμμάτων Παρακολούθησης
4. Ανάλυση χάσματος
5. Κατάρτιση του Προγράμματος Μέτρων
6. Κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού
7. Εφαρμογή του Προγράμματος Μέτρων
8. Αξιολόγηση Προγράμματος Μέτρων
9. Διαβούλευση με το κοινό, ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών

Σε σχέση με την εφαρμογή των επιμέρους απαιτήσεων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, έχουν ολοκληρωθεί, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες ενέργειες:

- Έχουν προσδιορισθεί και καταγραφεί, με την Απόφαση 706/16-7-2010 (ΦΕΚ 1383Β/2-9-2010 & ΦΕΚ 1572Β/28-9-2010), της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων «περί καθορισμού των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους», οι επιμέρους Λεκάνες Απορροής Ποταμών και τα Υδατικά Διαμερίσματα (περιοχές Λεκανών Απορροής Ποταμών) όπως αυτή ισχύει μετά την έγκριση των Πρώτων Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας.
- Έχουν καταρτισθεί, εγκριθεί και υποβληθεί στην ΕΕ3 τα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών όλων (και των 14) των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας για την περίοδο (2009-2015). Τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης περιλαμβάνουν όλες τις αναλυτικές πληροφορίες που απαιτούνται από το Άρθρο 13 και το Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.
- Έχουν συνταχθεί από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Δεκέμβριος 2014) και υποβληθεί στην ΕΕ η Ενδιάμεση Εκθέσεις Προόδου "Εφαρμογή των Προγραμμάτων Μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών".

³ <http://cdr.eionet.europa.eu/gr/eu/wfdart13>

- Έχει διαμορφωθεί και λειτουργεί το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων της χώρας⁴, το οποίο περιλαμβάνει πάνω από τα 2000 σημεία παρακολούθησης της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων.

⁴ <http://nmwn.ypeka.gr/>

3 1^Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ

Το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΣΔΛΑΠ) αποτελεί ταυτόχρονα το βασικό εργαλείο προγραμματισμού αλλά και τον κεντρικό μηχανισμό αναφοράς της χώρας προς την ΕΕ. Στα Σχέδια Διαχείρισης, καθορίζονται τα ρεαλιστικά μέτρα που πρόκειται να εφαρμοστούν προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι στόχοι της Οδηγίας- Πλαίσιο εν γένει, αιτιολογώντας παράλληλα οποιαδήποτε παρέκκλιση.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, τα Σχέδια Διαχείρισης αναθεωρούνται και ενημερώνονται ανά εξαετία. Τα Σχέδια Διαχείρισης που καταρτίζονται στο πλαίσιο της 1^{ης} Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών, για κάθε ένα από τα Υδατικά της Διαμερίσματα (βλ. Εικόνα 3-1), αφορούν στην περίοδο (2016-2021). Στο πλαίσιο της 1^{ης} Αναθεώρησης των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, πραγματοποιούνται οι ακόλουθες ενέργειες:

- Επικαιροποίηση του προσδιορισμού και του χαρακτηρισμού των επιφανειακών (ποτάμιων, λιμναίων, μεταβατικών και παράκτιων) και υπόγειων υδατικών συστημάτων.
- Επανεξέταση και ενημέρωση των τυπο-χαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς και της αξιολόγησης/ταξινόμησης της κατάστασης/δυναμικού των επιφανειακών (οικολογική, χημική), συμπεριλαμβανομένων των ιδιαιτέρως τροποποιημένων και τεχνητών, και των υπόγειων (ποσοτική, ποιοτική) υδατικών συστημάτων, με βάση τα νέα δεδομένα που είναι διαθέσιμα από τη λειτουργία του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων.
- Αξιολόγηση εκ νέου των επιφανειακών συστημάτων που εμφανίζουν σημαντικές υδρομορφολογικές τροποποιήσεις, προκειμένου να καθοριστούν αυτά που συνιστούν ιδιαιτέρως τροποποιημένα (ΙΤΥΣ) και τεχνητά (ΤΥΣ).
- Επικαιροποίηση του καταλόγου των σημαντικών πιέσεων όπως έχουν περιληφθεί στα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης, καθώς και των επιπτώσεών τους.
- Επικαιροποίηση του Μητρώου Προστατευόμενων Περιοχών, με βάση νέα στοιχεία που έχουν προκύψει από την εφαρμογή σχετικών Κοινοτικών Οδηγιών.
- Επικαιροποίηση των στοιχείων για τα προγραμματιζόμενα έργα/δραστηριότητες αξιοποίησης υδατικών πόρων.
- Επανεξέταση των περιβαλλοντικών στόχων για όλα τα επιφανειακά και υπόγεια υδατικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των ιδιαιτέρως τροποποιημένων και τεχνητών.
- Εκτίμηση της προόδου σε σχέση με την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας, όπως είχαν καθορισθεί στα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης.
- Αναθεώρηση των Προγραμμάτων βασικών και συμπληρωματικών Μέτρων για την προστασία και την αποκατάσταση των υδατικών πόρων κάθε ΥΔ, όπως περιλαμβάνονται στα εγκεκριμένα/πρώτα Σχέδια Διαχείρισης, σύμφωνα με το Άρθρο 11 και στο Παράρτημα VI της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (Άρθρο 12 και Παράρτημα VIII του ΠΔ 51/2007).
- Επικαιροποίηση της οικονομικής ανάλυσης των χρήσεων νερού (συμπεριλαμβανομένης της κοστολόγησης με τις αναμενόμενες νέες κατευθύνσεις της ΕΚ), λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της μελέτης «Υπολογισμός ανάκτησης κόστους από τις υπηρεσίες ύδατος» και με βάση τα πλέον πρόσφατα δεδομένα από τις σχετικές υπηρεσίες νερού.

- Καταγραφή των μέχρι σήμερα διακρατικών συνεργασιών και προώθηση της υλοποίησης κοινών ή συμβατών Σχεδίων Διαχείρισης στις διακρατικές λεκάνες απορροής, σύμφωνα τις κατευθύνσεις από την ΕΓΥ.
- Αναθεώρηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) για τον εντοπισμό, περιγραφή και αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή των προαναφερθέντων Προγραμμάτων Μέτρων και των Σχεδίων Διαχείρισης.
- Πληροφόρηση του κοινού και προώθηση της ενεργούς συμμετοχής του, καθώς και δημοσιοποίηση και δημόσια διαβούλευση των Προσχεδίων Διαχείρισης, έξι μήνες πριν την ολοκλήρωσή τους, σύμφωνα με το Άρθρο 14 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και το Άρθρο 15 του ΠΔ 51/2007.
- Κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας σε σχέση με την υποβολή εκθέσεων και λοιπών στοιχείων στην ΕΕ σχετικά με τα Σχέδια Διαχείρισης, μέσω και του ηλεκτρονικού συστήματος WISE (Water Information System for Europe), σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν καθορισθεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος. Οι επιπτώσεις από την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης δεν μπορεί παρά να είναι θετικές, σε μια εποχή κατά την οποία οι υδατικοί πόροι της χώρας αντιμετωπίζουν αυξανόμενες πιέσεις. Η εφαρμογή τους θα προσφέρει τις βάσεις για την στήριξη μιας σταθερής πολιτικής διαχείρισης υδάτων, που θα οδηγήσει στην αποτελεσματική προστασία και στην ορθολογική χρήση των πολύτιμων υδατικών μας πόρων.

Εικόνα 3-1 Υδατικά Διαμερίσματα Ελλάδας

ΜΕΡΟΣ Α – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ 4.4, 4.5 ΚΑΙ 4.6

4 ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

4.1 Περιβαλλοντικοί στόχοι της οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Στο Άρθρο 4.1 της Οδηγίας τίθενται οι «**περιβαλλοντικοί στόχοι**». Οι κύριοι περιβαλλοντικοί στόχοι της Οδηγίας είναι πολλαπλοί και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα στοιχεία:

- Πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και προστασία, αναβάθμιση και αποκατάσταση όλων των υδάτων
- Επίτευξη καλής κατάστασης μέχρι το 2015, δηλαδή καλής οικολογικής κατάστασης (ή δυναμικού) και καλής χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων και καλής χημικής και καλής ποσοτικής κατάστασης των υπογείων υδάτων
- Προοδευτική μείωση της ρύπανσης από τις ουσίες προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, των απορρίψεων και των διαρροών επικινδύνων ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα και την πρόληψη και τον περιορισμό της διοχέτευσης ρύπων στα υπόγεια ύδατα
- Αναστροφή κάθε σημαντικής, ανοδικής τάσης των ρύπων στα υπόγεια ύδατα
- Επίτευξη των προτύπων και των στόχων για τις προστατευόμενες περιοχές

Σύμφωνα με το Άρθρο 4.1 τα Κράτη Μέλη προστατεύουν και αναβαθμίζουν όλα τα Τεχνητά, και Ιδιαίτερος Τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη του καλού οικολογικού δυναμικού και της καλής χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ως το 2015. Τα κριτήρια καθορισμού των εν λόγω σωμάτων περιγράφονται στο Άρθρο 4.3. Η αξιολόγηση του καλού οικολογικού δυναμικού είναι συνάρτηση πιθανών μέτρων άμβλυνσης (mitigation measures).

4.2 Εξαιρέσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

4.2.1 Γενικά

Αναπόσπαστο μέρος του καθορισμού των περιβαλλοντικών στόχων αποτελούν οι εξαιρέσεις. Τα Άρθρα 4.4, 4.5, 4.6 και 4.7 περιγράφουν τις συνθήκες και τη διαδικασία που αυτές οι εξαιρέσεις εφαρμόζονται. Οι εξαιρέσεις μπορεί να ποικίλλουν από μικρής κλίμακας προσωρινές αποκλίσεις από τον κανόνα της «καλής κατάστασης ως το 2015» ως μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες εξαιρέσεις. Οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις περιλαμβάνουν:

- Την παράταση προθεσμίας. Η καλή κατάσταση πρέπει να επιτευχθεί μέχρι το 2021 ή το τουλάχιστον μέχρι το 2027 (Άρθρο 4.4), ή μετά το 2027 μόλις το επιτρέψουν οι φυσικές συνθήκες.
- Την επίτευξη λιγότερο αυστηρών στόχων κάτω από ειδικές συνθήκες (άρθρο 4.5)
- Την προσωρινή υποβάθμιση σε περιστάσεις που απορρέουν από φυσικά αίτια ή από ανωτέρα βία (Άρθρο 4.6)
- Νέες τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών υδατικών συστημάτων ή μεταβολές στη στάθμη των υπογείων υδατικών συστημάτων ή αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων, οι οποίες είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης (Άρθρο 4.7)

Προϋποθέσεις

- Κοινό χαρακτηριστικό όλων των εξαιρέσεων είναι ότι για να υιοθετηθούν και εφαρμοστούν θα πρέπει να πληρούνται αυστηρά συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ενώ ολοκληρωμένη αιτιολόγηση για τους λόγους που εφαρμόζονται θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο ΣΔΛΑΠ.
- Η εφαρμογή εξαιρέσεων σύμφωνα με τα άρθρα 4.4, 4.5, 4.6 και 4.7 δεν επιτρέπεται να αποκλείει μονίμως ή να υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και θα πρέπει να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων (Άρθρο 4.8).
- Η εφαρμογή των εξαιρέσεων πρέπει να εγγυάται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία (Άρθρο 4.9).

4.2.2 Εξαιρέσεις Άρθρου 4.4

Το Άρθρο 4.4 της Οδηγίας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει προβλέπει:

Οι προθεσμίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1 μπορούν να **παρατείνονται για τη σταδιακή επίτευξη των στόχων** για υδατικά συστήματα, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υποβαθμίζεται περαιτέρω η κατάσταση του πληττόμενου υδατικού συστήματος, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) τα κράτη μέλη διαπιστώνουν ότι δεν είναι ευλόγως δυνατόν να επιτευχθούν όλες οι απαιτούμενες βελτιώσεις της κατάστασης του υδατικού συστήματος εντός των προθεσμιών που καθορίζονται στην παράγραφο αυτή, για έναν τουλάχιστον από τους ακόλουθους λόγους:
 - i) η κλίμακα των απαιτούμενων βελτιώσεων δεν είναι, για τεχνικούς λόγους, δυνατόν να επιτευχθεί παρά μόνο σε χρονικά στάδια που υπερβαίνουν το χρονοδιάγραμμα·
 - ii) η ολοκλήρωση των βελτιώσεων εντός του χρονοδιαγράμματος θα ήταν δυσανάλογα δαπανηρή·
 - iii) οι φυσικές συνθήκες δεν επιτρέπουν έγκαιρες βελτιώσεις στην κατάσταση του υδατικού συστήματος·
- β) η παράταση της προθεσμίας και η αντίστοιχη αιτιολογία **εκτίθενται ειδικά και επεξηγούνται** στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, που απαιτείται δυνάμει του άρθρου 13·
- γ) οι παρατάσεις περιορίζονται σε **δύο το πολύ** περαιτέρω ενημερώσεις του σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, εκτός από τις περιπτώσεις που οι φυσικές συνθήκες είναι τέτοιες ώστε οι στόχοι να μην είναι δυνατόν να επιτευχθούν εντός της περιόδου αυτής·
- δ) το σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού περιλαμβάνει περίληψη των μέτρων τα οποία απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 11 και τα οποία θεωρούνται αναγκαία για να φθάσουν προοδευτικά τα υδατικά συστήματα στην απαιτούμενη κατάσταση μέσα στην παραταθείσα προθεσμία, τους λόγους για οποιαδήποτε αξιοσημείωτη καθυστέρηση εφαρμογής των εν λόγω μέτρων και το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή τους. Στις ενημερώσεις του σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού περιλαμβάνονται μια επισκόπηση της εφαρμογής των μέτρων αυτών και μια περίληψη των τυχόν πρόσθετων μέτρων.

4.2.3 Εξαιρέσεις Άρθρου 4.5

Το Άρθρο 4.5 της Οδηγίας προβλέπει:

Τα κράτη μέλη μπορούν να επιδιώκουν **περιβαλλοντικούς στόχους λιγότερο αυστηρούς** από αυτούς που απαιτούνται δυνάμει της παραγράφου 1 για συγκεκριμένα υδατικά συστήματα, όταν επηρεάζονται τόσο από ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1, ή **η φυσική τους κατάσταση** είναι τέτοια ώστε η επίτευξη των στόχων

αυτών να είναι **ανέφικτη ή δυσανάλογα δαπανηρή**, και εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετούνται από την ανθρώπινη αυτή δραστηριότητα δεν μπορούν να επιτευχθούν με **άλλα μέσα** τα οποία αποτελούν πολύ καλύτερη επιλογή για περιβαλλοντική πρακτική, η οποία δεν συνεπάγεται δυσανάλογο κόστος·
- β) τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν:
 - για τα επιφανειακά ύδατα, ότι επιτυγχάνεται το μέγιστο δυνατό οικολογικό δυναμικό και η καλύτερη δυνατή χημική κατάσταση, δεδομένων των επιπτώσεων που δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν αποφευχθεί λόγω της φύσεως της ανθρώπινης δραστηριότητας ή της ρύπανσης,
 - για τα υπόγεια ύδατα, τις όσο το δυνατόν λιγότερες μεταβολές στην καλή κατάσταση των υπόγειων υδάτων, δεδομένων των επιπτώσεων που δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν αποφευχθεί λόγω της φύσεως της ανθρώπινης δραστηριότητας ή της ρύπανσης·
- γ) δεν σημειώνεται περαιτέρω υποβάθμιση της κατάστασης του πληγέντος υδατικού συστήματος·
- δ) η καθιέρωση λιγότερο αυστηρών περιβαλλοντικών στόχων και η **αντίστοιχη αιτιολογία** εκτίθενται ειδικά στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που επιβάλλει το άρθρο 13, οι δε στόχοι αυτοί αναθεωρούνται ανά εξαετία.

4.2.4 Εξαιρέσεις Άρθρου 4.6

Το Άρθρο 4.6 της Οδηγίας προβλέπει:

Προσωρινή υποβάθμιση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων δεν συνιστά παράβαση των απαιτήσεων της παρούσας οδηγίας εάν οφείλεται σε περιστάσεις που απορρέουν από **φυσικά αίτια ή από ανωτέρα βία** και είναι **εξαιρετικές ή δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί**, ιδίως **ακραίες πλημμύρες και παρατεταμένες ξηρασίες**, ή εάν οφείλεται σε περιστάσεις λόγω **ατυχημάτων** οι οποίες δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για να προληφθεί η περαιτέρω υποβάθμιση της κατάστασης και για να μην υπονομευθεί η επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα που δεν θίγονται από τις περιστάσεις αυτές·
- β) το σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού αναφέρει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να κηρύσσονται οι **απρόβλεπτες ή εξαιρετικές αυτές περιστάσεις**, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης των κατάλληλων **δεικτών**·
- γ) τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται στις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις περιλαμβάνονται στο **πρόγραμμα μέτρων** και δεν θα υπονομεύσουν την αποκατάσταση της ποιότητας του υδατικού συστήματος μετά τη λήξη των περιστάσεων·

- δ) οι επιπτώσεις των εξαιρετικών περιστάσεων ή των περιστάσεων που δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί επισκοπούνται ετησίως και, με την επιφύλαξη των λόγων που εκτίθενται στην παράγραφο 4 στοιχείο α), έχουν ληφθεί όλα τα πρακτικά εφικτά μέτρα για την ευλόγως ταχύτερη δυνατή αποκατάσταση του υδατικού συστήματος στην κατάσταση στην οποία βρισκόταν πριν από τις επιπτώσεις των περιστάσεων αυτών και
- ε) η επόμενη ενημέρωση του σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού περιλαμβάνει περίληψη των συνεπειών των περιστάσεων και των μέτρων που ελήφθησαν ή θα ληφθούν σύμφωνα με τα στοιχεία α) και δ).

4.2.5 Εξαιρέσεις Άρθρου 4.7

Το Άρθρο 4.7 της Οδηγίας προβλέπει:

Τα κράτη μέλη δεν παραβιάζουν την παρούσα οδηγία εφόσον:

- η αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων, οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων ή
- η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

και εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) **λαμβάνονται όλα τα πρακτικά εφικτά μέτρα** για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος·
- β) η **αιτιολογία** των τροποποιήσεων ή των μεταβολών εκτίθεται ειδικά στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που επιβάλλει το άρθρο 13, οι δε στόχοι αναθεωρούνται ανά εξαετία·
- γ) οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές αυτές **υπαγορεύονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον ή/και τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία** από την επίτευξη των στόχων που εξαγγέλλονται στην παράγραφο 1 υπερκαλύπτονται από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών για την υγεία των ανθρώπων, για τη διαφύλαξη της ασφάλειάς τους ή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και
- δ) οι ευεργετικοί στόχοι τους οποίους εξυπηρετούν αυτές οι τροποποιήσεις ή μεταβολές των υδάτινων συστημάτων δεν μπορούν για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα που συνιστούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή.

Η σχετική μεθοδολογία για την εν λόγω κατηγορία Εξαιρέσεων αναλύεται στο Μέρος Β του παρόντος τεύχους

4.3 Εξαιρέσεις της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ

Η Οδηγία 2006/118/ΕΚ⁵ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, στο Άρθρο 6 έχει ειδικές πρόνοιες σχετικά την πρόληψη και τον περιορισμό της εισαγωγής ρύπων στα υπόγεια ύδατα:

1. Για να επιτευχθεί ο στόχος πρόληψης ή περιορισμού της εισαγωγής ρύπων στα υπόγεια ύδατα, ο οποίος θεσπίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο β), στοιχείο ι), της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το πρόγραμμα μέτρων που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει :

α) όλα τα μέτρα που απαιτούνται με σκοπό την πρόληψη της εισαγωγής οποιασδήποτε επικίνδυνης ουσίας στα υπόγεια ύδατα, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3. Κατά τον εντοπισμό των ουσιών αυτών, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδίως τις επικίνδυνες ουσίες που ανήκουν στις οικογένειες ή ομάδες ρύπων που παρατίθενται στα σημεία 1 έως 6, του Παραρτήματος VIII, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, καθώς και τις ουσίες που ανήκουν στις οικογένειες ή ομάδες ρύπων που παρατίθενται στα σημεία 7 έως 9 του Παραρτήματος αυτού, εφόσον οι ουσίες αυτές θεωρούνται επικίνδυνες*

β) για τους ρύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα VIII της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και οι οποίοι δεν θεωρούνται επικίνδυνοι καθώς επίσης και για οποιονδήποτε άλλο μη επικίνδυνο ρύπο που δεν περιλαμβάνεται στο εν λόγω Παράρτημα, ο οποίος, όμως, κατά τα κράτη μέλη, αποτελεί πραγματικό ή δυνητικό κίνδυνο ρύπανσης, όλα τα μέτρα που απαιτούνται για τον περιορισμό της εισαγωγής στα υπόγεια ύδατα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι η εισαγωγή αυτή δεν οδηγεί σε υποβάθμιση, ούτε προκαλεί σημαντική και διατηρούμενη ανοδική τάση συγκεντρώσεων ρύπων στα υπόγεια ύδατα. Τα μέτρα αυτά λαμβάνουν υπόψη, τουλάχιστον, την καθιερωμένη βέλτιστη πρακτική, συμπεριλαμβανομένων της Βέλτιστης Περιβαλλοντικής Πρακτικής και των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών που ορίζονται στη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

Για τον καθορισμό των μέτρων βάσει των στοιχείων (α) ή (β), τα κράτη μέλη μπορούν, ως πρώτο βήμα, να εντοπίζουν τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ρύποι που απαριθμούνται στο Παράρτημα VIII, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ιδίως τα ουσιώδη μέταλλα και οι ενώσεις τους που μνημονεύονται στο σημείο 7 του εν λόγω Παραρτήματος, πρέπει να θεωρηθούν επικίνδυνοι ή μη επικίνδυνοι.

2. Η εισαγωγή ρύπων από διάχυτες πηγές ρύπανσης που έχουν επιπτώσεις στη χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων λαμβάνεται υπόψη, όταν αυτό είναι τεχνικώς εφικτό.
3. Με την επιφύλαξη τυχόν αυστηρότερων απαιτήσεων της λοιπής κοινοτικής νομοθεσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν από τα μέτρα που απαιτούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1, την εισαγωγή ρύπων η οποία:

⁵Τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2014/80/ΕΕ (Τροποποίηση Παραρτήματος II της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ)

- α) είναι αποτέλεσμα άμεσων απορρίψεων που επιτρέπονται σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ι), της οδηγίας 2000/60/ΕΚ,
- β) θεωρείται από τις αρμόδιες αρχές ότι είναι τόσο μικρή όσον αφορά την ποσότητα και τη συγκέντρωση ώστε να μη δημιουργείται κανένας άμεσος ή μελλοντικός κίνδυνος υποβάθμισης της ποιότητας των υπόγειων υδάτων υποδοχής,
- γ) είναι συνέπεια ατυχήματος ή εξαιρετικών περιστάσεων που απορρέουν από φυσικά αίτια και η οποία δεν θα μπορούσε ευλόγως να προβλεφθεί, να αποφευχθεί ή να μετριασθεί,
- δ) είναι αποτέλεσμα τεχνητού εμπλουτισμού ή αύξησης των συστημάτων υπόγειων υδάτων που επιτρέπεται σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο στ), της οδηγίας 2000/60/ΕΚ,
- ε) θεωρείται από τις αρμόδιες αρχές ότι είναι τεχνικώς ανέφικτο να προληφθεί ή να περιορισθεί χωρίς να χρησιμοποιηθούν:
- (i) μέτρα που θα μπορούσαν να αυξήσουν τους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία ή την ποιότητα του περιβάλλοντος στο σύνολό του, ή
 - (ii) **δυσαναλόγως δαπανηρά μέτρα για την αφαίρεση ποσοτήτων ρύπων από το μολυσμένο έδαφος ή υπέδαφος ή για τον κατ' άλλο τρόπο έλεγχο της διήθησής τους σε αυτό, ή**
- στ) είναι αποτέλεσμα παρεμβάσεων στα επιφανειακά ύδατα με σκοπό, μεταξύ άλλων, την άμβλυση των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασία και τη διαχείριση υδάτων και υδάτινων οδών, μεταξύ άλλων και σε διεθνές επίπεδο. Οι δραστηριότητες αυτού του είδους, συμπεριλαμβανομένων της κοπής, της εκβάθυνσης, της μετατόπισης και της απόθεσης ιζημάτων σε επιφανειακά ύδατα, διενεργούνται σύμφωνα με γενικούς κανόνες υποχρεωτικής ισχύος, καθώς και, εφόσον χρειάζεται, με άδειες και εγκρίσεις που εκδίδονται βάσει των κανόνων αυτών που θεσπίζουν τα κράτη μέλη προς τον σκοπό αυτόν, υπό τον όρο ότι η εν λόγω εισαγωγή δεν διακυβεύει την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν τεθεί για τα οικεία υδατικά συστήματα σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β), της οδηγίας 2000/60/ΕΚ.
- Οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στα στοιχεία α) έως στ) τυγχάνουν εφαρμογής μόνον εφόσον οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών διαπιστώσουν ότι έχει πραγματοποιηθεί αποτελεσματική παρακολούθηση των σχετικών συστημάτων υπογείων υδάτων, σύμφωνα με το σημείο 2.4.2, του Παραρτήματος V, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ή άλλη κατάλληλη παρακολούθηση.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω οι κατηγορίες εξαιρέσεων για την χημική κατάσταση των υπογείων υδάτων, που δύναται να αναφερθούν στο πλαίσιο της 1ης αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ είναι συνέπεια:⁶

- άμεσων απορρίψεων που επιτρέπονται από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ
- ατυχήματος ή εξαιρετικών περιστάσεων

⁶ WFD Reporting Guidance 2016

- τεχνητού εμπλουτισμού ή αύξησης
- παρεμβάσεων στα επιφανειακά ύδατα με σκοπό, μεταξύ άλλων, την άμβλυση των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες και τη διαχείριση υδάτων
- απευθείας εισαγωγής ρύπων, όταν αυτή δεν είναι τεχνικά εφικτό να αποφευχθεί δηλαδή χωρίς να ληφθούν μέτρα που θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία ή την ποιότητα του περιβάλλοντος ή χωρίς να ληφθούν δυσανάλογα δαπανηρά μέτρα ή είναι μικρές

5 ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ν^Ο 20

Τα Καθοδηγητικά Έγγραφα δεν αποτελούν νομικά δεσμευτικά έγγραφα, αλλά έχουν ως στόχο να δώσουν μια γενική μεθοδολογική προσέγγιση σε επιμέρους θέματα εφαρμογής της Οδηγίας και απαιτούν προσαρμογή σε επίπεδο κράτους μέλους προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εκεί επικρατούσες ειδικές συνθήκες. Στις ακόλουθες παραγράφους δίνονται οι Κατευθύνσεις του Καθοδηγητικού Έγγραφου Νο 20 σχετικά με το ζήτημα των Εξαιρέσεων και σχετικά με τα Άρθρα 4.4, 4.5 και 4.6. Το έγγραφο αυτό συμπεριλαμβάνει και σχετικές συμφωνίες μεταξύ των **Υπευθύνων** για θέματα **Υδάτων** των κρατών μελών (**Water Directors**), που λήφθηκαν από μετά την έγκριση της Οδηγίας (2000) ως την έκδοση του Εγγράφου (2009).

5.1 ΤΥΣ-ΙΤΥΣ και εξαιρέσεις

Σύμφωνα με το Καθοδηγητικό Έγγραφο 20, τα Τεχνητά, και Ιδιαιτέρως Τροποποιημένα υδατικά συστήματα (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ) **δεν αποτελούν εξαιρέσεις ούτε έχουν εναλλακτικούς στόχους.**

Τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ αποτελούν **ειδική κατηγορία υδατικών συστημάτων** με το δικό της σύστημα ταξινόμησης και στόχους. Η ειδική αυτή κατηγορία σχετίζεται με άλλες εξαιρέσεις οι οποίες απαιτούν την ικανοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που πρέπει να ικανοποιούνται πριν προσδιοριστούν ως ανήκοντα σε αυτήν την κατηγορία (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ)

5.2 Κλίμακα

Τα κράτη μέλη θέτουν περιβαλλοντικούς στόχους σε επίπεδο υδατικού συστήματος.⁷ Ωστόσο, διαφορετικές κλίμακες (εθνική, λεκάνης, υπο-λεκάνης) μπορεί να είναι κατάλληλες για διαφορετικές εκτιμήσεις ή για διαφορετικές πτυχές της ίδιας αξιολόγησης. Για παράδειγμα, τα διασυνοριακά ζητήματα πρέπει αξιολογούνται σε διασυνοριακή κλίμακα. Ωστόσο, η επιλογή της κλίμακας θα πρέπει να δικαιολογείται από τις διατάξεις της Οδηγίας και στην περίπτωση που οι πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για να δικαιολογήσουν τις εξαιρέσεις συγκεντρώνονται σε ένα πιο γενικό επίπεδο πρέπει να είναι σαφές ότι η πληροφορία αναφέρεται στο εν λόγω υδατικό σύστημα ή σε ομάδα υδατικών συστημάτων στην οποία ανήκει⁸.

Επιπρόσθετα, το Άρθρο 4.8 ορίζει ότι η εφαρμογή εξαιρέσεων σε ένα υδατικό σύστημα «δεν επιτρέπεται να αποκλείει μονίμως ή να υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και θα πρέπει να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων».

⁷ Όπως προκύπτει από τα δελτία αναφοράς για το 2016 (WFD Reporting Guidance 2016), τα κράτη μέλη καλούνται να αναφέρουν για κάθε υδατικό σύστημα, για το οποίο ο στόχος δεν θα είναι η καλή κατάσταση μέχρι το 2015, τον εναλλακτικό στόχο, και τα αίτια που οδήγησαν σε αυτόν τον εναλλακτικό στόχο.

⁸ Αφορά στην περίπτωση εφαρμογής εξαιρέσεων σε υδατικά συστήματα που το αίτιο της εξαίρεσης δεν προκύπτει από σταθμό παρακολούθησης επί του σώματος αλλά η κατάσταση του υδατικού συστήματος έχει προκύψει από ομαδοποίηση

Όσον αφορά στη σχέση μεταξύ των υδατικών συστημάτων, είναι σαφές ότι δεν μπορεί να υπάρχει ένας αυτόματος μηχανισμός για να δικαιολογήσει τις εξαιρέσεις σε ένα γειτονικό υδατικό σύστημα με βάση την αξιολόγηση που διενεργήθηκε σε ένα άλλο.

Οι λόγοι που δικαιολογούν την εξαίρεση (π.χ. χρήσεις του νερού ή σημαντικές πιέσεις) δε σημαίνει κατ'ανάγκη ότι πρέπει πάντα να βρίσκονται εντός του υδατικού συστήματος για το οποίο ζητείται η εξαίρεση.

5.3 Προστατευόμενες περιοχές

Οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 4.4 και 4.5 και 4.6 ισχύουν για όλους τους περιβαλλοντικούς στόχους του άρθρου 4.1, ως εκ τούτου και για το άρθρο 4.1 (γ), το οποίο περιγράφει τους στόχους για τις προστατευόμενες περιοχές. Ωστόσο, το άρθρο 4.9 καθιστά σαφές ότι όταν εφαρμόζονται οι εξαιρέσεις του άρθρου 4, θα πρέπει να εξασφαλίζεται το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία. Αυτό σημαίνει ότι οι εξαιρέσεις από τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παρέκκλιση από τους στόχους και τις υποχρεώσεις που καθορίζονται από άλλα νομοθετήματα της ΕΕ.

Έτσι, στην περίπτωση που ένα **νέο έργο** θα μπορούσε να προκαλέσει επιδείνωση της κατάστασης (ενός υδατικού συστήματος) και αποτυχία της επίτευξης των στόχων μιας περιοχής του δικτύου Natura 2000, θα πρέπει να πληρούνται ταυτόχρονα:

- Όσον αφορά στο υδατικό σύστημα, οι σχετικές προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 4.7 της Οδηγίας και που επιτρέπουν την υποβάθμιση της κατάστασης και
- Όσον αφορά στην περιοχή του δικτύου Natura 2000, οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 6 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ), οι οποίες επιτρέπουν τη μη επίτευξη του στόχου μιας περιοχής Natura 2000, ήτοι:

*Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους **επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος**, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε. Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον, ή, κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί σημαντικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος.*

5.4 Αβεβαιότητες

Οι αβεβαιότητες σχετικά με την εφαρμογή των εξαιρέσεων έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις εκτιμήσεις κόστους και οφέλους. Ακολούθως δίνονται παραδείγματα ενεργειών ώστε να μειωθούν οι αβεβαιότητες ή να αντιμετωπιστούν κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων:

- Θα πρέπει να επιλέγονται αναστρέψιμα μέτρα, μέτρα που μπορούν να προσαρμοστούν εύκολα, μέτρα τα οποία μπορούν να πραγματοποιηθούν επαναληπτικά ή μέτρα χαμηλού κινδύνου και κόστους και υψηλής απόδοσης. Όπου υπάρχει σημαντική αβεβαιότητα, ο κίνδυνος να προκύψει δυσανάλογο κόστος μπορεί να μειωθεί με την επιλογή των μέτρων που είναι εύκολα και επαναληπτικά και τα οποία μπορούν να προστεθούν ή να προσαρμοστούν, στο μέλλον, με βάση τις πληροφορίες σχετικά με τις επιπτώσεις τους και τα σχετικά οφέλη. Ωστόσο, αυτά τα είδη των μέτρων δεν είναι αναγκαστικά τα περισσότερο αποδεκτά από τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- Θα πρέπει να εκτιμάται και να καταγράφεται το επίπεδο αβεβαιότητας κατά τον καθορισμό των στόχων
- Θα πρέπει τα οφέλη να σταθμίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να λαμβάνεται υπόψη η πρόσθετη αβεβαιότητα του οφέλους σε σχέση με το κόστος. Η ίδια λογική πρέπει να ισχύει όταν το κόστος είναι περισσότερο αβέβαιο από τα οφέλη, αν και αυτό είναι λιγότερο πιθανό στην πράξη.
- Θα πρέπει να λαμβάνονται δράσεις για να μειωθεί η αβεβαιότητα (π.χ. ερευνητικά προγράμματα), αν και αυτές οι ενέργειες πρέπει να είναι αναλογικές. Τα ευρήματα του άρθρου 5 αποτελούν μια σημαντική βάση για την αντιμετώπιση των κενών γνώσης και τον προσδιορισμό επακόλουθων δράσεων.
- Οι προσπάθειες για να μειωθεί η αβεβαιότητα θα πρέπει να είναι σε αναλογία με τη δυσκολία της προκείμενης απόφασης και των επιπτώσεών μιας λανθασμένης απόφασης. Ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος να καταβληθεί προσπάθεια μείωσης της αβεβαιότητας εάν αυτό δεν αποσαφηνίζει την απόφαση. Μπορεί καλύτερα να αναληφθεί δράση στη βάση αρχών, για παράδειγμα, της αρχής της προφύλαξης και / ή της αρχής ο ρυπαίνων πληρώνει ή / και, όπου είναι δυνατόν, στη βάση της συναίνεσης.
- Πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ του κινδύνου να μην επιτευχθούν οι στόχοι και του κινδύνου να μην χρησιμοποιηθούν τα πιο οικονομικά αποδοτικά μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών, με προτεραιότητα να δίδεται στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων του πρώτου σκέλους.

Για παράδειγμα, η αποτελεσματικότητα μέτρων κατά της διάχυτης ρύπανσης μπορεί να είναι περισσότερο αβέβαιη από την αποτελεσματικότητα μέτρων κατά των σημειακών πηγών ρύπανσης. Αντίθετα, το κόστος των μέτρων κατά της διάχυτης ρύπανσης μπορεί να είναι μικρότερο συγκριτικά με το κόστος των μέτρων κατά της ρύπανσης από σημειακές πηγές.

5.5 Τεχνική εφικτότητα

Κατ' αρχήν, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο ζητήματα τεχνικής φύσεως κατά την εφαρμογή του κριτηρίου της τεχνικής εφικτότητας - όπως αναφέρεται στο **Άρθρο 4.4⁹- και όχι ζητήματα κόστους**. Αν και ζητήματα κόστους (βελτιώσεις δυσανάλογα δαπανηρές) μπορεί να συσχετισθούν με την παράταση της προθεσμίας για την επίτευξη καλής κατάστασης, αυτά δεν αποτελούν κριτήριο προκειμένου να αποφασιστεί αν η ολοκλήρωση των βελτιώσεων πριν από τη λήξη της προθεσμίας θα ήταν τεχνικά ανέφικτη.

Το τεχνικώς ανέφικτο της επίτευξης ενός στόχου είναι επαρκώς αιτιολογημένο όταν:

- Δεν υπάρχει διαθέσιμη καμία τεχνική λύση.
- Ο χρόνος που απαιτείται για αντιμετώπιση δεν διατίθεται.
- Δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για το αίτιο του προβλήματος, κατά συνέπεια δεν μπορεί να αναγνωρισθεί οποιαδήποτε τεχνική λύση.

Στην πράξη, είναι σχεδόν πάντα δυνατή η εξεύρεση τεχνικών λύσεων, ωστόσο αυτό αντανακλά στο κόστος. Επομένως, η τεχνική εφικτότητα θα πρέπει να εξετάζεται παράλληλα με μια **ανάλυση κόστους - οφέλους**. Όταν τα οφέλη που προκύπτουν από τη βελτίωση είναι σημαντικά, τότε θα πρέπει να καταβάλλεται μεγαλύτερη προσπάθεια για την εξεύρεση μιας τεχνικά εφικτής λύσης σε σχέση με την περίπτωση που τα οφέλη από τη βελτίωση αναμένεται να είναι χαμηλά.

Το **Άρθρο 4.5** επιτρέπει τη θέσπιση λιγότερο αυστηρών περιβαλλοντικών στόχων όταν η επίτευξη των στόχων αυτών είναι **«ανέφικτη»**. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει την **τεχνική ανεφικτότητα** αλλά και τις περιπτώσεις που η **αντιμετώπιση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος είναι πέρα από την δικαιοδοσία ενός κράτους (πχ διασυνοριακά ύδατα)**.

5.6 Δυσανάλογο κόστος

Οι όροι δυσανάλογο ή υπέρμετρο κόστος¹⁰, (disproportionate cost) και δυσανάλογα δαπανηρή¹¹ (disproportionately expensive) βελτίωση/επίτευξη απαντώνται στα Άρθρα 4.4, και 4.5 της Οδηγίας.

Η **δυσαναλογία του κόστους (disproportionality)**, όπως αναφέρεται στα Άρθρα 4.4 και 4.5 της Οδηγίας, είναι **πολιτική απόφαση** που λαμβάνεται βάσει οικονομικών πληροφοριών ενώ προκειμένου να ληφθεί σχετική απόφαση περί εξαίρεσης θα πρέπει να έχει προηγηθεί μια ανάλυση του κόστους και του οφέλους των μέτρων. Σημαντικές αρχές στις οποίες έχει καταλήξει η επιτροπή WATECO, η οποία ασχολήθηκε με τα οικονομικά ζητήματα της Οδηγίας είναι:

⁹ Άρθρο 4.4.α.ι: η κλίμακα των απαιτούμενων βελτιώσεων δεν είναι, **για τεχνικούς λόγους**, δυνατόν να επιτευχθεί παρά μόνο σε χρονικά στάδια που υπερβαίνουν το χρονοδιάγραμμα

¹⁰ Άρθρο 4.5.α ΠΔ 51/2007

¹¹ Άρθρα 4.4.α.2 και 4.5 ΠΔ 51/2007

- Το υψηλό κόστος δεν είναι δυσανάλογο όταν απλώς υπερβαίνει τα πιθανά οφέλη.
- Η εκτίμηση του κόστους και του οφέλους θα πρέπει να περιλαμβάνει ποιοτικά και ποσοτικά κόστη και οφέλη.
- Το περιθώριο κατά το οποίο τα κόστη υπερβαίνουν τα οφέλη θα πρέπει να παρέχεται με υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης
- Κατά τη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα πληρωμής όσων επηρεάζονται από τα μέτρα που προτείνονται (πιθανή ανάγκη για πρόσθετη πληροφορία, πέραν από την ανάλυση κόστους - οφέλους).

Πέραν των ανωτέρω, το Καθοδηγητικό Έγγραφο Νο 20 επισημαίνει:

- Με βάση τη λογική της Οδηγίας καθίσταται σαφές ότι η εκτίμηση του δυσανάλογου κόστους έχει νόημα μόνο μετά τον εντοπισμό του συνδυασμού των πλέον οικονομικά αποδοτικών λύσεων. Για όλες τις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζονται εξαιρέσεις, όλα τα μέτρα, που μπορούν να ληφθούν χωρίς να οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος, λαμβάνονται ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή κατάσταση (ακόμα και αν με αυτά δεν επιτυγχάνεται πλήρως ο περιβαλλοντικός στόχος).
- Στην περίπτωση που εξετάζονται εξαιρέσεις, οι συνέπειες της μη ανάληψης δράσης (δηλαδή τα διαφυγόντα οφέλη) θα πρέπει να σταθμίζονται έναντι του συγκεκριμένου κόστους των μέτρων.
- Το κόστος των μέτρων που απαιτούνται στο πλαίσιο προϋφιστάμενης του 2000 κοινοτικής νομοθεσίας, δεν πρέπει να εξετάζεται κατά τη λήψη αποφάσεων ως προς το δυσανάλογο κόστος

Η **οικονομική προσιτότητα** (ή η ικανότητα πληρωμής για ορισμένα μέτρα) μπορεί να αποτελέσει αιτία για **χρονική παράταση προθεσμίας (Άρθρο 4.4)** εάν υπάρξει μια σαφής αιτιολόγηση για τα ακόλουθα:

- Μη διαθεσιμότητα εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης
- Συνέπειες της μη ανάληψης δράσης
- Δράσεις που θα αναληφθούν στο μέλλον για την επίλυση των ζητημάτων οικονομικής προσιτότητας

Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να προβούν σε σταδιακή εφαρμογή των μέτρων για τη χρονική κατανομή των δαπανών εφαρμογής τους, αλλά υπάρχει η ανάγκη για σαφή και αποδεδειγμένη δράση στην πρώτο κύκλο εφαρμογής της Οδηγίας.

Στην περίπτωση που το επιχείρημα της οικονομικής προσιτότητας χρησιμοποιηθεί προκειμένου να μετατεθεί χρονικά η προθεσμία επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων, θα πρέπει να εξεταστεί πλήρως η δυνατότητα χρήσης σχετικών εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης. Οι εναλλακτικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης περιλαμβάνουν:

- την κατανομή των δαπανών μεταξύ ρυπαινότων και χρηστών,

- τη χρήση του κρατικού προϋπολογισμού (σε διάφορα επίπεδα¹²),
- ιδιωτικές επενδύσεις,
- Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- διεθνή κεφάλαια, κ.λπ.

Αυτοί οι σχετικοί εναλλακτικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης θα πρέπει να εξετάζονται σε κατάλληλη κλίμακα.

Το Καθοδηγητικό Έγγραφο δεν παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με το ρόλο της «οικονομικής προσιτότητας» στην υιοθέτηση λιγότερο αυστηρών στόχων.

Για ορισμένους **Υπευθύνους Υδάτων**, η **οικονομική προσιτότητα** θα μπορούσε να διατελέσει ρόλο στην υιοθέτηση λιγότερο αυστηρών στόχων, καθώς ο όρος «disproportionately expensive» χρησιμοποιείται και στα δύο σχετικά Άρθρα (4.4 και 4.5). Επίσης, ανέφεραν ότι στην πράξη, το επιχείρημα της **οικονομικής προσιτότητας** μπορεί να χρησιμοποιηθεί λιγότερο συχνά στο Άρθρο 4.5 σε σχέση με το Άρθρο 4.4. Κάποιοι άλλοι υποστήριξαν ότι η οικονομική προσιτότητα δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα για τον καθορισμό λιγότερο αυστηρών στόχων καθώς το νόημα «disproportionate expenses» είναι διαφορετικό στο Άρθρο 4.5 σε σχέση με το Άρθρο 4.4, καθώς στο Άρθρο 4.5 αφορά τον καθορισμό λιγότερο αυστηρών στόχων μόνιμα (που υπόκειται σε αναθεώρηση κάθε 6 έτη). Οι τελευταίοι θεωρούν ότι η εφαρμογή της διάταξης αυτής, απαιτεί να ορίζεται σαφώς ότι το κόστος υπερβαίνει τα οφέλη από την επίτευξη των στόχων.

Το Καθοδηγητικό Έγγραφο δεν παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με την επίκληση περιορισμών στο δημόσιο προϋπολογισμό ως λόγο παράτασης προθεσμίας.

Οι περισσότεροι **Υπεύθυνοι Υδάτων** έχουν επισημάνει ότι περιορισμοί στον κρατικό προϋπολογισμό μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως λόγος για την παράταση της προθεσμίας, καθώς υπάρχουν περιορισμοί στο ύψος των χρηματικών πόρων που μπορούν να διατεθούν για τη διαχείριση των υδάτων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι κατά την άποψή της, η υιοθέτηση της Οδηγίας από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνεπάγεται υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη να καταστήσουν διαθέσιμα τα απαραίτητα μέσα για την υλοποίησή της.

Οι περισσότεροι **Υπεύθυνοι Υδάτων** συμφώνησαν ότι μια αναλογική επιλογή των διαφόρων αναλύσεων (ανάλυση κόστους-οφέλους, εκτίμηση οφέλους, εκτίμηση των συνεπειών της μη ανάληψης δράσης, κατανομή του κόστους, κοινωνικές και των τομεακές επιπτώσεις, οικονομική προσιτότητα, ανάλυση κόστους- αποτελεσματικότητας, κλπ) είναι χρήσιμες πηγές πληροφόρησης για τη λήψη αποφάσεων.

Οι Υπεύθυνοι Υδάτων συμφώνησαν ότι **ορισμός προτεραιοτήτων** για την κατάταξη των μέτρων που θεωρούνται τεχνικά εφικτά μπορεί να είναι το **πρώτο βήμα στην αξιολόγηση του δυσανάλογου κόστους**, αλλά η αιτιολόγηση της παράτασης της προθεσμίας μετά από αυτές

¹² Στο Καθοδηγητικό Έγγραφο για την υποβολή της 1^{ης} Αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ (WFD Reporting Guidance 2016) τα επίπεδα αυτά περιλαμβάνουν: το εθνικό, το περιφερειακό και το τοπικό

την ιεραρχική προσέγγιση θα πρέπει να σέβεται τις σχετικές διατάξεις της Οδηγίας. Τα αποτελέσματα της ιεράρχησης πρέπει να αναπτυχθούν ή να μεταφερθούν σε επίπεδο υδατικού συστήματος κατά περίπτωση.

Σχετικά με τον ορισμό προτεραιοτήτων μεταξύ των μέτρων, οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν σαν πρώτο βήμα προκειμένου να γίνει η εκτίμηση του κόστους, αυτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη παραμέτρους όπως:

- Τη συνέργεια με άλλες οδηγίες π.χ. Οδηγία για τους οικοτόπους, Οδηγία για τις πλημμύρες
- Την ανάλυση κόστους- αποτελεσματικότητας/ ανάλυση οφέλους του μέτρου
- Τις επιπτώσεις της μη ανάληψης δράσης
- Τη βεβαιότητα / αβεβαιότητα (“no regret measures”¹³)
- Τα πιθανά βραχυπρόθεσμα μέτρα
- Το επείγον του προβλήματος (σοβαρές συνέπειες / υψηλό κόστος σε περίπτωση μη ανάληψης δράσης, π.χ. προστασία αποθεμάτων πόσιμου νερού)
- Τη διαθεσιμότητα μηχανισμού χρηματοδότησης.
- Την αποδοχή του κοινού.

5.7 Άλλα μέσα

Το Άρθρο 4.5 απαιτεί την αξιολόγηση «**άλλων μέσων**». Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε **άλλα μέσα** για να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες, οι οποίες εξυπηρετούνται από μια συγκεκριμένη ανθρώπινη δραστηριότητα και τα οποία αποτελούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή, η οποία δεν συνεπάγεται δυσανάλογο κόστος.

5.8 Διασυνοριακά ύδατα

Για τις διασυνοριακές λεκάνες απαιτείται συντονισμός των εξαιρέσεων. Η υποχρέωση αυτή απορρέει από τα Άρθρα 3.4 και 3.5.

Εξαιρέσεις μπορούν να εφαρμοστούν σε περιπτώσεις όπου ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα αίτια για τη μη επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, επειδή αυτά βρίσκονται έξω από την αρμοδιότητα και δικαιοδοσία του κράτους μέλους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η χώρα που προκαλεί το πρόβλημα υποχρεούται στην παροχή επαρκών πληροφοριών για την αιτιολόγηση της εφαρμογής των εξαιρέσεων από το πληγέν κράτος μέλος.

Οι εξαιρέσεις σε διασυνοριακό πλαίσιο μπορεί να αφορούν τη **διασυνοριακή ρύπανση, υδρομορφολογικές αλλοιώσεις** ή άλλες διασυνοριακές οικολογικές επιπτώσεις σε περίπτωση **ακραίων φαινομένων**. Η διασυνοριακή ρύπανση περιλαμβάνει:

- Ρυπαντικά φορτία τα οποία μεταφέρονται από ανάντη χώρες μέσω διασυνοριακών υδάτων

¹³ Μέτρα με χαμηλό κινδύνου και κόστος και υψηλής απόδοσης

- Ρυπαντικά φορτία τα οποία μεταφέρονται από γειτονικές χώρες μέσω θαλασσίων ρευμάτων
- Μεταφορά υψηλών φορτίων ρύπων (κυρίως βαρέων μετάλλων και ΡΑΗ) μέσω διασυνοριακής ατμοσφαιρικής ρύπανσης

Στην περίπτωση της διασυνοριακής ρύπανσης οι εξαιρέσεις των Άρθρων 4.4, 4.5 και 4.6 είναι εφαρμόσιμες. Οι προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή των Άρθρων 4.4 και 4.5, ομοίως ισχύουν και για τις διασυνοριακές εξαιρέσεις. **Η περίπτωση του Άρθρου 4.5.α δεν εφαρμόζεται.**

Επισημαίνεται ότι το κράτος μέλος που επικαλείται διασυνοριακές εξαιρέσεις οφείλει να αποδείξει ότι οι λόγοι για τη μη επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων είναι εκτός της δικαιοδοσίας του και των ικανοτήτων του. Αυτό θα μπορούσε για παράδειγμα να γίνει με πληροφορίες που παρέχονται από άλλο κράτος μέλος, ή / και από τις πληροφορίες που παρέχονται από ένα σημείο παρακολούθησης στα σύνορα μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών ή με άλλα μέσα.

Η συχνή ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ ενός κράτους μέλους της ΕΕ και μιας χώρας εκτός της ΕΕ, είναι ζωτικής σημασίας κατά την εφαρμογή εξαιρέσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο. Αυτό περιλαμβάνει ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους ενδιάμεσους στόχους και την αναμενόμενη εξέλιξή τους για τα υδατικά συστήματα σώματα όπου εφαρμόζονται εξαιρέσεις. Αυτό επιτρέπει στα θιγόμενα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τη δική τους διαδικασία σχεδιασμού.

Π.χ. Αν ένα ανάντη κράτος μέλος σκοπεύει να εφαρμόσει κάποια εξαίρεση στην επικράτειά του η κατάντη χώρα πρέπει να ενημερωθεί το συντομότερο δυνατό και να αποκτήσει πρόσβαση σε όλη τη σχετική πληροφορία

Στις περιπτώσεις όπου οι λόγοι για τη μη επίτευξη της καλής κατάστασης δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από ένα κράτος μέλος, δεδομένου ότι είναι έξω από την αρμοδιότητα και τη δικαιοδοσία του κράτους μέλους, η Οδηγία περιλαμβάνει τη διάταξη του Άρθρου 12 σχετικά με τη συμμετοχή της Επιτροπής στην επίλυση του ζητήματος.

Το βασικό ζήτημα τόσο στην εφαρμογή της εξαίρεσης όσο και στην επίκληση του Άρθρου 12 είναι η επίδειξη αποδεικτικών στοιχείων ότι το κράτος μέλος έχει λάβει όλα τα εύλογα μέτρα για να εκπληρώσει τις νομικές του υποχρεώσεις.

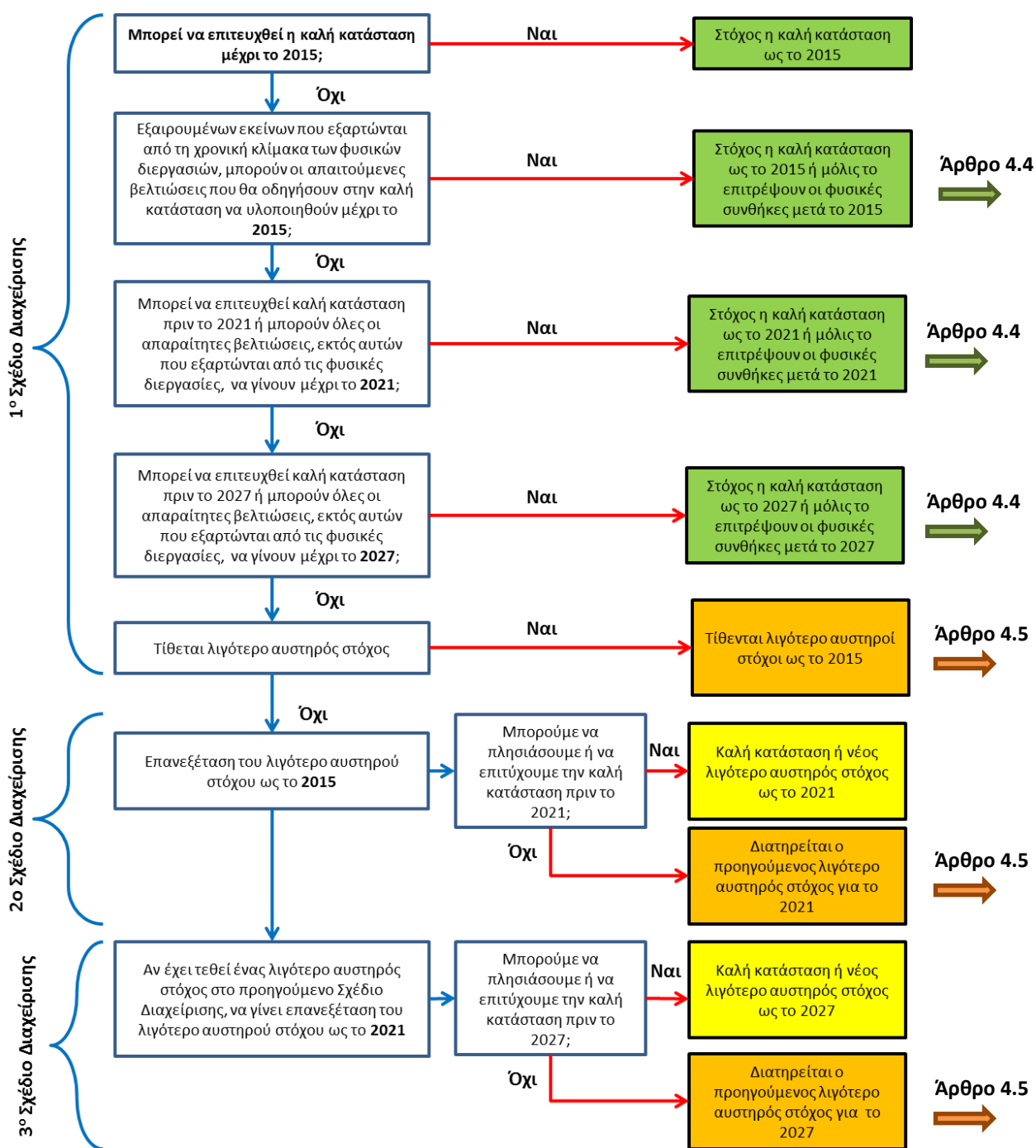
Το Άρθρο 12 μπορεί να ενεργοποιηθεί για διάφορες περιπτώσεις που σχετίζονται με τις εξαιρέσεις. Μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις όπου δεν παρέχεται καμία πληροφορία σχετικά με τις εξαιρέσεις, ή θα μπορούσε να εφαρμοστεί για την επίλυση του ζητήματος για το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί εξαίρεση από ένα γειτονικό κράτος μέλος. Το Άρθρο 12 θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί ταυτόχρονα με την εφαρμογή της εξαίρεσης στη φάση σύνταξης του προσχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.

5.9 Βασικά ζητήματα για τα Άρθρα 4.4 και 4.5

5.9.1 Σχέση μεταξύ Άρθρων 4.4 και 4.5

Η σχέση μεταξύ των Άρθρων 4.4 και 4.5 δεν είναι ιεραρχική, με την έννοια ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδείξουν ότι το ένα Άρθρο έχει αποκλειστεί πριν να εξεταστεί το άλλο. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν οποιαδήποτε εξαίρεση, εφόσον για τη σχετική εξαίρεση έχουν γίνει οι σχετικοί έλεγχοι και πληρούνται οι προϋποθέσεις. Ωστόσο, η εφαρμογή λιγότερο αυστηρών στόχων απαιτεί περισσότερες πληροφορίες και σε βάθος αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων σε σχέση με την παράταση της προθεσμίας. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υπάρξει μια **σταδιακή διαδικασία σκέψης** στην εξέταση της πλέον κατάλληλης κατηγορίας εξαίρεσης (βλέπε Σχήμα 5-1).

Όλες οι πληροφορίες που απαιτούνται για την απόφαση σχετικά με την κατηγορία της εξαίρεσης θα πρέπει να είναι διαθέσιμες πριν από την έναρξη της σταδιακής διαδικασίας, που απεικονίζεται στο Σχήμα 5-1, ιδιαίτερα τα οικονομικά δεδομένα και οι εκτιμήσεις, καθώς αυτές καθιστούν δυνατή την εξέταση της αναλογικότητας του κόστους.

Σχήμα 5-1 Σταδιακή διαδικασία για την αξιολόγηση κατάλληλου τύπου εξαίρεσης (4.4 ή 4.5). Για τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ οι αναφορές σε «καλή κατάσταση» θα πρέπει να θεωρούνται ότι σημαίνουν «καλό οικολογικό δυναμικό και καλή χημική κατάσταση».

Τα πορτοκαλί πλαίσια αναφέρονται στο Άρθρο 4.5, τα πράσινα πλαίσια, εκτός από το πρώτο, στο Άρθρο 4.4. Σημείωση, αν επιδιώκεται ο στόχος της «καλής κατάστασης» (πράσινα πλαίσια), η επίτευξη της «καλής κατάστασης» πρέπει να επιβεβαιωθεί από τα δεδομένα του δικτύου παρακολούθησης.

5.9.2 Εσωτερική λογική Άρθρου 4.4

Το Σχήμα 5-2 συνοψίζει τους κυριότερους ελέγχους, που εμπλέκονται στην απόφαση για το αν η εφαρμογή της παράτασης προθεσμίας είναι η κατάλληλη κατηγορία εξαίρεσης. Ωστόσο απαιτούνται και άλλοι έλεγχοι που πρέπει να γίνουν πριν από την εφαρμογή της παράτασης προθεσμίας. Αυτοί οι έλεγχοι περιλαμβάνουν την τήρηση των όρων που ορίζονται στις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 4 της Οδηγίας.

Το Σχήμα 5-2 παρουσιάζει την εσωτερική λογική του Άρθρου 4.4 ως μια σταδιακή γραμμική διαδικασία. Ωστόσο, στην πράξη, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τη διαδικασία με ένα περισσότερο επαναληπτικό τρόπο. Για παράδειγμα, όπου είναι τεχνικά ανέφικτη η επίτευξη της καλής κατάστασης μέχρι το 2015 επειδή δεν υπάρχει καμία γνωστή τεχνική για να γίνει αυτό, η εξέταση των ελέγχων που απεικονίζονται στο Σχήμα 5-2 δεν έχει νόημα. Αντ' αυτού, η εφαρμογή ενός λιγότερο αυστηρού στόχο θα πρέπει να εξεταστεί (βλέπε Σχήμα 4.3 παρακάτω). Αντίθετα, αν η επίτευξη της καλής κατάστασης μέχρι το 2015 δεν είναι τεχνικά ανέφικτη λόγω των τεχνικών περιορισμών σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της υλοποίησης του μέτρου, η διερεύνηση του κατά πόσον το μέτρο θα μπορούσε να εφαρμοστεί έγκαιρα για να επιτευχθεί καλή κατάσταση μέχρι το 2021 ή το 2027 θα ήταν χρήσιμη, προκειμένου να αποφασιστεί αν μπορεί να εφαρμοστεί παράταση προθεσμίας.

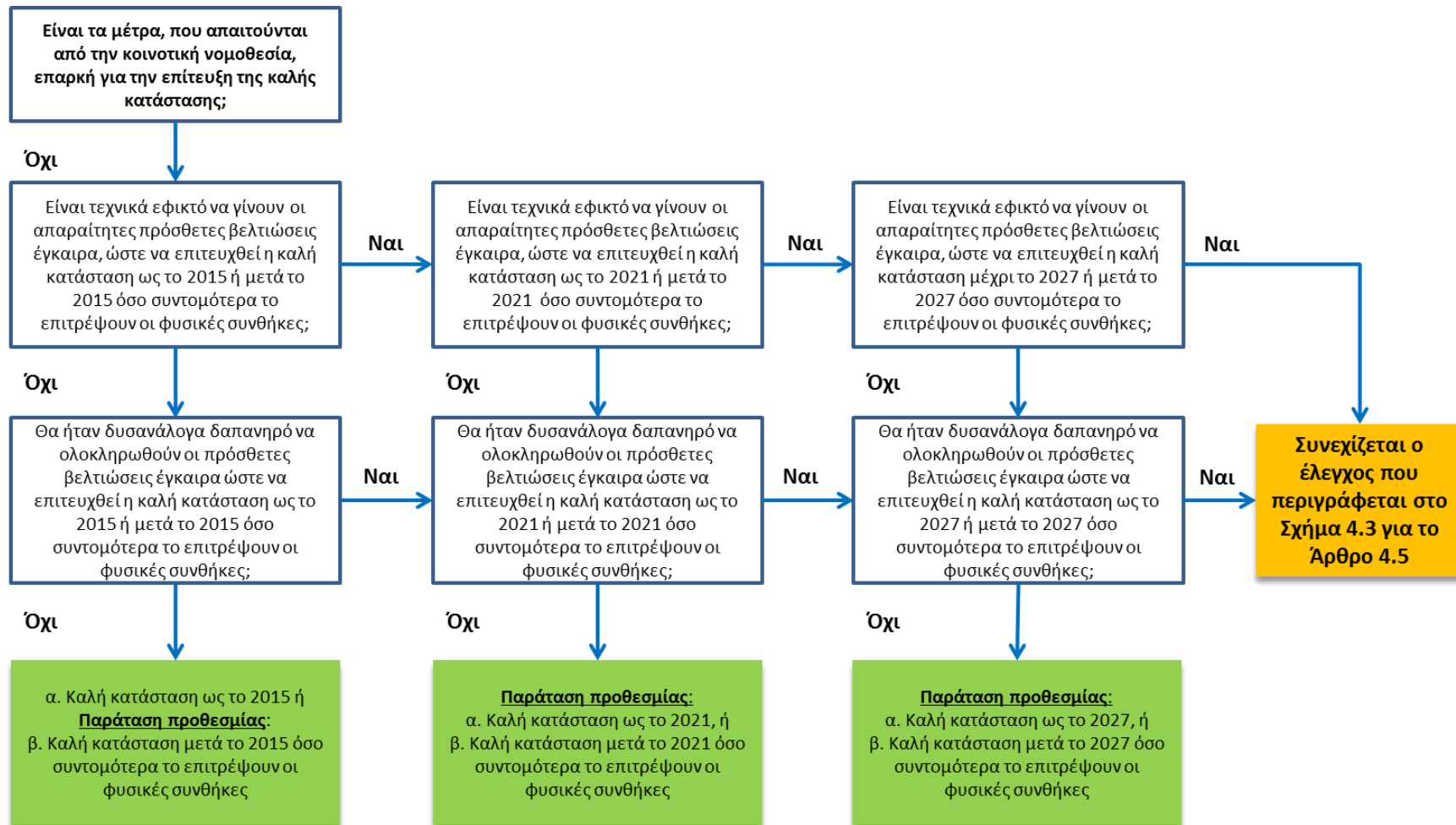
Οι έλεγχοι δεν πρέπει να εφαρμόζονται σε σχέση με τυχόν βελτιώσεις στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων που απαιτούνται από άλλη κοινοτική νομοθεσία. Οι εξαιρέσεις μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε σχέση με επιπρόσθετες βελτιώσεις, που είναι απαραίτητες για την επίτευξη της καλής κατάστασης, όταν η συμμόρφωση με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία έχει πλέον επιτευχθεί.

Όταν εφαρμόζεται η εξαίρεση για παράταση προθεσμίας, μια περίληψη των μέτρων που προβλέπονται ως αναγκαία για την επίτευξη καλής κατάστασης σε χρονικό ορίζοντα πέραν του 2015 και το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή τους πρέπει να καθορίζονται στο 1^ο ΣΔΛΑΠ. Επίσης, επισκόπηση της εφαρμογής των μέτρων αυτών και μια περίληψη των τυχόν πρόσθετων μέτρων, πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ενημερώσεις του ΣΔΛΑΠ. Στο δεύτερο και τρίτο κύκλο σχεδιασμού (1^η και 2^η αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ), στη διαδικασία που παρουσιάζεται στο Σχήμα 5-2 παρακάμπτονται τα κουτιά της πρώτης στήλης που αναφέρονται στο 2015.

Οι έλεγχοι απαιτούν την εξέταση των μέτρων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των πιέσεων στο υδατικό σύστημα και που θα δημιουργήσουν τις αναγκαίες συνθήκες για την επίτευξη της καλής κατάστασης. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η βελτίωση της κατάστασης του υδατικού συστήματος, όταν έχουν δημιουργηθεί αυτές οι συνθήκες, μπορεί να καθυστερήσει λόγω των φυσικών συνθηκών. Όπου οι φυσικές συνθήκες εμποδίζουν την έγκαιρη επίτευξη της καλής κατάστασης μέχρι το 2015, το Άρθρο 4.4 ορίζει ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί μέχρι τη στιγμή που το υδατικό σύστημα επανέρχεται σε καλή κατάσταση.

Ορισμένες αλλαγές θεσμικού πλαισίου για την ενεργοποίηση εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης, ή την αντιμετώπιση άλλων διοικητικών ή νομικών περιορισμών, μπορεί να

χρειαστεί χρόνο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επιδίωξη αυτών των αλλαγών στο πλαίσιο του πρώτου κύκλου διαχείρισης μπορεί να οδηγήσει σε δυσανάλογες δαπάνες. Στις περιπτώσεις αυτές που πρέπει να γίνουν τέτοιες αλλαγές ώστε να μπορούν να ληφθούν μέτρα, η προθεσμία για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων μπορεί να χρειαστεί να παραταθεί. Σε όλες τις περιπτώσεις που εμφανίζονται διοικητικοί ή νομικοί περιορισμοί, πρέπει να δοθεί στο ΣΔΛΑΠ περιγραφή των περιορισμών, καθώς και μια εξήγηση για το πώς αυτοί οι περιορισμοί θα αντιμετωπιστούν στο μέλλον.

Σχήμα 5-2 Λογικό διάγραμμα για την εφαρμογή του Άρθρου 4.4. Για τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ οι αναφορές σε «καλή κατάσταση» θα πρέπει να θεωρούνται ότι σημαίνουν «καλό οικολογικό δυναμικό και καλή χημική κατάσταση».

5.9.3 Εσωτερική λογική Άρθρου 4.5

Η διαδικασία ελέγχου, για το αν η κατηγορία εξαίρεσης «λιγότερο αυστηροί στόχοι» μπορεί να εφαρμοστεί, παρουσιάζεται στο Σχήμα 5-3. Στο σχήμα αυτό παρουσιάζεται, επίσης, η διαδικασία μέσω της οποίας καθορίζεται ο λιγότερο αυστηρός στόχος.

Το Σχήμα 5-3 θα πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με το Σχήμα 5-2. Σύμφωνα με τη σταδιακή προσέγγιση, προϋποθέτει ότι έχουν ήδη εφαρμοστεί οι έλεγχοι που περιγράφονται στο Σχήμα 5-2.

Το Σχήμα 5-3 περιγράφει τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί στο 1^ο ΣΔΛΑΠ. Τυχόν λιγότερο αυστηροί στόχοι που είχαν τεθεί σε αυτό θα πρέπει να επανεξεταστούν στις αναθεωρήσεις του ΣΔΛΠ βάσει της διαδικασίας που περιγράφεται στο Σχήμα 5-3. Σε αυτή την περίπτωση αναφορές στο 2015 αφορούν στην προθεσμία που αφορά η αναθεώρηση (π.χ. 2021, 2027 κλπ)

Πριν από τον καθορισμό ενός λιγότερο αυστηρού στόχου, πρέπει να αποφασιστεί εάν οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετούνται από οποιαδήποτε δραστηριότητα, η οποία εμποδίζει την επίτευξη της καλής κατάστασης, θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν με άλλα μέσα, τα οποία αποτελούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή και δεν συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος. Όταν η επίτευξη της καλής κατάστασης εμποδίζεται από επιπτώσεις που προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες οι οποίες έχουν πλέον παύσει (π.χ. ιστορικά ρυπασμένα εδάφη ή ιζήματα), ο έλεγχος αυτός δεν εφαρμόζεται.

Εάν ο έλεγχος για άλλα μέσα αποτύχει (δηλαδή αν υπάρχουν «άλλα μέσα»), η εξαίρεση δεν μπορεί να εφαρμοστεί και παραμένει ο στόχος της καλής κατάστασης. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέξουν στη συνέχεια τον τρόπο που θα επιτευχθεί η καλή κατάσταση. Επίσης, δεν είναι υποχρεωμένα να εφαρμόσουν τα «άλλα μέσα» ώστε να παρέχονται τα οφέλη που ικανοποιεί η δραστηριότητα και τα οποία εντοπίστηκαν κατά την εφαρμογή της διαδικασίας ελέγχου στο πλαίσιο των μέτρων που θα λάβουν για την επίτευξη της καλής κατάστασης.

Κατ' αρχήν, ένας λιγότερο αυστηρός στόχος θα πρέπει να αντιπροσωπεύει την κατάσταση η οποία αναμένεται να επέλθει στο υδατικό σύστημα όταν έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα που είναι εφικτά και δεν δυσανάλογα ακριβά. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ένας λιγότερο αυστηρός στόχος αφορά σε τιμές καλής κατάστασης της **πλειοψηφίας των ποιοτικών στοιχείων** που πρέπει να προστατευτούν, ή να αποκατασταθούν, παρόλο που η συνολική κατάσταση μπορεί να είναι χειρότερη από την καλή, λόγω των επιπτώσεων στα λοιπά ποιοτικά στοιχεία. Επομένως, ένας «λιγότερο αυστηρός στόχος» **σημαίνει ότι**

- (α) τα λοιπά ποιοτικά στοιχεία δεν επιτρέπεται να υποβαθμιστούν στο μέλλον στην κατάσταση που υπαγορεύεται από το χειρότερα επηρεασμένο ποιοτικό στοιχείο και
- (β) η δυνατότητα βελτίωσης της κατάστασης των λοιπών ποιοτικών στοιχείων δεν μπορεί να αγνοηθεί.

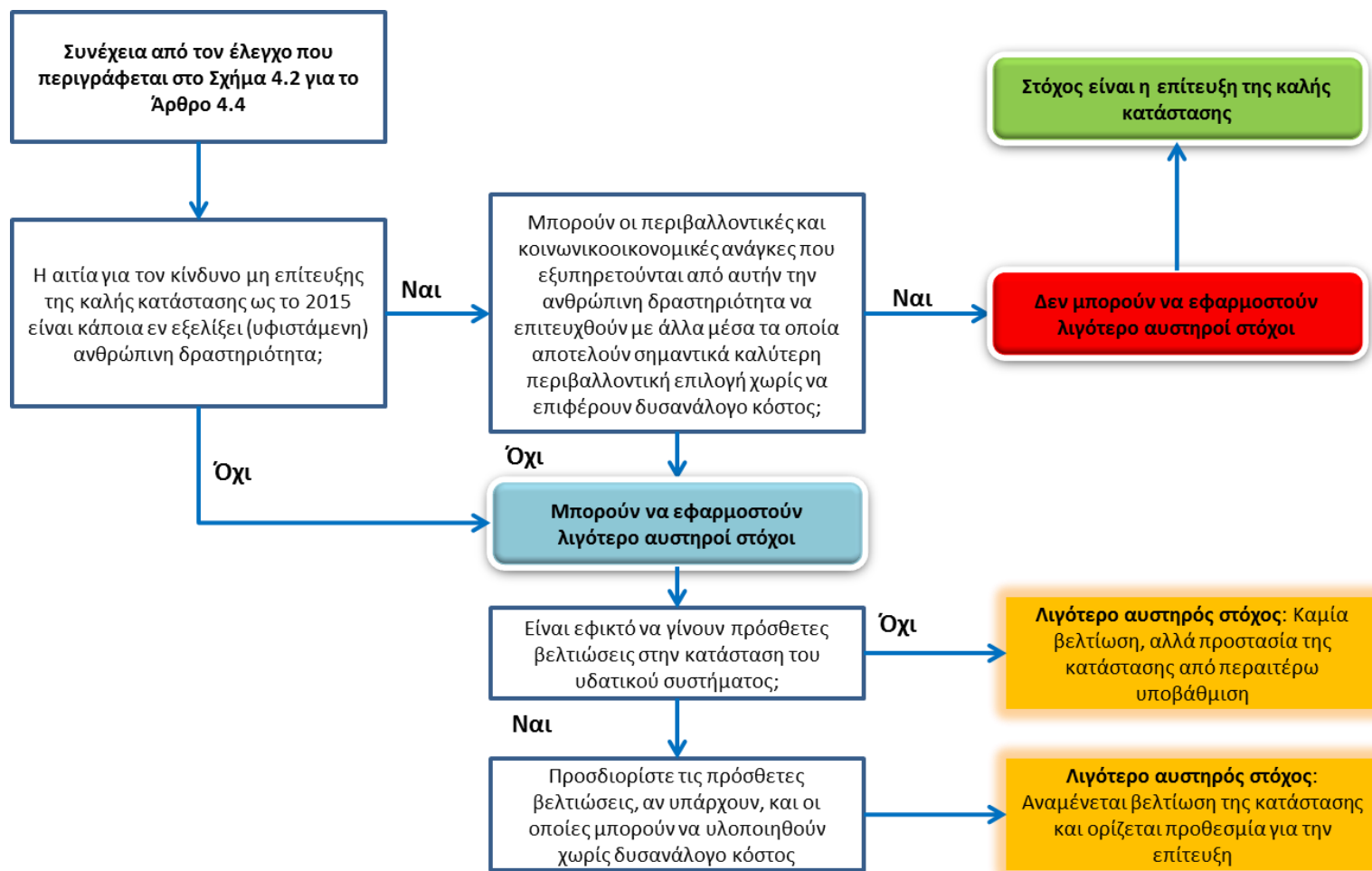
Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι τεχνικά ανέφικτο ή δυσανάλογα δαπανηρό να γίνει οποιαδήποτε βελτίωση στην κατάσταση του υδατικού συστήματος εντός της περιόδου που καλύπτεται από το ΣΔΛΑΠ ή την ενημέρωση αυτού. Σε αυτές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να αποτρέψουν την περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των

παραγράφων 6 και 7 του Άρθρου 4 της Οδηγίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος «ανέφικτο»¹⁴ που χρησιμοποιείται στο Άρθρο 4.5 είναι ευρύτερος του όρου «τεχνική εφικτότητα»¹⁵ που χρησιμοποιείται στο Άρθρο 4.4.

Η επίτευξη ενός «λιγότερο αυστηρού στόχου» μπορεί να απαιτήσει την εφαρμογή μέτρων που είναι εξίσου αυστηρά, αν όχι περισσότερο, από ό,τι τα μέτρα που απαιτούνται για υδατικά συστήματα, για τα οποία ο στόχος είναι η καλή κατάσταση.

¹⁴ *infeasible*

¹⁵ *technical feasibility*

Σχήμα 5-3 Λογικό διάγραμμα για την εφαρμογή του Άρθρου 4.5. Για τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ οι αναφορές σε «καλή κατάσταση» θα πρέπει να θεωρούνται ότι σημαίνουν «καλό οικολογικό δυναμικό και καλή χημική κατάσταση».

5.9.4 Εφαρμογή νέων εξαιρέσεων στις αναθεωρήσεις ΣΔΛΑΠ

Με βάση νέες πληροφορίες, μπορεί να είναι αναγκαίο και σκόπιμο, σε ορισμένες περιπτώσεις, **να εφαρμοστεί μια νέα εξαίρεση σύμφωνα με το Άρθρο 4.4 ή 4.5 στις αναθεωρήσεις του ΣΔΛΑΠ**. Για παράδειγμα, μπορεί να διαπιστωθεί ότι ο στόχος ενός υδατικού συστήματος δεν θα επιτευχθεί, διότι τα μέτρα που εφαρμόστηκαν αποδεικνύονται λιγότερο αποτελεσματικά από ό,τι αναμενόταν. Αν η επιδίωξη του αρχικού στόχου είναι πλέον ανέφικτη ή δυσανάλογα δαπανηρή, μπορεί να εφαρμοστεί μια παράταση της προθεσμίας έως το 2027 ή ένας λιγότερο αυστηρός στόχος, ανάλογα με την περίπτωση. Παρόμοια, σε ένα υδατικό σύστημα είναι δυνατό να εφαρμοστεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σε επόμενο κύκλο σχεδιασμού, για το οποίο η παράταση προθεσμίας εφαρμόστηκε σε παλαιότερο κύκλο σχεδιασμού ή θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η εξαίρεση δεν είναι πια απαραίτητη για τον δεύτερο ή τον τρίτο κύκλο σχεδιασμού.

Οι διαδικασίες ελέγχων για τα Άρθρα 4.4 και 4.5 που απεικονίζεται στα Σχήματα 4.2 και 4.3 ανωτέρω ισχύουν και όταν η εφαρμογή των νέων εξαιρέσεων εξετάζεται στις αναθεωρήσεις του ΣΔΛΑΠ. Ωστόσο, οι αναφορές στις προθεσμίες επίτευξης των στόχων, που εμφανίζονται στα σχήματα αλλάζουν αντίστοιχα.

5.9.5 Φυσικές συνθήκες

Ο όρος «φυσικές συνθήκες» χρησιμοποιείται τόσο στο Άρθρο 4.4 όσο και στο 4.5 και αναφέρεται στις συνθήκες που υπαγορεύουν το ρυθμό της φυσικής ανάκαμψης. Ο όρος αναγνωρίζει ότι μπορεί να χρειαστεί χρόνος για να αποκατασταθούν οι συνθήκες, που είναι απαραίτητες για την υποστήριξη της καλής οικολογικής κατάστασης. Επίσης, ότι αναγνωρίζει ότι μπορεί να χρειαστεί χρόνος για τον επανεποικισμό και την εγκατάσταση της χλωρίδας και της πανίδας. Αναγνωρίζει επίσης ότι, λόγω διαφόρων φυσικών υδρογεωλογικών συνθηκών, τα συστήματα υπόγειων υδάτων μπορεί να χρειαστούν χρόνο για να φτάσουν την καλή χημική κατάσταση. Η κλιματική αλλαγή μπορεί επίσης να αλλάξει τις φυσικές συνθήκες με την πάροδο του χρόνου.

5.10 Βασικά ζητήματα για το Άρθρο 4.6

5.10.1 Γενικά

Το Άρθρο 4.6 προβλέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα προσωρινής υποβάθμισης της κατάστασης των υδατικών συστημάτων σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οποίες είναι εξαιρετικές ή δεν μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί. Για να εφαρμοστεί το Άρθρο 4.6 είναι απαραίτητη μια κοινή κατανόηση των διαφορετικών όρων που περιγράφονται παρακάτω, καθώς και μια κοινή κατανόηση των όρων ακραίες πλημμύρες και παρατεταμένες ξηρασίες.

- **Προσωρινή υποβάθμιση:** Η διάρκεια της προσωρινής υποβάθμισης (Άρθρο 4.6) συνδέεται με τη διάρκεια των περιστάσεων που απορρέουν από φυσικά αίτια, που είναι εξαιρετικές ή δεν μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί και της **εφικτότητας** των μέτρων που μπορούν να ληφθούν για την αποκατάσταση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων. Η εφικτότητα των

μέτρων σχετίζεται με μέτρα που είναι τεχνικά εφικτά, δεν είναι δυσανάλογα δαπανηρά και οι φυσικές συνθήκες δεν εμποδίζουν τις βελτιώσεις. (Άρθρο 4.4.α).

- **Φυσικά Αίτια:** Ο όρος αυτός αναφέρεται σε γεγονότα, όπως οι πλημμύρες και οι ξηρασίες, που προκαλούν καταστάσεις που μας αναγκάζουν να κάνουμε χρήση του υδάτινου περιβάλλοντος με τρόπους που οδηγούν σε επιδείνωση της κατάστασης (π.χ. με τη λήψη μέτρων έκτακτης ανάγκης για να σωθούν ανθρώπινες ζωές και περιουσίες κατά τη διάρκεια πλημμυρών, παρέχοντας πόσιμο νερό κατά τη διάρκεια μιας παρατεταμένης ξηρασίας, επιτρέποντας τη διασπορά ρύπων στους υδατικούς πόρους κατά τη διάρκεια μιας πλημμύρας). Είναι απαραίτητο για το σωστό σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων και την εφαρμογή του Άρθρου 4.6 να γίνεται διάκριση μεταξύ της ίδιας της φυσικής αίτιας και των επιπτώσεων των πρακτικών διαχείρισης. Το Άρθρο 4.6 ασχολείται με περιστάσεις που απορρέουν από φυσικά αίτια και που είναι εξαιρετικές ή δεν μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί.

Το Άρθρο 4.6, δεν χρησιμοποιείται για τον καθορισμό εναλλακτικών στόχων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού. Χρησιμοποιείται μετά το συμβάν, ως «άμυνα» για να δικαιολογηθεί γιατί ο στόχος που είχε τεθεί σε ένα ΣΔΛΑΠ δεν έχει επιτευχθεί. Η αιτιολόγηση πρέπει να παρέχεται στην αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ (βλ. παρακάτω).

5.10.2 Ακραίες πλημμύρες

Ο όρος «ακραίες πλημμύρες» αναγνωρίζει ότι, μολονότι είναι δυνατόν να έχουμε κάποια γνώση ενός ποσοτικού εύρους παροχών και σταθμών που ενδέχεται να προκύψουν και την πιθανότητα εμφάνισης πλημμυρών, δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν όλα τα γεγονότα πλημμυρών ή να προεκβληθεί το σύνολο των συνεπειών τους (περιβαλλοντικών και άλλων).

Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας εισάγει ένα πανευρωπαϊκό «πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, με στόχο τη μείωση των αρνητικών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες». Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ προνοεί για μέτρα πρόληψης που μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης, όπως προβλέπεται από την Οδηγία. Έτσι, μια στενά συντονισμένη και συνεκτική εφαρμογή των δύο οδηγιών θα μεγιστοποιήσει τις συνέργειες για την επίτευξη των στόχων τους.

Ωστόσο, παρόλα τα απαιτούμενα προληπτικά μέτρα, ορισμένα γεγονότα πλημμυρών θα οδηγήσουν σε «προσωρινή επιδείνωση», για τα οποία είναι δικαιολογημένη η εφαρμογή της εξαιρέσης που ορίζεται από το Άρθρο 4.6 της Οδηγίας. Η αναγνώριση ενός τέτοιου γεγονότος μπορεί τελικά να λάβει χώρα μόνο μετά την εμφάνισή του. Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν στρατηγικές αξιολόγησης τις οποίες να χρησιμοποιούν, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, για την εφαρμογή της οδηγίας για τις πλημμύρες.

Για παράδειγμα, η οδηγία για τις πλημμύρες προβλέπει τρεις κατηγορίες πλημμυρών στο για τους σκοπούς χαρτογράφησης (Άρθρο 6.3):

- α) πλημμύρες χαμηλής πιθανότητας ή σενάρια ακραίων φαινομένων
- β) πλημμύρες μέσης πιθανότητας (με πιθανή περίοδο επαναληπτικότητας ≥ 100 χρόνια)
- γ) πλημμύρες υψηλής πιθανότητας, ανάλογα με την περίπτωση.

Το πιθανότερο είναι ότι τα ακραία πλημμυρικά γεγονότα που υπάγονται **στην κατηγορία (α)** θα απαιτήσουν την εφαρμογή μιας «προσωρινής υποβάθμισης». Ωστόσο, οι πλημμύρες με μεγαλύτερη πιθανότητα εμφάνισης μπορεί επίσης να θεωρηθούν ως «ακραίες πλημμύρες» σε περιπτώσεις όπου οι επιπτώσεις των εν λόγω πλημμυρών είναι εξίσου εξαιρετικές ή δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί.

Πάντως, σε καμία περίπτωση η εφαρμογή των εξαιρέσεων βάσει της Οδηγίας δεν δίνει τη δυνατότητα να γίνει εξαίρεση από την υποχρέωση εφαρμογής όλων των πτυχών της 2007/60/ΕΚ.

5.10.3 Παρατεταμένες ξηρασίες

Η ξηρασία - σε αντίθεση με τη λειψυδρία είναι ένα φυσικό απρόβλεπτο φαινόμενο. Η εμφάνιση της ξηρασίας δεν προκύπτει από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Ωστόσο, οι επιπτώσεις ενός επεισοδίου ξηρασίας μπορεί να επιδεινωθεί από πρακτικές κακοδιαχείρισης. Προκειμένου να μειωθούν, και, ενδεχομένως, να αποφευχθούν, οι συνέπειες της ξηρασίας, μπορούν να ληφθούν μέτρα άμβλυνσης και πρόληψης, αλλά κανένα μέτρο δεν μπορεί να αποτρέψει την εμφάνιση του φαινομένου.

Αν και δεν είναι πάντα εύκολο στην πράξη, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ των επιπτώσεων της παρατεταμένης ξηρασίας, η οποία είναι καθαρά φυσικό φαινόμενο και των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Οι «παρατεταμένες» ξηρασίες θα πρέπει να διακρίνονται σαφώς από τις μη-παρατεταμένες ξηρασίες. Οι συνθήκες της παρατεταμένης ξηρασίας, δηλαδή οι συνθήκες που είναι εξαιρετικές ή δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί, θα πρέπει να αποδεικνύονται, καθώς οι κανονικές ξηρές υδρολογικές συνθήκες πρέπει να αντιμετωπίζονται στις συνθήκες αναφοράς. Το Καθοδηγητικό Έγγραφο Νο 20 αναγνωρίζει την ανάγκη προσδιορισμού δεικτών σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να διευκολυνθεί η κοινή αντίληψη μιας «παρατεταμένης ξηρασίας»¹⁶.

¹⁶ Σε μεταγενέστερη του Καθοδηγητικού Κειμένου Νο20 Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM (2012) 0672 τελική) αναφέρεται: Σημειώθηκε πρόοδος στην εφαρμογή κοινών δεικτών λειψυδρίας και ξηρασίας, στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής για την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα. **Μέχρι σήμερα έχει επιτευχθεί συμφωνία για τρεις δείκτες:**

- τον τυποποιημένο δείκτη υετού, για τη μετεωρολογική ξηρασία (Standardized Precipitation Index),
- το κλάσμα της απορροφώμενης φωτοσυνθετικά ενεργού ηλιακής ακτινοβολίας (fraction of Absorbed Photosynthetically Active Solar Radiation/fAPAR), για τις επιπτώσεις της ξηρασίας στη βλάστηση,
- τον επαυξημένο δείκτη εκμετάλλευσης νερού (Water Exploitation Index Plus/WEI+), για την πίεση που ασκούν οι υδροληψίες στους υδατικούς πόρους.

6 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

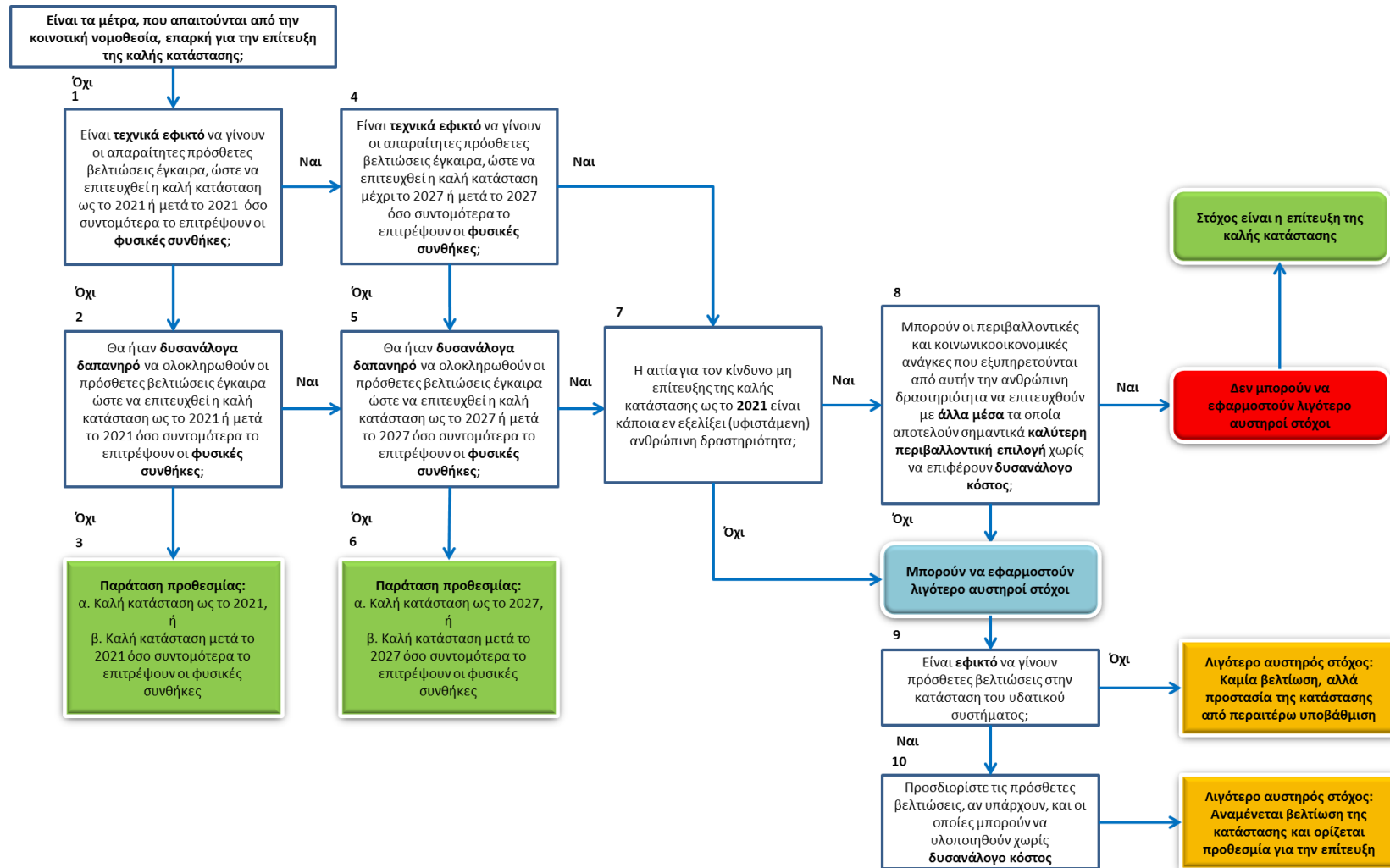
6.1 Γενικά

Οι στόχοι που είχαν τεθεί για τα υδατικά συστήματα στα ΣΔΛΑΠ επανεξετάζονται στο σύνολό τους με βάση τα αποτελέσματα παρακολούθησης. Αυτό επιβάλλεται για τους ακόλουθους λόγους:

- Ο στόχος της καλής κατάστασης θα πρέπει να επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα του προγράμματος παρακολούθησης. Μπορεί να υπάρξουν σώματα για τα οποία ο στόχος της καλής κατάστασης δεν επιβεβαιώνεται πλέον από τα δεδομένα του δικτύου παρακολούθησης ή τα δεδομένα καταδεικνύουν ότι η εξαίρεση δεν είναι πια απαραίτητη στην παρούσα ή στην επόμενη αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.
- Οι λιγότερο αυστηροί στόχοι (Άρθρο 4.5) πρέπει να επανεξετάζονται σε κάθε αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.
- Γενικά οι εξαιρέσεις του Άρθρου 4.4 προτιμώνται έναντι των εξαιρέσεων του Άρθρου 4.5, αλλά για ορισμένα υδατικά συστήματα μπορεί η εφαρμογή εξαιρέσεων στο πλαίσιο του Άρθρου 4.5 να είναι αναπόφευκτη. Σημειώνεται ότι οι παρατάσεις προθεσμίας για τεχνικούς λόγους ή λόγω δυσανάλογου κόστους περιορίζονται σε δύο (2) το πολύ περαιτέρω ενημερώσεις του ΣΔΛΑΠ (παρούσα και επόμενη). Θα τίθενται λιγότερο αυστηροί στόχοι όταν καθίσταται σαφές ότι είναι τεχνικά ανέφικτο ή δυσανάλογα δαπανηρό να επιτευχθούν οι στόχοι μέχρι το 2027.
- Πολλά από τα προτεινόμενα μέτρα στο ΣΔΛΑΠ δεν εφαρμόστηκαν ή και στις περιπτώσεις που εφαρμόστηκαν πιθανότητα να μην επέφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα λόγω του μικρού χρονικού διαστήματος από την έναρξη της εφαρμογής τους.
- Μπορεί πλέον η επιδίωξη του αρχικού στόχου να είναι ανέφικτη ή δυσανάλογα δαπανηρή, και να πρέπει να εφαρμοστεί παράταση προθεσμίας έως το 2027 ή ένας λιγότερο αυστηρός στόχος, ανάλογα με την περίπτωση.
- Η Οδηγία επιτρέπει να εφαρμοστεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σε επόμενο κύκλο σχεδιασμού, όταν εφαρμόστηκε σε παλαιότερο κύκλο σχεδιασμού η παράταση προθεσμίας.
- Από τις παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με τα ΣΔΛΑΠ προκύπτει ότι όταν η κατάσταση των σωμάτων είναι **άγνωστη**, αυτό αποτελεί εξαίρεση και πρέπει να αντιμετωπιστούν με παράταση προθεσμίας (Μη εξαίρεση αποτελεί η καλή κατάσταση¹⁷)
- Οι πιθανές γενικές κατηγορίες εξαιρέσεων που εμπίπτουν στο **Άρθρο 4.4** και αφορούν στην κατάσταση των επιφανειακών υδατικών συστημάτων, στην κατάσταση των υπογείων υδατικών συστημάτων και στις προστατευόμενες περιοχές είναι:
 - Τεχνική εφικτότητα
 - Δυσανάλογο κόστος
 - Φυσικές Συνθήκες

¹⁷ It needs to be noted that a large number of water bodies in Greece is in “unknown” status. For these water bodies, no exemption was applied so far. It is unclear if - after additional monitoring information becomes available – these water bodies will be in “good status”, so additional exemptions might then have to be justified.

- Οι πιθανές γενικές κατηγορίες εξαιρέσεων που εμπίπτουν στο **Άρθρο 4.5** και αφορούν στην κατάσταση των επιφανειακών υδατικών συστημάτων, στην κατάσταση των υπογείων υδατικών συστημάτων και στις προστατευόμενες περιοχές είναι:
 - Τεχνική εφικτότητα
 - Δυσανάλογο κόστος
- Οι πιθανές γενικές κατηγορίες εξαιρέσεων για τη **χημική κατάσταση των υπογείων** σύμφωνα με το Άρθρο 6.3 της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ είναι:
 - άμεσες απορρίψεις
 - ατυχήματα ή εξαιρετικές περιστάσεις
 - τεχνητός εμπλουτισμός ή αύξηση
 - παρεμβάσεις στα επιφανειακά ύδατα
 - απευθείας εισαγωγής ρύπων, όταν αυτή δεν είναι τεχνικά εφικτό να αποφευχθεί δηλαδή χωρίς να ληφθούν μέτρα που θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία
 - απευθείας εισαγωγής ρύπων, όταν αυτή δεν είναι τεχνικά εφικτό να αποφευχθεί δηλαδή χωρίς να δυσανάλογα δαπανηρά μέτρα
 - μικρές απορρίψεις
- Για κάθε κατηγορία εξαίρεσης, που εμπίπτει στις πρόνοιες των Άρθρων 4.4 και 4.5, θα πρέπει να δηλώνεται στο ΣΔΛΑΠ το αίτιο της πίεσης που προκαλεί την ανάγκη για εξαίρεση.
- Αφετηρία για την επανεξέταση των στόχων καθώς και την εφαρμογή νέων εναλλακτικών στόχων στην 1^η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ είναι το **Σχήμα 6-1**.
- Στις περιπτώσεις υδατικών συστημάτων, για τα οποία λόγω της **φυσικής τους κατάστασης** είναι **ανέφικτο ή δυσανάλογα δαπανηρό** να επιτευχθεί καλή κατάσταση, μπορεί να εφαρμοστεί το Άρθρο 4.5, να ορισθούν δηλαδή λιγότερο αυστηροί περιβαλλοντικοί στόχοι.

Σχήμα 6-1 Διαδικασία εφαρμογής εναλλακτικών στόχων στο πλαίσιο των Άρθρων 4.4 και 4.5 για τις ανάγκες της 1^{ης} Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ.

6.2 Αιτιολόγηση δυσανάλογου κόστους

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επίτευξη της καλής κατάστασης ή του δυναμικού μέχρι το 2021 (ή το 2027) μπορεί να καταδειχθεί δυσανάλογα δαπανηρή. Ο προσδιορισμός του δυσανάλογου κόστους είναι πολιτική απόφαση που απαιτείται να ληφθεί λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα

- Το κόστος των μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων
- Τα οφέλη από αυτά τα μέτρα
- Τη διαθεσιμότητα των οικονομικών πόρων

Όταν το κόστος των δράσεων, που πρέπει να αναληφθούν, τείνει να είναι μεγαλύτερο από τα οφέλη της βελτίωσης του υδατικού περιβάλλοντος μπορεί να εξεταστεί η περίπτωση του «δυσανάλογου κόστους». Η αιτιολόγηση σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να γίνεται αφού έχουν εξεταστεί διάφορα εναλλακτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων.

Η εξέταση του κόστους και του οφέλους αυτών των δράσεων βοηθά αφενός στον προσδιορισμό του στόχου που θα τεθεί για το εν λόγω σύστημα και αφετέρου στον προσδιορισμό της ημερομηνίας που αυτός θα επιτευχθεί.

Η οικονομική προσιτότητα (διαθεσιμότητα οικονομικών πόρων) θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο στην περίπτωση της παράτασης προθεσμίας (σταδιακή επίτευξη των στόχων) ως το 2027. Αυτό έχει ιδιαίτερο νόημα όταν απαιτείται ένας μεγάλος αριθμός έργων/δράσεων για ένα συγκεκριμένο υδατικό σύστημα.

Πχ. Ένα υδατικό σύστημα είναι σε ελλιπή κατάσταση (2015) και για την επίτευξη της καλής κατάστασης πρέπει συνολικά να διατεθεί Χ κεφάλαιο. Τα οφέλη από την αποκατάσταση υπερβαίνουν σημαντικά το κόστος των απαιτούμενων δαπανών άρα ο τελικός στόχος είναι η επίτευξη της καλής κατάστασης. Επειδή σήμερα μπορεί να εξευρεθεί μέρος μόνο του ζητούμενου κεφαλαίου π.χ. Χ/2 η προθεσμία που τίθεται για την επίτευξη του στόχου είναι το 2027. Ως το 2021 λαμβάνονται τα μέτρα που αντιστοιχούν σε Χ/2 και τα υπόλοιπα λαμβάνονται από το 2021 ως το 2027.

Στην περίπτωση που η οικονομική προσιτότητα χρησιμοποιηθεί για την παράταση προθεσμίας θα πρέπει να τεκμηριωθεί ότι δεν κατέστη δυνατόν να εξασφαλιστεί άλλη πηγή χρηματοδότησης. Οι εναλλακτικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης περιλαμβάνουν:

- την κατανομή των δαπανών μεταξύ ρυπαινότων και χρηστών,
- τη χρήση του κρατικού προϋπολογισμού (σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο),
- ιδιωτικές επενδύσεις,
- ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- διεθνή κεφάλαια

Στην πρώτη περίπτωση μπορεί να διερευνηθεί η προσέγγιση ο «επωφελούμενος πληρώνει» έναντι της προτιμώμενης επιλογής του «ο ρυπαίνων πληρώνει». Εάν ο επωφελούμενος δεν είναι σε θέση ή

δεν επιθυμεί να πληρώσει, πρέπει να εξεταστούν και άλλες πηγές χρηματοδότησης. Η ιεράρχηση για τη χρηματοδότηση μέτρων για την επίλυση ή άμβλυση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος είναι:

- ο ρυπαίνων πληρώνει - το πρόσωπο του οποίου η δραστηριότητα προκαλεί (είναι σε κίνδυνο να προκαλέσουν ή να έχουν προκαλέσει) ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα πληρώνει.
- ο «επωφελούμενος» πληρώνει - το πρόσωπο που θα επωφεληθεί από τη βελτίωση (ή μειωμένο κίνδυνο) προς το περιβάλλον πληρώνει (μερικές φορές ονομάζεται πληρωμή για υπηρεσίες οικοσυστήματος).
- η κυβέρνηση πληρώνει - άμεσα ή έμμεσα (μέσω της ΕΕ, της κεντρικής Κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης).

Τα Καθοδηγητικά Έγγραφα Νο 1¹⁸ και 20¹⁹ παρέχουν γενικές οδηγίες για την αξιολόγηση του δυσανάλογου κόστους. Ωστόσο οι κατευθύνσεις τους είναι γενικές και δεν παρέχουν μια **πρακτική μεθοδολογία** βάσει της οποίας τα κράτη μέλη να μπορούν να υλοποιήσουν μια ανάλυση σχετικά με το δυσανάλογο κόστος. Σε επίπεδο ΕΕ η αναλογικότητα των μέτρων αξιολογείται μέσω ανάλυσης κόστους οφέλους όπως π.χ. προτείνεται από τους Jensen et al. (2013)²⁰, Galioto et al. (2013)²¹ είτε μέσω κανόνων και κριτηρίων με τα οποία συγκρίνονται τα μέτρα π.χ. όπως προτείνεται από τους Klauer et al., (2007) και Klauer et al. (2015)²².

Παρά το γεγονός ότι διάφορα κράτη μέλη έχουν προσπαθήσει να εφαρμόσουν μια πραγματιστική προσέγγιση για τον **καθορισμό του κατώτατου ορίου του κόστους της αναλογικότητας**, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές μεθοδολογικές επιλοκές που καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή στην πράξη την εφαρμογή της εξαίρεση επίτευξης της καλής κατάστασης λόγω δυσανάλογου κόστους²³.

¹⁸ European Commission. *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive. Economics and Environment, the Implementation Challenge of the Water Framework Directive. Guidance Document No 1. Luxembourg, 2003.*

¹⁹ European Commission. *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive. Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives, Guidance Document No. 20. Luxembourg, 2009*

²⁰ JENSEN, C. L. et al. 2013. A practical CBA-based screening procedure for identification of river basins where the costs of fulfilling the WFD requirements may be disproportionate – applied to the case of Denmark. *Journal of Environmental Economics and Policy*. Vol. 2, Issue 2, 2013, pp. 164-200

²¹ GALIOTO, F. et al. 2013. An Assessment of Disproportionate Costs in WFD: The Experience of Emilia-Romagna. *Water*, Vol. 5, 2013. pp. 1967-1995.

²² KLAUER, B.; MEWES, M.; SIGEL, K.; UNNERSTALL, H.; GÖRLACH, B.; BRÄUER, I.; ... PIELEN, B. 2007. *Verhältnismäßigkeit der Maßnahmenkosten im Sinne der EG Wasserrahmenrichtlinie – komplementäre Kriterien zur Kosten-Nutzen-Analyse*. Leipzig: Helmholtz - Zentrum für Umweltforschung.

KLAUER, B.; SIGEL, K.; SCHILLER, J.; HAGEMANN, N.; & KERN, K. 2015. *Unverhältnismäßige Kosten nach EG-Wasserrahmenrichtlinie – Ein Verfahren zur Begründung weniger strenger Umweltziele*. Leipzig: Helmholtz-Zentrum für Umweltforschung – UFZ Department Ökonomie. ISSN 0948-9452.

²³ Machac, J, Hekrlé M., Vojacek O., Jilkova J., 2015. *Assessment of disproportionate costs in water management in the light of the EU WFD*. <http://www.iwra.org/congress/resource/3018656.pdf>

Με βάση τα παραπάνω:

- Η έλλειψη ανεπτυγμένης μεθόδου σε εθνικό επίπεδο **δεν επιτρέπει** την εφαρμογή την εφαρμογή εξαιρέσεων των **Άρθρων 4.4 και 4.5 λόγω δυσανάλογου κόστους στην παρούσα αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.**
- Ωστόσο η **οικονομική προσιτότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παράταση προθεσμίας** (Άρθρο 4.4). Σύμφωνα με τα ανωτέρω θα πρέπει να προσδιοριστεί ένας ενδεικτικός προϋπολογισμός που μπορεί να διατεθεί για Μέτρα του Σχεδίου Διαχείρισης ανά ΣΔΛΑΠ.

6.3 Αιτιολόγηση των εναλλακτικών στόχων

Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει παραδείγματα και τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορούν να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με τα Άρθρα 4.4 και 4.5 της Οδηγίας.

Πίνακας 6-1 Επεξήγηση των περιστάσεων υπό τις οποίες οι εξαιρέσεις από τους περιβαλλοντικούς στόχους μπορούν να εφαρμοστούν σύμφωνα με τα Άρθρα 4.4 και 4.5

α/α	Κατηγορία Εξαιρέσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
1.	Τεχνική εφεκτικότητα: Φυσικές συνθήκες - υποβάθρου (Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες)	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρο 4.5. Μπορεί να τεθεί για την αιτιολόγηση λιγότερου αυστηρού περιβαλλοντικού στόχου (όταν ένα υδατικό σύστημα όταν λόγω της φυσικής του κατάστασης είναι ανέφικτο να επιτύχει τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας. Λιγότερο αυστηροί στόχοι, μπορούν να τεθούν στις περιπτώσεις που τα φυσικά επίπεδα υποβάθρου μιας ουσίας είναι τέτοια που δεν μπορούν να μειωθούν επαρκώς ώστε να πληρούνται τα πρότυπα της Οδηγίας. Μπορεί να εφαρμοστεί στα υπόγεια που παρατηρούνται υπερβάσεις εν απουσία οποιωνδήποτε τεχνητών εισροών και οι οποίες δεν μπορούν να μειωθούν σε επίπεδα που ορίζει η Οδηγία. Η περίπτωση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί και στις περιπτώσεις των επιφανειακών συστημάτων που διασυνδέονται με τα υπόγεια και τα οποία είναι υπεύθυνα για αυτές τις οι υψηλές τιμές. Επίσης, στα επιφανειακά κυρίως όσον αφορά τους ειδικούς ρύπους και ορισμένες ουσίες προτεραιότητας που μπορεί να προέρχονται από το γεωλογικό υπόβαθρο. Στην παρούσα αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ δεν προτείνεται η εφαρμογή αυτής της κατηγορίας εξαιρέσης αλλά προτείνεται η εφαρμογή του Άρθρου 4.4 (λόγοι τεχνικής εφικτότητας) ώστε να διερευνηθούν πλήρως τα σχετικά ζητήματα.</p>	Οι έλεγχοι μπορούν να ξεκινήσουν από το Πλαίσιο 9 (Άρθρο 4.5)
2.	Τεχνική εφεκτικότητα: Δεν υπάρχει διαθέσιμη τεχνική λύση	<p>Μπορεί να εφαρμοστεί για την αιτιολόγηση λιγότερου αυστηρού στόχου (Άρθρο 4.5) αλλά και για την παράταση προθεσμίας (Άρθρο 4.4). Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται για εξαίρεση του Άρθρου 4.4 χρηματοοικονομικά ζητήματα δεν λαμβάνονται υπόψη στην αιτιολόγηση.</p> <p>Εφαρμόζεται όταν δεν υπάρχει πρακτική τεχνική για να υλοποιηθεί η αναγκαία βελτίωση. Όλες οι υπό ανάπτυξη τεχνικές, για τις οποίες η αποτελεσματικότητά τους δεν έχει έμπρακτα αποδειχθεί εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία. Επίσης, μπορεί να εφαρμοστεί όταν υπάρχει γνωστή τεχνική λύση, αλλά η λύση αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε μια συγκεκριμένη θέση, λόγω ειδικών τοπικών συνθηκών (π.χ. η μέθοδος είναι γνωστή αλλά τα τεχνικά έργα δεν μπορούν να χωροθετηθούν).</p> <p>Σχετικά παραδείγματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η παροχή στα ποτάμια υδατικά συστήματα (ειδικά στα διακοπτόμενης και εφήμερης ροής) έχει φυσικές διακυμάνσεις σε εποχιακή βάση. Αυτό αν και αποτελεί φυσικό φαινόμενο, μπορεί να οδηγήσει στην ταξινόμηση της κατάστασης ενός σώματος σε κατηγορία χαμηλότερη της καλής. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να απαιτηθεί παράταση προθεσμίας σύμφωνα με το Άρθρο 4.4 για περαιτέρω διερεύνηση ή να αποδειχθεί τελικά ότι δεν υπάρχει τεχνική λύση για να αποφευχθεί η αποτυχία επίτευξης της καλής κατάστασης και για αυτό τίθεται στο μέλλον ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. 	<p>Άρθρο 4.4: Πλαίσια 1 & 4</p> <p>Άρθρο 4.5: Πλαίσιο 9</p>

α/α	Κατηγορία Εξαιρέσεως	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
		<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικά εμπόδια στη μετανάστευση των ψαριών μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να οδηγήσουν στην ταξινόμηση της κατάστασης του σώματος σε κατηγορία χαμηλότερη της καλής (λόγω της χαμηλής τιμής του βιολογικού ποιοτικού στοιχείου που αναφέρεται στα ψάρια). Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν υπάρχει τεχνική λύση για την αποτυχία του εν λόγω βιολογικού ποιοτικού στοιχείου, δεδομένου ότι για τα φυσικά εμπόδια δεν απαιτείται αφαίρεση, μπορεί να τεθεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. • Τα φυσικά χαρακτηριστικά ενός υδατικού συστήματος (π.χ. απότομες κλίσεις) μπορεί να είναι ακατάλληλα για ορισμένα είδη ψαριών που, αν και αναμένεται να είναι παρόντα από τα εργαλεία κατάταξης των ψαριών, στην πραγματικότητα απουσιάζουν, με αποτέλεσμα αυτό το βιολογικό ποιοτικό στοιχείο να ταξινομηθεί σε κατάσταση χαμηλότερη της καλής. Δεν υπάρχει τεχνική λύση σε αυτές τις περιπτώσεις, δεδομένου ότι η απουσία οφείλεται στα φυσικά χαρακτηριστικά του υδατικού συστήματος και ως εκ τούτου μπορεί να τεθεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. • Παρά το γεγονός ότι τα υπόγεια ύδατα μπορεί να είναι σε κακή ποσοτική κατάσταση, ως αποτέλεσμα της άντλησης πόσιμου ύδατος, μπορεί να μην είναι τεχνικά δυνατή η άντληση από άλλο σύστημα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων ή από άλλη περιοχή χαμηλής περιβαλλοντικής ευαισθησίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να τεθεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. Η εξαίρεση αυτή μπορεί να αιτιολογηθεί όταν οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετούνται από την παροχή πόσιμου νερού δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα μέσα τα οποία αποτελούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή και δεν συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος. • Δεν υπάρχει πάντα τεχνική λύση για τη βελτίωση της χημικής κατάστασης ενός συστήματος υπόγειων υδάτων. Αν και το Καθοδηγητικό Έγγραφο Νο 20 δεν επιτρέπει την εφαρμογή του Άρθρου 4.5 σχετικά με την ιστορική ρύπανση (π.χ. εδαφών και ιζημάτων), μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις που η ιστορική ρύπανση να είναι τόσο εκτεταμένη και διάχυτη, που να μην υπάρχουν τεχνικά εφικτά μέτρα για την αντιμετώπισή της. Επίσης, μπορεί οι λύσεις αυτές μπορεί να απαιτούν εκτεταμένες εγκαταστάσεις απορρύπανσης, για τις οποίες να μη διατίθεται ο αναγκαίος χώρος ανάπτυξης. • Απομάκρυνση θρεπτικών από τα αστικά λύματα. Αν τα απαιτούμενα όρια, αποδειχθούν ότι δεν είναι τεχνικά εφικτό να επιτευχθούν με τις διαθέσιμες τεχνικές επεξεργασίας λυμάτων μπορεί να εφαρμοστεί η εξαίρεση του Άρθρου 4.4 ή τελικά του Άρθρου 4.5 εφόσον οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετούνται από την επεξεργασία και διάθεση αστικών λυμάτων δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα μέσα τα οποία αποτελούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή και δεν συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος. Μπορεί να βρει εφαρμογή σε περιπτώσεις που έχουν τεθεί αυστηροί στόχοι για υδατικά συστήματα που είναι ταυτόχρονα και αποδέκτες λυμάτων. 	
3.	Τεχνική εφεκτικότητα: Η	Μπορεί να εφαρμοστεί για την αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.4 .	Άρθρο 4.4:

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
	<p>αιτία της υποβάθμισης είναι άγνωστη</p> <p>(Δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με την αιτία του προβλήματος και επομένως η λύση δεν μπορεί να εντοπιστεί)</p>	<p>Εφαρμόζεται όταν ένα υδατικό σύστημα βρίσκεται σε κατάσταση χαμηλότερη της καλής, αλλά η αιτία (η πίεση ή η συγκεκριμένη πηγή της πίεσης) στην οποία οφείλεται αυτή η αποτυχία δεν έχει ακόμη καθοριστεί. Πρόκειται για περιπτώσεις όπου τα αποδεικτικά στοιχεία είναι ανεπαρκή για να προσδιοριστεί το αίτιο ή τα αίτια για τα οποία δεν είναι δυνατή η επίτευξη της καλής κατάστασης με το απαιτούμενο επίπεδο βεβαιότητας ώστε να προσδιοριστούν μέτρα κατάλληλα για τη βελτίωση της κατάστασης. Σε αυτή την περίπτωση, εξαίρεση σύμφωνα με το Άρθρο 4.4 μπορεί να εφαρμοστεί όταν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παραμένει γνήσια επιστημονική αβεβαιότητα παρά τις εργασίες διερεύνησης που έχουν πραγματοποιηθεί • δεν υπήρξε αρκετός χρόνος για να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες εργασίες διερεύνησης, από τότε που το υδατικό σύστημα ταξινομήθηκε σε κατάσταση χαμηλότερη της καλής. Οι εργασίες διερεύνησης περιλαμβάνουν θεωρητικές μελέτες, οι οποίες στηρίζονται σε υφιστάμενα δεδομένα και γνώση γύρω από το υδατικό σύστημα και την ευρύτερη λεκάνη του, συμμετοχή και διαβούλευση με τους εταίρους της λεκάνης απορροής και εξειδικευμένες έρευνες πεδίου. 	<p>Πλαίσια 1 & 4</p>
<p>4.</p>	<p>Τεχνική εφεκτικότητα: Η αιτία του προβλήματος βρίσκεται εκτός της αρμοδιότητας και της δικαιοδοσίας της Χώρας (Δεν υπάρχει διαθέσιμη τεχνική λύση)</p>	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.4. και του Άρθρου 4.5.</p> <p>Αφορά ζητήματα διασυνοριακών υδρομορφολογικών αλλοιώσεων (π.χ. μειωμένες παροχές), διασυνοριακής ρύπανσης και διασυνοριακής μεταφοράς και απόθεσης αέριων ρύπων. Προκειμένου να εφαρμοστούν οι σχετικές εξαιρέσεις θα πρέπει να έχουν γίνει οι σχετικές ενέργειες για την ανταλλαγή στοιχείων με το όμορο κράτος, να υπάρχει σχετική τεκμηρίωση (πχ από διασυνοριακούς σταθμούς παρακολούθησης) κ.λπ. Βλέπε αναλυτικά παράγραφο 4.7</p>	<p>Άρθρο 4.4: Πλαίσια 1 & 4</p> <p>Άρθρο 4.5: Πλαίσιο 9</p>
<p>5.</p>	<p>Τεχνική εφεκτικότητα: Πρακτικοί περιορισμοί τεχνικής φύσης εμποδίζουν την βραχυπρόθεσμη</p>	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.4.</p> <p>Περιλαμβάνει διοικητικούς περιορισμούς όσον αφορά την ανάθεση, την αδειοδότηση, και υλοποίηση των απαραίτητων έργων. Δεν αφορά σε περιορισμούς που προκύπτουν από την έλλειψη νομοθετικών μηχανισμών ή χρηματοδότησης. Εφαρμόζεται σε περιπτώσεις όπου, αν και έχουν εντοπιστεί τα κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη του στόχου του υδατικού συστήματος, υπάρχουν περιορισμοί σχετικά με την ανάθεση και την ανάληψη των απαραίτητων έργων και οι οποίοι θα παρατείνουν το χρόνο που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων. Η</p>	<p>Άρθρο 4.4: Πλαίσια 1 & 4</p>

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
	ολοκλήρωση του μέτρου (Για την επίλυση του προβλήματος απαιτείται περισσότερος χρόνος από αυτόν που διατίθεται)	<p>εξαίρεση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί μόνο όταν υπάρχει εμπιστοσύνη (ευλόγως αναμενόμενη) ότι η εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την επίτευξη των στόχων θα ξεκινήσει ως το 2021, δηλαδή, το κατάλληλο μέτρο έχει εντοπιστεί, η χρηματοδότηση έχει συμφωνηθεί και υπάρχει έτοιμος μηχανισμός για να το παραδώσει και οι εργασίες θα αρχίσουν ως το 2021.</p> <p>Ακολουθως δίδονται σχετικά παραδείγματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι απαιτούμενες βελτιώσεις περιλαμβάνουν την υλοποίηση σύνθετων έργων (π.χ. ταμιευτήρων), η αδειοδότηση και κατασκευή των οποίων απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα. • Τα έργα αποκατάστασης οικοτόπων (που μπορεί να αφορούν π.χ. στην άρση υδρομορφολογικών αλλοιώσεων ή στην αποκατάσταση της ισορροπίας των θρεπτικών) μπορεί να είναι πολύπλοκα, μεγάλης κλίμακας και συχνά περιλαμβάνουν την εμπλοκή πολλών οργανισμών, των οποίων απαιτείται η συναίνεση και συνεργασία. Η εφαρμογή σχεδίων δράσης για την αποκατάσταση μπορεί να απαιτεί δράσεις με συγκεκριμένη διαδοχή, η ολοκλήρωση των οποίων μπορεί να απαιτήσει πολλά χρόνια. 	
6.	Οι βελτιώσεις επιφέρουν δυσανάλογο κόστος: Σημαντικός κίνδυνος δυσμενούς ισορροπίας κόστους και οφέλους	<p>Γενικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.4. <u>Δεν προτείνεται να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.</u></p> <p>Εφαρμόζεται όταν υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με το αν πράγματι ένα υδατικό σύστημα έχει δυσμενώς επηρεαστεί. Υπό αυτές τις συνθήκες, υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ότι η θέσπιση πρόσθετων μέτρων για την επίτευξη του στόχου που δεν είναι εύλογη (επειδή ο στόχος της κατάστασης μπορεί να έχει ήδη επιτευχθεί στο μέλλον), δεν παράγει κανένα όφελος και οδηγεί σε σπατάλη κεφαλαίου. Η εν λόγω περίπτωση δεν είναι δεσμευτική για όλα τα υδατικά συστήματα. Σε ορισμένα υδατικά συστήματα παρά τη μεγάλη αβεβαιότητα στην ταξινόμηση είναι δυνατόν να λαμβάνονται μέτρα.</p> <p>Επίσης, μπορεί να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις που η σταδιακή υλοποίηση των μέτρων θα επιφέρει ευμενέστερη ισορροπία κόστους οφέλους.</p>	Άρθρο 4.4: Πλαίσια 2&5
7.	Οι βελτιώσεις επιφέρουν δυσανάλογο κόστος: Δυσμενής ισορροπία κόστους και	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.5. <u>Δεν προτείνεται να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.</u></p> <p>Αφορά περιπτώσεις, που η επίτευξη του στόχου δεν δικαιολογείται καθώς το κόστος των μέτρων υπερβαίνει τα οφέλη, λαμβάνοντας υπόψη τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές πληροφορίες.</p> <p>Μπορεί να εφαρμοστεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:</p>	Άρθρο 4.5: Πλαίσιο 10

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
	οφέλους	<ul style="list-style-type: none"> Δεν υπάρχει περιβαλλοντικό πρόβλημα για να λυθεί και, ως εκ τούτου το κόστος ανάληψης οποιασδήποτε δράσης υπερβαίνει τα οφέλη. Η εφαρμογή των εργαλείων ταξινόμησης της Οδηγίας υποδεικνύει ένα πρόβλημα που δεν υπάρχει στην πράξη αλλά οφείλεται στην πολυπλοκότητα των οικοσυστημάτων. Πρόσθετες πληροφορίες από την εκτίμηση κινδύνων και τρίτους μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διαπιστωθεί αν υπάρχει πράγματι περιβαλλοντικό πρόβλημα. Η οικονομική αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δαπάνες για την εφαρμογή του πιο οικονομικά αποδοτικού και τεχνικά εφικτού μέτρου, που απαιτείται για την επίτευξη της καλής κατάστασης, είναι μεγαλύτερες από τα οφέλη που θα προκύψουν από την επίτευξη καλής κατάστασης <p>Ακόμα και στην περίπτωση που τίθενται λιγότερο αυστηροί στόχοι θα πρέπει να λαμβάνεται δράση ώστε η κατάσταση του υδατικού συστήματος να βελτιωθεί στην καλύτερη δυνατή. Η προσπάθεια εφαρμογής μέτρων θα σταματά στο σημείο που αυτά γίνονται δυσανάλογα δαπανηρά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι πιέσεις μπορεί να αντιμετωπιστούν εν μέρει ή, όπου υπάρχουν πολλαπλές πηγές σε μια λεκάνη απορροής, μπορεί να γίνει σχετική επιλογή για το ποιες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα.</p> <p>Σχετικά παραδείγματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> Υπάρχουν πολλές μικρές ή μια σημαντική υδροληψία σε ένα υδατικό σύστημα (επιφανειακό ή υπόγειο ή και στα δύο), η οποία επηρεάζει την παροχή ενός επιφανειακού συστήματος. Αν αποδειχθεί ότι τα πιθανά κόστη αποζημίωσης για τη μείωση των απολήψεων, ή για τη μεταβολή του καθεστώτος απολήψεων ή για τη μείωση του όγκου απόληψης συνολικά, μπορεί να είναι σχετικά υψηλά και οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετούν οι απολήψεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα μέσα, τα οποία συνιστούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή χωρίς να επιφέρουν δυσανάλογο κόστος, μπορεί να εφαρμοστεί λιγότερο αυστηρός περιβαλλοντικός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. Περίπτωση υδατικού συστήματος που στο 1^ο ΣΔΛΑΠ είχε εφαρμοστεί εξαίρεση του Άρθρου 4.7. Το κόστος εφαρμογής μέτρων άμβλυνσης για την αντιμετώπιση φυσικών τροποποιήσεων μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα υψηλό. Παραδείγματα τέτοιων έργων είναι τα αντιπλημμυρικά έργα και διευθετήσεις σε αστικές περιοχές, όπου υπάρχουν πολλές δεσμεύσεις (τεχνικές και χρήσεων γης) οι οποίες αυξάνουν σημαντικά το κόστος των πιθανών μέτρων άμβλυνσης. Στις περιπτώσεις αυτές μπορούν να τεθούν λιγότερο αυστηροί στόχοι σύμφωνα με το Άρθρο 4.5. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να τεκμηριωθεί ότι οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετεί η τροποποίηση δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα μέσα, τα οποία συνιστούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή, χωρίς να επιφέρουν δυσανάλογο κόστος. Σε ορισμένα υδατικά συστήματα, στα οποία παρατηρείται νιτρορρύπανση, απαιτείται η παύση της γεωργίας σε μια πολύ μεγάλη έκταση γης, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της καλής κατάστασης. Οι δαπάνες για την εφαρμογή του μέτρου αυτού ενδεχομένως υπερβαίνουν τα οφέλη και υπό αυτές τις συνθήκες μπορεί να τεθεί 	

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
		<p>ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το μέτρο έχει θετικά αποτελέσματα σε περιορισμένο αριθμό υδατικών συστημάτων εντός μιας υδρολογικής λεκάνης. Π.χ. <ul style="list-style-type: none"> • Το μέτρο που απαιτείται για την επίτευξη της καλής κατάστασης είναι η εφαρμογή προηγμένων τεχνικών επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Παρά το γεγονός ότι το μέτρο αυτό αποτελεί λύση τεχνικά εφικτή, το κόστος εφαρμογής μπορεί να υπερβαίνει τα οφέλη που θα προκύψουν από την επίτευξη καλής κατάστασης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε περιπτώσεις, όπου από τη βελτίωση επωφελείται ένα μόνο υδατικό σύστημα, γεγονός που περιορίζει το συνολικό σχετικό όφελος στην υδρολογική λεκάνη. Και σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να τεκμηριωθεί ότι οι περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες που εξυπηρετεί η επεξεργασία αστικών λυμάτων δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα μέσα τα οποία συνιστούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή χωρίς να επιφέρουν δυσανάλογο κόστος. • Ο σύνθετος χαρακτήρας των πιέσεων και των διαδρομών των ρύπων στις αστικές περιοχές, μαζί την έλλειψη διαθέσιμων χώρων μπορεί να καθιστά τις δαπάνες εφαρμογής επιτυχημένων και αξιόλογων συστημάτων αιφόρου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων πολύ υψηλές. Οι δαπάνες αυτές μπορούν να υπερβαίνουν τα οφέλη, ειδικά αν τα οφέλη περιορίζονται σε συγκεκριμένα μικρά αστικά υδατικά συστήματα. • Στην περίπτωση αποτυχίας της επίτευξης των στόχων σε επιφανειακά ύδατα λόγω θρεπτικών, προκειμένου να ληφθούν στοχευόμενα μέτρα (πχ τριτοβάθμια επεξεργασία λυμάτων) πρέπει να υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ευτροφισμού ώστε να δικαιολογηθούν τα σχετικά μέτρα. Π.χ. Περίπτωση που μια εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων είναι η κύρια πηγή πρόελευσης θρεπτικών και απαιτείται τριτοβάθμια ή προχωρημένη επεξεργασία για την περαιτέρω απομάκρυνση αζώτου και φωσφόρου ώστε να επιτευχθεί η καλή οικολογική κατάσταση. Αν δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία σχετικά με τις βιολογικές επιπτώσεις του ευτροφισμού στο υδατικό σύστημα ή κατάντη αυτού τότε δεν υπάρχει περιβαλλοντικό πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί και το κόστος της ανάληψης δράσης θα υπερέβαινε τα οφέλη. Σ' αυτήν την περίπτωση μπορεί να τεθεί ένας λιγότερο αυστηρός στόχος σύμφωνα με το Άρθρο 4.5, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η ανάληψη άλλης δράσης προκειμένου να αντιμετωπιστούν άλλες πηγές θρεπτικών. 	
8.	<p>Οι βελτιώσεις επιφέρουν δυσανάλογο κόστος: Οικονομική προσιτότητα</p>	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαίρεσεων του Άρθρου 4.4 προκειμένου να επιτευχθούν σταδιακά οι στόχοι. Εφαρμόζεται όταν τα μέτρα δεν είναι προσιτά οικονομικά ώστε να υλοποιηθούν εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος (ως το 2021) και χωρίς να δημιουργήσουν δυσανάλογες επιβαρύνσεις σε συγκεκριμένους τομείς ή τμήματα της κοινωνίας.</p> <p>Εφόσον εφαρμοστεί, παρέχεται σαφής τεκμηρίωση για τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μη διαθεσιμότητα εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης. 	<p>Άρθρο 4.4: Πλαίσια 2&5</p>

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
		<ul style="list-style-type: none"> • συνέπειες της μη ανάληψης δράσης • δράσεις που θα αναληφθούν για την επίλυση των ζητημάτων οικονομικής προσιτότητας στο μέλλον. <p>Ο λόγος αυτός προτείνεται να χρησιμοποιηθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:</p> <p>α. Όταν <u>δεν μπορεί να εξασφαλιστεί χρηματοδότηση</u> και δεν υπάρχει εύλογη προσδοκία ότι αυτό θα συμβεί, τα μέτρα μπορεί να θεωρηθούν ότι δεν είναι οικονομικά προσιτά ώστε να εφαρμοστούν ως το 2021 χωρίς να δημιουργήσουν δυσανάλογη επιβάρυνση σε κάποιο τομέα ή υπερβαίνουν τις δυνατότητες της κρατικής δαπάνης και επομένως είναι δυνατόν να εφαρμοστεί το Άρθρο 4.4. (Σημείωση: Στην 1^η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ, το πρόγραμμα μέτρων περιλαμβάνει μέτρα για την επίτευξη βελτιώσεων στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων, για τα οποία πρέπει να υπάρχει διαθέσιμος μηχανισμός (π.χ. νομοθέτημα ή εθελοντική συμφωνία) για την εφαρμογή τους και η χρηματοδότησή τους να είναι εξασφαλισμένη. Η εμπιστοσύνη στο πλαίσιο αυτό σημαίνει τουλάχιστον εύλογη προσδοκία ότι η χρηματοδότηση είναι διαθέσιμη κατά τη διάρκεια του διαχειριστικού κύκλου που αφορά η 1^η Αναθεώρηση δηλ. ως το 2021).</p> <p>β. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμα και αν υπάρχει η εμπιστοσύνη ότι τα μέτρα που προβλέπονται ως αναγκαία για την επίτευξη των στόχων θα χρηματοδοτηθούν ως το 2021, αλλά υπάρχει χαμηλή εμπιστοσύνη για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • το ποιά και πού ακριβώς θα πραγματοποιηθούν (π.χ. στις περιπτώσεις που η εφαρμογή των μέτρων είναι εθελοντική) • τις βελτιώσεις σε επίπεδο ποιοτικού στοιχείου, οι οποίες θα πρέπει να επιτευχθούν μέχρι το 2021 <p>Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι μια διαφορετική προσέγγιση στην εφαρμογή των μέτρων δεν μπορεί να ληφθεί χωρίς να προκληθεί δυσανάλογη επιβάρυνση για τον σχετικό τομέα και άρα είναι δυνατόν να εφαρμοστεί το Άρθρο 4.4.</p>	
9.	<p>Φυσικές συνθήκες: Χρόνος οικολογικής αποκατάστασης (Αποκατάσταση χλωρίδας και πανίδας)</p>	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαιρέσεων του Άρθρου 4.4</p> <p>Ο χρόνος οικολογικής αποκατάστασης χρησιμοποιείται για την αιτιολόγηση παράτασης προθεσμίας μόνο εάν υπάρχει εμπιστοσύνη ότι τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη της βελτίωσης της κατάστασης θα τεθούν σε εφαρμογή πριν το 2021 (ή το 2027 στην 2^η Αναθεώρηση).</p> <p>Εφαρμόζεται όταν αναμένεται καθυστέρηση στην ανάκαμψη της βιολογική ποιότητα του υδατικού συστήματος. Σε γενικές γραμμές, η οικολογία των υδάτινων συστημάτων ανακάμπτει γρήγορα όταν αρθούν οι πιέσεις. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να υπάρξει καθυστέρηση στην ανάκαμψη της βιολογικής ποιότητας του υδατικού συστήματος.</p>	<p>Άρθρο 4.4: Πλαίσια 3&6</p>

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
		<p>Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στις περιπτώσεις που οι εξαιρέσεις αφορούν προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 (βλ. παρακάτω).</p> <p>Η καθυστέρηση μπορεί να οφείλεται στο χρόνο που χρειάζεται για τον επανεποικισμό και την εγκατάσταση των ειδών χλωρίδας και πανίδας μετά την αποκατάσταση των υδρομορφολογικών, χημικών και φυσικοχημικών συνθηκών ή στο χρόνο που απαιτείται για τη σταθεροποίηση των συνθηκών των ενδιαιτημάτων ύστερα από την βελτιωτικών έργων.</p> <p>Η φυσική επανάκαμψη των βιολογικών πληθυσμών συνήθως επιτυγχάνεται μέσω του επανεποικισμού. Στις περιπτώσεις που τα υποβαθμισμένα ενδιαιτήματα συνδέονται υδρολογικά με άλλες θέσεις που δεν έχουν επηρεαστεί, η επανάκαμψη μπορεί να γίνει γρήγορα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα είδη που παρουσιάζουν κινητικότητα κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους (π.χ. τα ψάρια και τα ασπόνδυλα). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η επανάκαμψη μπορεί να συμβεί μέσα μικρό αριθμό γενεών και, ως εκ τούτου εντός λίγων ετών. Στις περιπτώσεις που τα ενδιαιτήματα στερούνται αυτής της σύνδεσης, ή όταν τα είδη έχουν εκλείψει, η επανάκαμψη μπορεί να διαρκέσει πολύ περισσότερο.</p> <p>Άλλες περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να καθυστερήσει η οικολογική επανάκαμψη είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα μέτρα για την εξάλειψη της δραστηριότητας που προκαλεί την πίεση είναι επιτυχή, αλλά η πίεση χρειάζεται χρόνο για να μειωθεί. Στην περίπτωση αυτή η οικολογία δεν μπορεί να ανακάμψει γρήγορα, καθώς εξακολουθεί να επηρεάζεται από την πίεση, αν και έχει μειωθεί η έντασή της. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η ανάκαμψη ενδιαιτημάτων ύστερα από μακροχρόνια έκθεση σε υψηλές συγκεντρώσεις θρεπτικών ουσιών. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι φυτοκοινότητες μπορεί να χρειαστούν δεκάδες χρόνια ώσπου να επιστρέψουν σε συνθήκες αναφοράς μετά την εφαρμογή όλων των μέτρων βελτίωσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η προθεσμία μπορεί να επεκταθεί πέρα από το 2027. • Τα μέτρα για την άρση των πιέσεων είναι επιτυχή, αλλά η οικολογία δεν επιστρέφει κοντά στην επιθυμητή από τις συνθήκες αναφοράς κοινότητα. Αντ' αυτού η οικολογία σταθεροποιείται, αλλά σε διαφορετική κατάσταση από την επιθυμητή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, μπορεί να χρειαστεί περαιτέρω διαχείριση του οικοσυστήματος για την επίτευξη της καλής κατάστασης. 	
10.	Φυσικές συνθήκες: Χρόνος αποκατάστασης υπογείων υδατικών	<p>Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αιτιολόγηση εξαίρεσεων του Άρθρου 4.4</p> <p>Ο τύπος αυτής της εξαίρεσης μπορεί να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις που οι κλιματολογικές και γεωλογικές συνθήκες υπαγορεύουν το ρυθμό με τον οποίο μπορεί να ανακάμψει η στάθμη των υπογείων υδάτων ή να υποχωρήσει το μέτωπο της υφαλμύρισης (ή όποιας άλλης χημικής υποβάθμισης) όταν έχουν πλέον</p>	Άρθρο 4.4: Πλαίσια 3&6

α/α	Κατηγορία Εξαίρεσης	Μεθοδολογία – Προϋποθέσεις εφαρμογής	Σχήμα 6-1
	συστημάτων (Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες)	<p>αντιμετωπιστεί όλα τα ζητήματα υπεράντλησης.</p> <p>Σημειώνεται ότι τα συστήματα υπογείων υδάτων, μετά την ολοκλήρωση των μέτρων βελτίωσης, μπορεί να χρειαστούν πολλά χρόνια ή ακόμα και δεκαετίες προκειμένου να ανακάμψουν από χημικές πιέσεις. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αργή κίνηση του νερού στην ακόρεστη ζώνη προς τη στάθμη του υδροφόρου ορίζοντα. Η διάρκεια αυτής της καθυστέρησης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως το ρυθμό αναπλήρωσης, τις ιδιότητες του ρύπου και τη φύση των υδρογεωλογικών συνθηκών.</p> <p>Αυτός ο τύπος εξαίρεσης θα πρέπει να διερευνάται και στις περιπτώσεις έκπλυσης ρύπων στα επιφανειακά ύδατα από τα υπόγεια (όπως στις εκβολές ποταμών). Καθώς ο ρυθμός με τον οποίο ο ρύπος αποβάλλεται από το υπόγειο υδατικό σύστημα στο υπόγειο είναι αργός, συνεπακόλουθα και το επιφανειακό (αν οι συγκεντρώσεις του ρύπου είναι τέτοιες που επηρεάζουν την κατάστασή του) θα αργήσει να ανακάμψει.</p>	

6.4 Προσέγγιση

- Καταρτίζεται πίνακας υδατικών σωμάτων για τα οποία η **κατάσταση** (ή το δυναμικό) είναι σε κατάσταση **κατώτερη της καλής**. Στον πίνακα περιγράφεται η **αβεβαιότητα** στην ταξινόμηση και αναφέρεται ειδικά αν η ταξινόμηση έγινε μέσω **ομαδοποίησης** σωμάτων. Επίσης, σημειώνεται αν πρόκειται για **διασυνοριακό** ΥΣ ή όχι.
- Για κάθε ένα ΥΣ εντοπίζονται η πίεση ή οι πιέσεις οι οποίες ευθύνονται για την αποτυχία επίτευξης της καλής κατάστασης.

Επιφανειακά Υδατικά Συστήματα	Ποιοτικό στοιχείο σε κατάσταση κατώτερη της καλής	Πίεση που οδηγεί σε κίνδυνο επίτευξης της καλής κατάστασης
Υδατικό Σύστημα 1	Βιολογικό Ποιοτικό Στοιχείο Χ	Σε επίπεδο υδατικού συστήματος Πίεση 1 π.χ. 1.1 - Σημειακή - Αστικά λύματα
	Φυσικοχημικό Ποιοτικό Στοιχείο Χ	Σε επίπεδο υδατικού συστήματος Πίεση x
	Ειδικός Ρύπος Χ	
	Χημική ουσία (που λαμβάνεται υπόψη στην ταξινόμηση της χημικής κατάστασης)	Σε επίπεδο χημικής ουσίας Πίεση 1 π.χ. 1.3 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις Οδηγίας IED
		Σε επίπεδο χημικής ουσίας Πίεση x
Υδατικό Σύστημα 2		

Υπόγεια Υδατικά Συστήματα	Ποιοτικό στοιχείο σε κατάσταση κατώτερη της καλής	Πίεση που οδηγεί σε κίνδυνο επίτευξης της καλής κατάστασης
Υδατικό Σύστημα 1	Ποσοτική κατάσταση	Σε επίπεδο υδατικού συστήματος Πίεση 1 3.2 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Δημόσια ύδρευση
		Σε επίπεδο υδατικού συστήματος Πίεση x
	Χημική ουσία (που λαμβάνεται υπόψη στην	Σε επίπεδο χημικής ουσίας Πίεση 1

Υπόγεια Υδατικά Συστήματα	Ποιοτικό στοιχείο σε κατάσταση κατώτερη της καλής	Πίεση που οδηγεί σε κίνδυνο επίτευξης της καλής κατάστασης
	ταξινόμηση της χημικής κατάστασης)	π.χ. 1.3 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις Οδηγίας IED
Υδατικό Σύστημα 2		

Πίεση που οδηγεί σε κίνδυνο επίτευξης της καλής κατάστασης: Επιλέγεται από τον κατάλογο του **Παραρτήματος Ι**. Τα ποιοτικά στοιχεία μπορεί να βρίσκονται σε κατάσταση κατώτερη της καλής για περισσότερες της μιας πίεσης, ή και για μη γνωστές πιέσεις.

3. Γίνεται αντιστοίχιση των μέτρων που είχαν συμπεριληφθεί στο αρχικό ΣΔΛΑΠ αλλά δεν έχουν υλοποιηθεί, με τα σώματα τα οποία εξακολουθούν να μην έχουν επιτύχει τους στόχους. Αξιολογείται αν τα μέτρα που είχαν συμπεριληφθεί είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις νέες πιέσεις που εντοπίστηκαν και αξιολογήθηκαν ως σημαντικές, αυτές δηλαδή που οδήγησαν σε τα υδατικά συστήματα σε κατάσταση κατώτερη της καλής.
4. Για τα σώματα που δεν έχουν επιτύχει τους στόχους, δηλαδή εμφανίζουν κατάσταση κατώτερη της καλής, ενώ δεν επηρεάζονται από πιέσεις και αυτό οφείλεται σε φυσικές συνθήκες που ίσως δεν αντικατοπτρίζονται επαρκώς στις συνθήκες αναφοράς προτιμάται σε αυτόν τον κύκλο προτιμάται η παράταση προθεσμίας. Προτείνονται μέτρα διερεύνησης.
5. Γενικά εδώ εμπíπτουν κυρίως τα Υπόγεια Υδατικά Συστήματα, για τα οποία τελικά θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι ΑΑΤ όπου έχουν οριστεί και τα επιφανειακά κυρίως όσον αφορά τους ειδικούς ρύπους και ορισμένες ουσίες προτεραιότητας που μπορεί να προέρχονται από το γεωλογικό υπόβαθρο.
6. Για τα σώματα που δεν έχουν επιτύχει τους στόχους και οι πιέσεις είναι άγνωστες, προτιμάται η παράταση προθεσμίας. Προτείνονται μέτρα περαιτέρω διερεύνησης του φαινομένου.
7. Για τα σώματα που δεν έχουν επιτύχει τους στόχους εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα στην ταξινόμηση και οι πιέσεις δεν είναι σημαντικές, προτιμάται η παράταση προθεσμίας, επίσης, για τα σώματα που εξακολουθούν να βρίσκονται σε άγνωστη κατάσταση παρά την προσπάθεια αξιολόγησης της κατάστασης μέσω ομαδοποιήσεων προτείνεται η παράταση προθεσμίας. Στην παρούσα αναθεώρηση θα πρέπει να προταθούν και μέτρα που να μειώνουν αυτήν την αβεβαιότητα.
8. Για τα σώματα που η βελτίωση της κατάστασής του προβλέπει σύνθετα σχέδια ή έργα, τα οποία δεν προλαβαίνουν να εφαρμοστούν/υλοποιηθούν μέχρι το 2021, προτείνεται η παράταση προθεσμίας (ωστόσο τα σχέδια και τα μέτρα περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Μέτρων).
9. Τέτοια σύνθετα σχέδια ή έργα περιλαμβάνουν Σχέδια Αποκατάστασης Προστατευόμενων Περιοχών ή μέτρα για την αντιμετώπιση της νιτρορύπανσης αγροτικής προέλευσης, που προωθούνται μέσα από Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
10. Παράταση προθεσμίας λόγω φυσικών συνθηκών προτείνεται στις περιπτώσεις:

- Τα μέτρα του αρχικού ΣΔΛΑΠ ήταν επαρκή για τη βελτίωση της κατάστασης αλλά το φυσικό σύστημα δεν έχει «ανακάμψει»
- Έχουμε βρει όλα τα μέτρα που αντιμετωπίζουν το ζήτημα και θα τα έχουμε υλοποιήσει μέχρι το 2021, και μετά το 2021 αναμένουμε τη φυσική ανάκαμψη
- Έχουμε βρει όλα τα μέτρα που αντιμετωπίζουν το ζήτημα και θα τα έχουμε υλοποιήσει μέχρι το 2027, και μετά το 2027 αναμένουμε τη φυσική ανάκαμψη

Εφόσον κατά την 1^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ συντρέχουν λόγοι παράτασης προθεσμίας για λόγους οικονομικής προσιτότητας προχωρούμε στα βήματα 9-11.

11. Υπολογίζεται το κόστος των βασικών μέτρων. Το κόστος των βασικών μέτρων που απαριθμούνται στο άρθρο 11 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Οδηγίας πρέπει να αποκλείεται ρητώς από οποιαδήποτε ανάλυση του δυσανάλογου κόστους.
12. Υπολογίζεται το κόστος των μέτρων που προκύπτουν από τα ανωτέρω καθώς και από τα πρακτικά μέτρα που θα ήταν απαραίτητο να λάβουμε για τα λοιπά σώματα για τα οποία ο στόχος είναι η βελτίωση της κατάστασης (Συμπληρωματικά Μέτρα).

Για τον προσδιορισμό των ΥΣ που είναι **τεχνικά εφικτό** να επιτύχουν τους στόχους, ύστερα από τη λήψη μέτρων, δεν απαιτείται κοινή μεθοδολογία καθώς οι συνθήκες κάθε Υδατικό Διαμέρισμα (ΥΔ) είναι διαφορετικές.

13. Ειδικά για τα διασυνοριακά ύδατα θα πρέπει να δηλώνεται εάν η εφαρμογή των εξαιρέσεων έχει συντονιστεί σε διασυνοριακό πλαίσιο (βλ. και απαιτούμενες ενέργειες στην Παράγραφο 4.7)
11. Εξετάζονται τα πλέον δαπανηρά (**Συμπληρωματικά**) μέτρα βελτίωσης κατάστασης. Αν τα μέτρα αυτά επηρεάζουν πολύ μικρό αριθμό σωμάτων ή μικρό μήκος/έκταση κ.λπ. ανά κατηγορία σώματος και δεν αφορούν προστατευόμενες περιοχές (π.χ. πόσιμο νερό) συγκρίνονται με το συνολικό προϋπολογισμό που μπορεί να εξασφαλιστεί για το ΥΔ. Αν το κόστος του κάθε επιμέρους μέτρου υπερβαίνει το 0,5 ή 1% του συνολικού προϋπολογισμού του ΘΣ6 του ΣΕΣ προτείνεται η παράταση προθεσμίας για λόγους οικονομικής προσιτότητας για το Υδατικό Σύστημα στο οποίο αφορά.
12. Για τα ΥΣ για τα οποία εφαρμόζονται τελικά εξαιρέσεις των Άρθρων 4.4 ή 4.5 καταρτίζονται οι ακόλουθοι πίνακες.

Σημαντική Πίεση: Είναι η πίεση που οδηγεί σε εξαίρεση. Επιλέγεται από τον κατάλογο του Παραρτήματος I. Προσοχή: υπάρχει συγκεκριμένη σχέση που συνδέει τις πιέσεις με τους παράγοντες πίεσης.

Παράγοντας Σημαντικής Πίεσης: Είναι τα αίτια των πιέσεων. Επιλέγεται από τον κατάλογο του Παραρτήματος II. Προσοχή: υπάρχει συγκεκριμένη σχέση που συνδέει τις πιέσεις με τους παράγοντες πίεσης.

Επίπτωση Σημαντικής Πίεσης: Είναι η επίπτωση της σημαντικής πίεσης. Επιλέγεται από τον κατάλογο του Παραρτήματος III

Επιφανειακό Υδατικό Σύστημα	Σε τι αφορά η εξαίρεση	Τύπος Εξαίρεσης (Άρθρο 4.4 ή 4.5)	Σημαντική Πίεση που οδήγησε στην εξαίρεση	Παράγοντας Σημαντικής Πίεσης	Επίπτωση Σημαντικής Πίεσης
Υδατικό Σύστημα 1	Οικολογική κατάσταση/δυναμικό	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση 1 π.χ. 1.1 - Σημειακή - Αστικά λύματα	Παράγοντας 1 π.χ. Αστική Ανάπτυξη	Επίπτωση 1 π.χ. ORGA - Οργανική ρύπανση
	Οικολογική κατάσταση/δυναμικό	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση x	Παράγοντας x	Επίπτωση x
	Χημική ουσία ΧΧ (που λαμβάνεται υπόψη στην ταξινόμηση της χημικής κατάστασης)	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση 1 π.χ. 1.3 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις Οδηγίας IED	Παράγοντας 1 π.χ. Βιομηχανία	Επίπτωση 1 π.χ. CHEM - Χημική ρύπανση
Υδατικό Σύστημα 2					

Υπόγειο Υδατικό Σύστημα	Σε τι αφορά η εξαίρεση	Τύπος Εξαίρεσης (Άρθρο 4.4 ή 4.5)	Σημαντική Πίεση	Παράγοντας Σημαντικής Πίεσης	Επίπτωση Σημαντικής Πίεσης
Υδατικό Σύστημα 1	Ποσοτική κατάσταση	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση 1 π.χ. 3.2 - Άντληση ή εκτροπή ροής - Δημόσια ύδρευση	Παράγοντας 1 π.χ. Αστική Ανάπτυξη	Επίπτωση 1 π.χ. INTR - Μεταβολές στην κατεύθυνση της ροής που οδηγούν σε διεύδυση αλμυρού ύδατος
	Ποσοτική κατάσταση	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση 2 π.χ. 3.1 - Άντληση ή εκτροπή ροής - Γεωργία	Παράγοντας 2 π.χ. Γεωργία	Επίπτωση x
	Ποσοτική κατάσταση	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση x	Παράγοντας x	Επίπτωση x
	Χημική ουσία ΧΧ (που λαμβάνεται υπόψη στην ταξινόμηση της χημικής κατάστασης)	Π.χ. Άρθρο 4.4	Πίεση 1 π.χ. 1.3 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις Οδηγίας IED	Παράγοντας 1 π.χ. Βιομηχανία	Επίπτωση 1 π.χ. CHEM - Χημική ρύπανση
Υδατικό Σύστημα 2					

Επιφανειακό Υδατικό Σύστημα	Τύπος Εξαίρεσης (Άρθρο 4.4 ή 4.5)	Υποκατηγορία Εξαίρεσης	Ορίζοντας επίτευξης στόχου	Τεκμηρίωση ορίζοντα επίτευξης στόχου
Υδατικό Σύστημα 1	Π.χ. Άρθρο 4.4 (για την οικολογική κατάσταση)	Π.χ. Για την επίλυση του προβλήματος απαιτείται περισσότερος χρόνος από αυτόν που διατίθεται		
	Π.χ. Άρθρο 4.5 (για τη χημική κατάσταση) <i>Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ εξαίρεσης για την οικολογική και χημική κατάσταση</i>	Π.χ. Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες		
Υδατικό Σύστημα 2				

Υπόγειο Υδατικό Σύστημα	Τύπος Εξαίρεσης (Άρθρο 4.4 ή 4.5)	Υποκατηγορία Εξαίρεσης	Ορίζοντας επίτευξης στόχου	Τεκμηρίωση ορίζοντα επίτευξης στόχου
Υδατικό Σύστημα 1	Π.χ. Άρθρο 4.5 (για την ποσοτική κατάσταση)			
	Π.χ. Άρθρο 4.5 (για τη χημική κατάσταση) <i>Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ εξαίρεσης για την οικολογική και χημική κατάσταση</i>	Π.χ. Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες		
Υδατικό Σύστημα 2				

Για τη συμπλήρωση των 2 ανωτέρω πινάκων λαμβάνεται υπόψη ο ακόλουθος πίνακας:

Κατηγορία Εξαίρεσης	Υποκατηγορία	Ορίζοντας επίτευξης στόχου	Τεκμηρίωση ορίζοντα επίτευξης στόχου	Παρατηρήσεις
Άρθρο 4(4) – Τεχνική Εφικτότητα	<ul style="list-style-type: none"> Δεν υπάρχει διαθέσιμη τεχνική λύση Για την επίλυση του προβλήματος απαιτείται περισσότερος χρόνος από αυτόν που διατίθεται Δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με την αιτία του προβλήματος και επομένως η λύση δεν μπορεί να εντοπιστεί Άλλο 	2016-2021 2022-2027	Παρουσιάζεται ο ορίζοντας επίτευξης του στόχου με σχετική τεκμηρίωση (π.χ. δράσεις που θα αναληφθούν)	
Άρθρο 4(4) – Δυσανάλογο Κόστος	<ul style="list-style-type: none"> Σημαντικός κίνδυνος δυσμενούς ισορροπίας κόστους και οφέλους Οικονομική προσιτότητα 	2016--2021 2022—2027		<p>Στην παρούσα Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ προτείνονται να χρησιμοποιηθούν μόνο λόγοι “Οικονομικής Προσιτότητας”. Για την περίπτωση εφαρμογής της οικονομικής προσιτότητας δηλώνονται οι εναλλακτικές επιλογές χρηματοδότησης που εξετάστηκαν:</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατανομή του κόστους μεταξύ των ρυπαινόντων και των χρηστών Χρήση του δημόσιου προϋπολογισμού (εθνικό επίπεδο) Χρήση του δημόσιου προϋπολογισμού (περιφερειακό επίπεδο) Χρήση του δημόσιου προϋπολογισμού (τοπικό επίπεδο) Ιδιωτικές επενδύσεις Ταμεία της ΕΕ Διεθνή ταμεία Άλλο <p>Για την περίπτωση του σημαντικού κινδύνου δυσμενούς ισορροπίας κόστους και οφέλους θα αναπτυχθεί εθνική μεθοδολογία αφού ληφθούν υπόψη συμπεράσματα από “case studies”, που προτείνεται να προβλεφθούν στην αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ. Εφόσον εφαρμοστεί ως λόγος εξαίρεσης αναφέρεται η κλίμακα στην οποία διεξήχθη ο υπολογισμός του κόστους, με σκοπό να αξιολογηθεί η δυσαναλογία</p> <ul style="list-style-type: none"> NAT – Εθνική κλίμακα REG – Περιφερειακή (υπο-εθνική) LOC – Τοπική/δημοτική INT – Διεθνής ΠΛΑΠ RBD – ΠΛΑΠ

Κατηγορία Εξαίρεσης	Υποκατηγορία	Ορίζοντας επίτευξης στόχου	Τεκμηρίωση ορίζοντα επίτευξης στόχου	Παρατηρήσεις
				<ul style="list-style-type: none"> SU – Υπομονάδα WB – Υδατικό σύστημα ΟΤΗ – Άλλο Επίσης, περιγράφονται τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν κατά την αξιολόγηση του δυσανάλογου κόστους: <ul style="list-style-type: none"> Ανάλυση κόστους-οφέλους Εκτίμηση των οφελών Εκτίμηση των συνεπειών της μη ανάληψης δράσης Κατανομή κόστους Κοινωνικές και τομεακές επιπτώσεις Προσιτό κόστος Ανάλυση κόστους- απόδοσης Άλλο Συνδυασμός των ανωτέρω
Άρθρο 4(4) – Φυσικές Συνθήκες	<ul style="list-style-type: none"> Αποκατάσταση χλωρίδας και πανίδας Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες Άλλο 	2016-2021 2022-2027 Μετά από 2027 Άγνωστος		
Άρθρο 4(5) - Τεχνική Εφικτότητα	Στην περίπτωση που η εξαίρεση σχετίζεται με φυσικές συνθήκες, δηλώνεται το αίτιο: <ul style="list-style-type: none"> Αποκατάσταση χλωρίδας και πανίδας Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες Άλλο 	2016-2021 2022-2027		Δεν προτείνεται στην παρούσα αναθεώρηση παρά σε ειδικές περιπτώσεις ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του ΥΔ
Άρθρο 4(5) - Δυσανάλογο Κόστος	Δυσμενής ισορροπία κόστους και οφέλους. Στην περίπτωση που η εξαίρεση	2016--2021 2022—2027		Δεν προτείνεται στην παρούσα αναθεώρηση παρά σε ειδικές περιπτώσεις ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του ΥΔ. Θα αναπτυχθεί εθνική μεθοδολογία αφού ληφθούν υπόψη συμπεράσματα

Κατηγορία Εξαίρεσης	Υποκατηγορία	Ορίζοντας επίτευξης στόχου	Τεκμηρίωση ορίζοντα επίτευξης στόχου	Παρατηρήσεις
	<p>σχετίζεται με φυσικές συνθήκες, δηλώνεται το αίτιο:</p> <ul style="list-style-type: none">• Αποκατάσταση χλωρίδας και πανίδας• Φυσικές υδρογεωλογικές συνθήκες• Άλλο			<p>από “case studies”, που προτείνεται να προβλεφθούν στην αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ. Στην περίπτωση που εφαρμοστεί σε κάποιο ΥΔ αναφέρεται η κλίμακα στην οποία έγινε η ανάλυση με σκοπό να αξιολογηθεί η δυσαναλογία (βλ. ανωτέρω) καθώς και τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν κατά την αξιολόγηση του δυσανάλογου κόστους (βλ. ανωτέρω)</p>

Σε κάθε Υδατικό Διαμέρισμα, βάσει των ανωτέρω στοιχείων, συμπληρώνεται (προαιρετικά) ο ακόλουθος Πίνακας για κάθε κατηγορία υδατικού συστήματος **ξεχωριστά** (ποτάμια, λιμναία, μεταβατικά, παράκτια, υπόγεια). Στον πίνακα δηλώνεται ο αριθμός των σωμάτων κάθε κατηγορίας για τα οποία εφαρμόζεται κάποιο είδους εξαίρεσης. Τα πεδία θα πρέπει να περιλαμβάνουν τον αριθμό των υδατικών συστημάτων στα οποία εφαρμόζεται εξαίρεση οποιουδήποτε είδους σχετικά με κάθε παράγοντα (αίτιο εξαίρεσης) και επίπτωση. Τα υδατικά συστήματα μπορούν να τυγχάνουν εξαιρούνται λόγω περισσότερων του ενός συνδυασμών παραγόντων και επιπτώσεων και, ως εκ τούτου, όταν αθροίζονται οι υποβληθείσες τιμές δεν αναμένεται να ισούνται με τον συνολικό αριθμό των εξαιρούμενων υδατικών συστημάτων της κατηγορίας.

Επιπτώσεις / παράγοντας	Γεωργία	Κλιματική αλλαγή	Υδροηλεκτρική ενέργεια	Ενέργεια - εκτός υδροηλεκτρικής	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	Αντιπλημμυρική προστασία	Δασοκομία	Βιομηχανία	Τουρισμός και αναψυχή	Μεταφορές	Αστική ανάπτυξη	Άγνωστο/άλλο
Ρύπανση αζώτου												
Ρύπανση φωσφόρου												
Οργανική ρύπανση												
Χημική ρύπανση												
Ρύπανση από αλμυρά ύδατα												
Οξίνιση												
Υψηλές θερμοκρασίες												
Αλλοίωση οικοτόπων λόγω υδρολογικών αλλαγών												
Αλλοίωση οικοτόπων λόγω μορφολογικών αλλαγών												
Μικροβιολογική ρύπανση												
Άλλες σημαντικές επιπτώσεις												

7 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.6

7.1 Γενικά

Προσωρινή υποβάθμιση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων επιτρέπεται **υπό προϋποθέσεις**, σε περιστάσεις που απορρέουν από φυσικά αίτια ή από ανωτέρα βία και είναι εξαιρετικές ή δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί, ιδίως ακραίες πλημμύρες και παρατεταμένες ξηρασίες, ή εάν οφείλεται σε περιστάσεις λόγω ατυχημάτων οι οποίες δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί.

13.

Όπως αναφέρεται και στην παράγραφο 4.10 της παρούσας, το Άρθρο 4.6, δεν χρησιμοποιείται για τον καθορισμό εναλλακτικών στόχων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού. Χρησιμοποιείται μετά το συμβάν, ως «**άμυνα**» για να δικαιολογηθεί γιατί ο στόχος που είχε τεθεί σε ένα ΣΔΛΑΠ δεν έχει επιτευχθεί. Η αιτιολόγηση πρέπει να παρέχεται στην αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ.

Με βάση τα τώρα **γνωστά** στοιχεία δεν συντρέχουν λόγοι για τούς οποίους απαιτείται η εφαρμογή του Άρθρου 4.6 στην 1^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ. Ωστόσο για να είναι δυνατή **η εφαρμογή του Άρθρου 4.6 (στο μέλλον)** θα πρέπει μεταξύ άλλων να γίνουν τα ακόλουθα:

- το ΣΔΛΑΠ αναφέρει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να κηρύσσονται οι απρόβλεπτες ή εξαιρετικές αυτές περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης των κατάλληλων δεικτών
- τα μέτρα που λαμβάνονται στις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα μέτρων (του ΣΔΛΑΠ) και δεν υπονομεύουν την αποκατάσταση της ποιότητας του υδατικού συστήματος μετά τη λήξη των περιστάσεων
- λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για να προληφθεί η περαιτέρω υποβάθμιση της κατάστασης και για να μην υπονομευθεί η επίτευξη των στόχων σε άλλα υδατικά συστήματα που δεν θίγονται από τις περιστάσεις αυτές
- οι επιπτώσεις των ανωτέρω εξαιρετικών περιστάσεων ή των περιστάσεων που δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί επισκοπούνται ετησίως
- λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για την ευλόγως ταχύτερη δυνατή αποκατάσταση του υδατικού συστήματος μετά την εμφάνιση των ανωτέρω εξαιρετικών περιστάσεων ή των περιστάσεων
- οι αναθεωρήσεις των ΣΔΛΑΠ περιλαμβάνουν περίληψη των μέτρων που λήφθηκαν ή που προτείνεται να ληφθούν για την προστασία τόσο του πληγέντος υδατικού συστήματος όσο και άλλων υδατικών συστημάτων που δεν επλήγησαν από τις περιστάσεις αυτές
- οι αναθεωρήσεις των ΣΔΛΑΠ περιλαμβάνουν περίληψη των μέτρων που ελήφθησαν ή που προτείνεται να ληφθούν για την αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων που επλήγησαν στην αρχική του κατάσταση

7.2 Παρατεταμένη Ξηρασία

Ανειλημμένες δράσεις

- Στο πλαίσιο της κατάρτισης των αρχικών ΣΔΛΑΠ, καταρτίστηκαν Σχέδια Αντιμετώπισης Φαινομένων Λειψυδρίας και Ξηρασίας (ΣΑΦΛΞ) σε 12 από τα 14 ΥΔ της Χώρας.
- Στα ΥΔ 13 και 14 η κατάρτιση στρατηγικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Φαινομένων Ξηρασίας και Λειψυδρίας εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Μέτρων (GR13SM02-01 & GR14OM02-01).

Πλαίσιο μελλοντικής δράσης

- Για κάθε ΥΔ αξιολογείται κατά πόσον η Ξηρασία αποτελεί σημαντικό ζήτημα το οποίο πρέπει να ενσωματωθεί στο ΣΔΛΑΠ, βάσει των υφιστάμενων ΣΑΦΛΞ.
- Για τα ΥΔ για τα οποία η Ξηρασία καταδεικνύεται Σημαντικό Ζήτημα θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσον τα υφιστάμενα ΣΑΦΛΞ έχουν επαρκώς αντιμετωπίσει τα ακόλουθα ζητήματα:
 1. Έχουν καθορίσει σαφώς τι χαρακτηρίζεται ως παρατεταμένη Ξηρασία δηλαδή εκείνες τις συνθήκες τις οποίες η Αρμόδια Αρχή μπορεί να δικαιολογεί προσωρινή παρέκκλιση από την καλή κατάσταση, βάσει του δείκτη **SPI**. Έχουν δηλαδή καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να κηρύσσονται οι παρατεταμένες ξηρασίες.
 2. Έχουν προσδιορίσει τους μετεωρολογικούς σταθμούς από τους οποίους υπολογίζεται ο εν λόγω δείκτης.
 3. Έχουν προσδιορίσει το Φορέα ο οποίος υπολογίζει και παρακολουθεί το δείκτη και προβαίνει στη γνωστοποίησή του.
 4. Έχουν προσδιορίσει το μηχανισμό με τον οποίο λαμβάνεται δράση ανάλογα με τις τιμές του δείκτη (Αρμόδιες υπηρεσίες κ.λπ.) και συντάσσεται η ετήσια αξιολόγηση των επιπτώσεων της ξηρασίας (Άρθρο 4.6 δ) στα υδατικά συστήματα και υδάτινα οικοσυστήματα (μειωμένες παροχές σε ποτάμια, πτώση στάθμης σε λίμνες, πτώση στάθμης σε υπόγεια ΥΣ, αλλαγές στη βιοχημική σύσταση των επιφανειακών συστημάτων υδατικών, βλάβη ή απώλεια ενδαιτημάτων κ.λπ)
 5. Έχουν προσδιορίσει συγκεκριμένα μέτρα για την άμβλυση των επιπτώσεων των παρατεταμένων ξηρασιών στα επιφανειακά και υπόγεια υδατικά συστήματα και μέτρα αποκατάστασης για την ανάκαμψη των υδατικών συστημάτων (Άρθρο 4.6 γ και δ) και των υδάτινων οικοσυστημάτων
- Εφόσον τα ανωτέρω ζητήματα έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς ενσωματώνονται στην 1η αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ.
- Σε διαφορετική περίπτωση λαμβάνονται μέτρα ώστε τα ζητήματα αυτά να αντιμετωπιστούν στην επόμενη διαχειριστική περίοδο.
- Ειδικά για τα ΥΔ 13 και 14 τα προβλεπόμενα από τα Προγράμματα Μέτρων ΣΑΦΛΞ θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τα ανωτέρω ζητήματα.

7.3 Ακραίες πλημμύρες

7.3.1 Επιπτώσεις ακραίων πλημμυρών

Οι επιπτώσεις των ακραίων πλημμυρών στο φυσικό περιβάλλον είναι, σε γενικές γραμμές, δύσκολο να εκτιμηθούν και να ποσοτικοποιηθούν[24]. Οι επιπτώσεις των πλημμυρών εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής, την υφιστάμενη βλάστηση, τη χρονική περίοδο κατά την οποία λαμβάνουν χώρα [25], την παρουσία αντιπλημμυρικών έργων και άλλων ανθρωπογενών επεμβάσεων και δράσεων[26] κ.ά. Οι σημαντικότερες αρνητικές επιπτώσεις των σημαντικών πλημμυρών στη βιοτική συνιστώσα περιγράφονται συνοπτικά ακολούθως[27,28,29,30]:

- Αλλαγές στη φυσική κατανομή και το καθεστώς του νερού, οι οποίες προκαλούν αλλαγές στο καθεστώς των ιζημάτων και των θρεπτικών.
- Επηρεάζεται η πυκνότητα και η σύνθεση των μακροασπόνδυλων, τα οποία διαδραματίζουν ρόλο κλειδί στην τροφική αλυσίδα των οικοσυστημάτων. Σε περιπτώσεις σημαντικών πλημμυρών οι πληθυσμοί των μακροασπόνδυλων υπόκεινται σημαντικές μειώσεις, λόγω των διαταραχών και των γεωμορφολογικών αλλαγών που προκαλούνται στο υπόστρωμα.
- Αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία των μακροβενθικών κοινοτήτων. Ειδικότερα, οι εναποθέσεις πηλού που συνδέονται με τις μεγάλης έντασης πλημμύρες, μπορούν να έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στις μακροβενθικές κοινότητες που αναπτύσσονται στις εκβολές των ποταμών.
- Οι επιπτώσεις των σημαντικών πλημμυρών στην **ιχθυοπανίδα** διαφέρουν σημαντικά από είδος σε είδος και εξαρτώνται από την αντοχή του είδους στις διακυμάνσεις των αβιοτικών παραγόντων, την καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων, την αναπαραγωγική βιολογία κλπ. Εξαιρετικά αρνητικές είναι οι επιπτώσεις των πλημμυρών στα νεανικά στάδια της ζωής των ιχθύων. Σε πλήθος μελετών αναφέρεται ότι μεγάλος αριθμός νεαρών ιχθύων θανατώνεται σε περίπτωση που οι σημαντικές πλημμύρες συμπίπτουν με τα ευάλωτα, νεανικά στάδια ανάπτυξης. Εκτός από την άμεση θανάτωση, επιπτώσεις στους ιχθυοπληθυσμούς μπορεί να παρατηρηθούν και αρκετά χρόνια μετά το περιστατικό της πλημμύρας, γεγονός που συνδέεται

²⁴ Hickey J.T., Salas J.D., 1995. Environmental effects of extreme floods. U.S.- Italy Research Workshop on the Hydrometeorology, Impacts, and Management of Extreme Floods Perugia (Italy), November 1995.

²⁵ Ahlo C.J., Silva J.S.V., 2012. Effects of Severe Floods and Droughts on Wildlife of the Pantanal Wetland (Brazil)—A Review. *Animals* 2: 591-610.

²⁶ Μαμάσης Ν., 2011. Φυσικό και πιθανοτικό πλαίσιο πλημμυρών. Πρόληψη και μετριασμός των επιπτώσεών τους. Υδατικό Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Εργαστήριο Υδρολογίας και Αξιοποίησης Υδατικών Πόρων. Αθήνα, 2011.

²⁷ Hickey J.T., Salas J.D., 1995. Environmental effects of extreme floods. U.S.- Italy Research Workshop on the Hydrometeorology, Impacts, and Management of Extreme Floods Perugia (Italy), November 1995.

²⁸ Ahlo C.J., Silva J.S.V., 2012. Effects of Severe Floods and Droughts on Wildlife of the Pantanal Wetland (Brazil)—A Review. *Animals* 2: 591-610.

²⁹ Independent Scientific Review Panel Report to RECOVER, 2012. Ecological Effects of Extreme Hydrological Events on the Greater Everglades. February 6, 2012.

³⁰ Cardoso P.G., Raffaelli D., Lillebø A.I., Verdelhos T., Pardal M.A., 2008. The impact of extreme flooding events and anthropogenic stressors on the macrobenthic communities' dynamics. *Estuarine Coastal and Shelf Science* 76: 553-565.

με τη μείωση των πληθυσμών των ασπονδύλων που αποτελούν βασική τροφή για διάφορα είδη ιχθύων, αλλά και την καταστροφή των κατάλληλων ενδαιτημάτων.

- Απώλεια ειδών χλωρίδας. Ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε περίπτωση που στα ενδαιτήματα που πλημμυρίζουν απαντούν πληθυσμοί τοπικών ενδημικών ή σπάνιων και απειλούμενων φυτικών ειδών.
- Θνησιμότητα των χερσαίων, αργοκίνητων ή/ και εδαφόβιων ειδών πανίδας. Αρνητικές επιπτώσεις έχουν οι μεγάλης έντασης και απρόβλεπτες πλημμύρες και στα υπόλοιπα είδη πανίδας, ειδικά σε περιπτώσεις που οι πλημμυρισμένες περιοχές αποτελούν σημαντικά ενδαιτήματα: χώρους τροφοληψίας, αναπαραγωγής ή φωλεοποίησης.
- Η παραρεμάτια βλάστηση έχει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο, καθώς συμβάλει στη μείωση της ροής του νερού και στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση. Ωστόσο, σε περιπτώσεις πολύ ακραίων πλημμυρών η βλάστηση δεν μπορεί να αντέξει τη δύναμη των πλημμυρικών υδάτων, γεγονός που οδηγεί σε σπάσιμο ή ξερίζωμα των δένδρων. Ακόμα και δένδρα τα οποία δεν ξεριζώνονται άμεσα κατά τη διάρκεια της πλημμύρας είναι πιθανό να νεκρωθούν στη συνέχεια, λόγω των αλλαγών του υδρολογικού καθεστώτος, της ταχύτητας ροής και της αλλαγής των διαθέσιμων θρεπτικών. Σημειώνεται εξάλλου ότι ακόμα και τα είδη που συνθέτουν την παραρεμάτια βλάστηση και είναι προσαρμοσμένα στις εποχιακές διακυμάνσεις όσον αφορά στη ροή του νερού, παρουσιάζουν διαφορετική αντοχή στις πλημμύρες.

Η εκτίμηση των επιπτώσεων των πλημμυρών θα πρέπει να γίνεται σε τοπικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την **υφιστάμενη κατάσταση της βλάστησης, τη βιοποικιλότητα της περιοχής**, το υδρολογικό καθεστώς, καθώς και τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις που έχουν λάβει χώρα. Η έκβαση των πλημμυρών από φυσική διαταραχή σε καταστροφικό γεγονός εξαρτάται από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις και την ευαισθησία των φυσικών οικοσυστημάτων, καθώς και από την έκταση και την ένταση των επιπτώσεώς της στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον^[31].

Εκτός από τις επιπτώσεις στα οικοσυστήματα των περιοχών που πλημμυρίζουν, αρνητικές συνέπειες παρατηρούνται επίσης και στο έδαφος, μιας και κατά τη διάρκεια μιας πλημμύρας μετακινούνται μεγάλες ποσότητες τοξικών ουσιών, που εμποτίζουν εκτός από τον υδροφόρο ορίζοντα και το υπέδαφος καθιστώντας παράλληλα μη αποδοτικές τις εκτάσεις καλλιεργήσιμης γης στις γύρω περιοχές. Μεγάλος ήταν άλλωστε ο προβληματισμός ότι κατά τις πλημμύρες του 2002, που έπληξαν πολλές περιοχές της Ευρώπης, επικίνδυνες ουσίες θα μόλυναν τις περιοχές στις οποίες είχαν γίνει οι πλημμύρες.³²

Οι πλημμύρες τείνουν να μειώνουν την ποιότητα του νερού με την εισαγωγή μεγάλων ποσοτήτων διαβρωμένων υλικών. Το πρόβλημα επιδεινώνεται όταν μεγάλες ποσότητες χημικών ουσιών

³¹ Cardoso M., Goldammer J., Hurtt G., Mata L.J., *Regulation of Natural Hazards: Floods and Fires*. Download from: <http://www.unep.org/maweb/documents/document.285.aspx.pdf>

³² Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών- Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας. Ομάδα Περιβάλλοντος. Μελέτη 6: Περιορισμός των Επιπτώσεων από τις Πλημμύρες. Οι Νέες Μέθοδοι Αντιμετώπισης των Πλημμυρών και ο Πρωταγωνιστικός Ρόλος των Ο.Τ.Α. Γκέκας Ρ., Μήτσου Κ.

ξεπλένονται στα επιφανειακά ύδατα μέσω της επιφανειακής απορροής. Τα χημικά φορτία και η κακή ποιότητα του νερού μπορεί να έχουν μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες συνέπειες. Δυνητικές σημειακές πηγές εισροής χημικών στην επιφανειακή απορροή εντοπίζονται σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης χημικών, σε χώρους αποθήκευσης καυσίμων, σε θερμοηλεκτρικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, σε χώρους αποθήκευσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, σε χώρους διάθεσης στερεών αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων καθώς και σε χώρους εξόρυξης και επεξεργασίας μεταλλευμάτων. Η μεγαλύτερη μη-σημειακή πηγή ρύπανσης είναι η απορροή από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις.

Τον Οκτώβριο του 2002 το Δέλτα του Llobregat κοντά στη Βαρκελώνη, μια περιοχή σημαντικής αστικής και βιομηχανικής ανάπτυξης, πλήχθηκε από μια σοβαρή πλημμύρα, που είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση των επιπέδων ρύπανσης στην περιοχή, καθώς η βροχόπτωση μετέφερε μεγάλο όγκο τοξικών ουσιών και στην ευρύτερη περιοχή.

Στην καταστροφική πλημμύρα του ποταμού Μισισσιπή το 1993, μεταφέρθηκαν εξαιρετικά μεγάλες ποσότητες νιτρικών και ζιζανιοκτόνων (Goolsby et al., 1993³³). Η λεκάνη απορροής του ποταμού Μισισσιπή περιλαμβάνει το 65% των καλλιεργειών των ΗΠΑ. Εκτιμάται ότι περί τις 100.000 τόνοι φυτοφαρμάκων και 6.300.000 τόνοι αζωτούχων λιπασμάτων χρησιμοποιούνται ετησίως στη λεκάνη του ποταμού. Η σύγκριση μεταξύ των φορτίων νιτρικών των ετών 1992 και 1993 στις εκβολές του Μισισσιπή κατέδειξε 112% αύξηση στο φορτίο του έτους του 1993. Ομοίως, το φορτίο της ατραζίνης, ζιζανιοκτόνου που χρησιμοποιείται στην παραγωγή αραβοσίτου, αυξήθηκε κατά 235%. Εκτός από τις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις στην ποιότητα των υδάτων, ο Michael Dowgiallo της Εθνικής Υπηρεσίας Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (όπως αναφέρεται στους Goolsby et al., 1993) σημείωσε ότι τα φορτία θρεπτικών ενίσχυσαν την πρωτογενή παραγωγή, η οποία οδήγησε σε αυξημένα επίπεδα του θαλάσσιου φυτοπλαγκτού στον Κόλπου του Μεξικού.

³³ Goolsby, D.A., Battaglin, W.A., and Thurman, E.M. (1993). "Occurrence and transport of agricultural chemicals in the Mississippi River basin July through August 1993", U.S. Geological Survey circular 1120-C, U.S. Government Printing Office, Washington D.C

7.3.2 Ανειλημμένες δράσεις

Σε επίπεδο Χώρας, τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας βρίσκονται υπό εκπόνηση ενώ υπό ολοκλήρωση (Διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης) βρίσκεται το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας της Λεκάνη απορροής Ποταμού Έβρου.

Στα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου πλημμύρας (ΣΔΚΠ) γενικά εξετάστηκαν :

- α) πλημμύρες χαμηλής πιθανότητας (T=1000)
- β) πλημμύρες μέσης πιθανότητας (T=100)
- γ) πλημμύρες υψηλής πιθανότητας (T= 50)

Στο ΣΔΚΠ Έβρου οι στόχοι διαχείρισης αφορούν τις πλημμύρες υψηλής και μέσης πιθανότητας.

7.3.3 Πλαίσιο μελλοντικής δράσης

Τα ακραία πλημμυρικά γεγονότα είναι πιθανόν να απαιτήσουν την εφαρμογή εξαίρεσης «προσωρινής υποβάθμισης». Ωστόσο, οι πλημμύρες με μέση ή υψηλή πιθανότητα εμφάνισης μπορεί επίσης να θεωρηθούν ως «ακραίες πλημμύρες» σε περιπτώσεις όπου οι επιπτώσεις των εν λόγω πλημμυρών είναι εξίσου εξαιρετικές ή δεν θα μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί.

Είναι πιθανό ότι οι επιπτώσεις των ακραίων πλημμυρών να είναι τοπικές και τέτοιου μεγέθους που να μην μπορούν να επηρεάσουν την κατάσταση ενός υδατικού συστήματος στο σύνολό του. Η αξιολόγηση για το αν θα μπορεί να εφαρμοστεί η εξαίρεση του Άρθρου 4.6 θα πρέπει να γίνεται ανά περίπτωση πλημμυρικού συμβάντος και ανά υδατικό σύστημα.

Για να είναι δυνατή η αξιολόγηση της εμφάνισης «ακραίων πλημμυρών» μέσω της αξιολόγησης των επιπτώσεων θα πρέπει να προσδιοριστεί ο **Φορέας** ο οποίος θα προβαίνει σε αυτήν την αξιολόγηση και θα είναι σε θέση να συντάσσει την ετήσια αξιολόγηση των επιπτώσεων τους (Άρθρο 4.6 δ) στα υδατικά συστήματα και υδάτινα οικοσυστήματα.

Θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για επιτόπια αξιολόγηση των επιπτώσεων στα επιμέρους ποιοτικά στοιχεία μετά την εμφάνιση του γεγονότος και μετά από συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Στοιχεία που θα αξιολογούνται είναι πιθανή ρύπανση (ουσίες προτεραιότητας, ειδικοί ρύποι κ.λπ), αύξηση στερεοπαροχής και ιζημάτων και βλάβη ή απώλεια ειδών και ενδιαιτημάτων.

Τα ΣΔΛΑΠ πρέπει να προνοήσουν για τη θέσπιση του παραπάνω Μηχανισμού και να υποδείξουν ένα καταρχήν κατάλογο πιθανών προληπτικών μέτρων σε συνδυασμό με τα υπό εκπόνηση ΣΔΚΠ προκειμένου να δυνατή η επίκληση εξαίρεσης προσωρινής υποβάθμισης στο μέλλον.

7.4 Ατυχήματα

Σύμφωνα με το ΠΔ 148/2009 «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει³⁴, στα είδη περιβαλλοντικής ζημίας περιλαμβάνεται και η ζημία των υδάτων. Η ζημία των υδάτων ορίζεται ως η οποιαδήποτε ζημία που επηρεάζει δυσμενώς, την οικολογική, χημική ή/και ποσοτική κατάσταση, ή/και το οικολογικό δυναμικό των υδάτων, σύμφωνα με το ν. 3199/2003 και ΠΔ 51/2007 εξαιρουμένων των δυσμενών επιπτώσεων στις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 4 παρ. 7 του ΠΔ 51/2007. Σύμφωνα με το ΠΔ, όταν προκαλείται ζημία υδάτων, η αρμόδια αρχή (Περιφέρειες ή ΥΠΕΝ) καθορίζει, με τη συνεργασία του φορέα εκμετάλλευσης, τα ληπτέα μέτρα αποκατάστασης. Στα μέτρα που λαμβάνονται προβλέπονται μέτρα πρωτογενούς αποκατάστασης που αποσκοπούν στην επαναφορά των φυσικών πόρων που υπέστησαν ζημία στην αρχική τους κατάσταση ή προς αυτήν. Ειδικότερα εξετάζονται οι δυνατότητες για δράσεις άμεσης επαναφοράς των φυσικών πόρων και των υπηρεσιών προς την αρχική τους κατάσταση με ταχύτερο ρυθμό, ή μέσω φυσικής ανάκαμψης.

Με βάση τα ανωτέρω προκύπτει ότι το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αιτιολόγηση «Προσωρινής υποβάθμισης» στο μέλλον. Ο ορισμός της ζημίας υδάτων θα πρέπει να αναφέρεται σε υποβάθμιση επιμέρους ποιοτικών στοιχείων και όχι μόνο στη συνολική οικολογική ή χημική κατάσταση.

³⁴ Ν. 4409/2016, (ΦΕΚ 136/Α/28.7.2016) «Πλαίσιο για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/30/ΕΕ, τροποποίηση του Π.δ. 148/2009 και άλλες διατάξεις» και Υ.Α. Η.Π. 48416/2037/Ε.103/2011, (ΦΕΚ 2516/Β/7.11.2011) «Μέτρα και όροι για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς - Τροποποίηση της υπ αριθμ. 29457/1511/2005 (992/Β) κοινής υπουργικής απόφασης, του Π.Δ 51/2007 (54/Α) και του Π.Δ 148/2009 (190/Α), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 «σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2008/1/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1013/2006»

ΜΕΡΟΣ Β – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ 4.7

8 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7 – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

8.1 Εισαγωγή

Το παρόν κατευθυντήριο κείμενο περιλαμβάνει τις βασικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ κατά την διαδικασία προγραμματισμού νέων έργων ή δραστηριοτήτων που δύνανται να δημιουργήσουν υδρομορφολογικές αλλοιώσεις σε υδάτινα σώματα (εφεξής αναφερόμενα ως ΥΣ).

Το Άρθρο 4.7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός ΥΣ, δεν συνιστά παράβαση της Οδηγίας, εφόσον οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών ή σε αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη³⁵ στην καλή κατάσταση ενός ΥΣ ως αποτέλεσμα νέων έργων / ανθρώπινων δραστηριοτήτων/τροποποιήσεων βιώσιμης ανάπτυξης.

Η προετοιμασία του παρόντος έγινε με βάση:

- Το Κατευθυντήριο κείμενο GD 20 “Environmental Objectives and Exemptions” που εκδόθηκε το 2009 από την ΕΕ στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την Εφαρμογή της Οδηγίας (Εφεξής αναφερόμενο ως GD 20)
- Στοιχεία από τα διάφορα workshops που έχουν οργανωθεί στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας και είναι διαθέσιμα στο CIRCABC
- Πληροφορίες από την εμπειρία άλλων χωρών για την εφαρμογή των άρθρου 4.7.
- Την εμπειρία εφαρμογής του άρθρου 4.7 κατά την κατάρτιση των 1ων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας
- Τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά την Αξιολόγηση των 1ων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας
- Το εθνικό θεσμικό πλαίσιο παραγωγής έργων υποδομής όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα

Σημειώνεται ότι την 8/3/2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε τη σύσταση μίας ad hoc Ομάδας Εργασίας με σκοπό την διαμόρφωση ενός νέου κατευθυντηρίου κειμένου για την εφαρμογή του Άρθρου 4.7 (*Ad-hoc Task Group (ATG) – Guidance on implementation of article 4(7) Εφεξής αναφερόμενο ως ATG*). Η ολοκλήρωση του κατευθυντηρίου κειμένου αναμένεται εντός του 2^{ου} εξαμήνου του 2017.

Το παρόν θα επικαιροποιείται σταδιακά λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των εργασιών της ανωτέρω αναφερόμενης Ομάδας Εργασίας

³⁵ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

8.2 Πεδίο Εφαρμογής

Οι κατευθύνσεις του παρόντος εφαρμόζονται:

- Σε προγραμματιζόμενα έργα που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών των επιφανειακών Υδάτινων Σωμάτων ή σε μεταβολές στη στάθμη των Υπογείων Υδατικών Συστημάτων που έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων.
- Σε προγραμματιζόμενες νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη³⁶ στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων

και εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος·
- β) η αιτιολογία των τροποποιήσεων ή των μεταβολών εκτίθεται ειδικά στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που επιβάλλει το άρθρο 13, οι δε στόχοι αναθεωρούνται ανά εξαετία·
- γ) οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές αυτές υπαγορεύονται επιτακτικά από το **δημόσιο συμφέρον** ή/και **τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία** από την επίτευξη των στόχων που εξαγγέλλονται στην παράγραφο 1 υπερκαλύπτονται από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών για την υγεία των ανθρώπων, για τη διαφύλαξη της ασφάλειάς τους ή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και
- δ) οι ευεργετικοί στόχοι τους οποίους εξυπηρετούν αυτές οι τροποποιήσεις ή μεταβολές των υδάτινων συστημάτων δεν μπορούν για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα που συνιστούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή

Σημειώνεται ότι

- το άρθρο 4.7 δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση όταν η απόρριψη ρύπων από σημειακές ή διάχυτες πηγές οδηγεί το υδατικό σύστημα σε κατάσταση κατώτερη της καλής.
- το άρθρο 4.7 δεν εφαρμόζεται όταν το προγραμματιζόμενο έργο ή δραστηριότητα δεν οδηγεί σε υποβάθμιση της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπογείων υδάτων (πχ στην περίπτωση αντικατάστασης μίας δραστηριότητας με άλλη). [GD 20, pp 9]

Έργα και δραστηριότητες που ενδέχεται προκαλέσουν πιέσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των Υδάτινων Σωμάτων και δύνανται να εξεταστούν στο πλαίσιο του άρθρου 4.7 παρατίθενται ενδεικτικά στο Παράρτημα V του παρόντος

³⁶ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

8.3 Συσχέτιση με άλλες κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΓΥ

Το παρόν συσχετίζεται με τις ακόλουθες κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΓΥ

- Τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για την ανάλυση των πιέσεων και των επιπτώσεων στο πλαίσιο του Άρθρου 5 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στο τμήμα που αναφέρεται στις πιέσεις που σχετίζονται με τις υδρολογολογικές αλλοιώσεις και την αξιολόγηση των επιπτώσεων από αυτές
- Τις κατευθυντήριες Οδηγίες για την εφαρμογή των Άρθρων 4.4 έως 4.6 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ
- Τις κατευθυντήριες Οδηγίες για τον προσδιορισμό των Ιδιαίτερος Τροποποιημένων Υδατικών Συστημάτων.

9 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7 – ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

9.1 Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 4.7;

Το άρθρο 4.7 καθορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η μη επίτευξη ορισμένων στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις

1. Όταν

- η αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, ή
- η αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, του καλού οικολογικού δυναμικού, ή
- η αδυναμία της πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων,

οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων.

- #### 2. Όταν η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη³⁷ στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

9.2 Σε ποιες τροποποιήσεις, μεταβολές και δραστηριότητες εφαρμόζεται;

Στο άρθρο 4.7 εξετάζονται για έργα που δύνανται να προκαλέσουν νέες τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων και έργα που δύνανται να προκαλέσουν μεταβολές στη στάθμη των υπογείων σωμάτων.

Οι επιπτώσεις αυτών των τροποποιήσεων ή μεταβολών μπορεί να περιορίζονται στο Υδατικό Σύστημα στο οποίο υλοποιούνται τα έργα ή να επηρεάζουν και άλλα υδατικά συστήματα. Για παράδειγμα η απόληψη νερού από ένα Υπόγειο Υδατικό Σύστημα μπορεί να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις σε συσχετιζόμενο με αυτό επιφανειακό υδάτινο σώμα. (σχετικά με το μέγεθος των επιπτώσεων βλέπε παρακάτω ερώτηση).

Τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά ενός επιφανειακού υδάτινου σώματος νοούνται οι τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι άμεσο αποτέλεσμα των τροποποιήσεων ή των μεταβολών αυτών ή μπορεί να αφορούν αλλαγές στην ποιότητα των υδάτων που προέρχονται από την τροποποίηση ή τη μεταβολή. Για παράδειγμα η αλλαγή των υδρομορφολογικών χαρακτηριστικών από έργα ταμίευσης νερού για παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας ή για τη διάθεση για άλλες χρήσεις μπορεί να επηρεάσει τις συνθήκες

³⁷ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

οξυγόνωσης ή τη θερμοκρασία στα υδάτινα σώματα που επηρεάζονται σε σύγκριση με αυτές που εμφανίζονται σε ένα φυσικό υδάτινο σώμα.

Επίσης το σημείο 2 του άρθρου 4.7 αναφέρεται στις επιπτώσεις από νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που μπορεί να προκαλέσουν υποβάθμιση της άριστης³⁸ κατάστασης των Επιφανειακών Υδάτινων σωμάτων σε καλή. Για παράδειγμα η εγκατάσταση μιας νέας βιομηχανικής εγκατάστασης σε μια παρθένα περιοχή (περιοχή όπου δεν εντοπίζονται πιέσεις) ενδέχεται να προκαλέσει απορρίψεις ρύπων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν ένα επιφανειακό υδάτινο σώμα σε υποβάθμιση της άριστης³⁹ κατάστασης σε καλή.

Σημειώνεται ότι το άρθρο 4.7 **δεν εφαρμόζεται** όταν οι απορρίψεις ρύπων από σημειακές ή διάχυτες πηγές οδηγούν σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή σε κακή κατάσταση Υπογείων Υδατικών Συστημάτων.

9.3 Τι σημαίνει υποβάθμιση της κατάστασης ή του δυναμικού;

Η κατάσταση ή το δυναμικό ενός υδάτινου σώματος εκφράζεται σε τάξεις (πχ Υψηλή, Καλή, Μέτρια, ελλιπής ή κακή). Οι τάξεις της κατάταξης αυτής έχουν καθοριστεί με βάση ειδικά κριτήρια και όρια με βάση τις προβλέψεις του Παραρτήματος V της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Οι στόχοι της πρόληψης μη υποβάθμισης της κατάστασης (άρθρο 4.1α και 1βι) αναφέρονται στις αλλαγές μεταξύ των τάξεων αυτών και όχι σε αλλαγές εντός μίας τάξης. Επομένως το 4.7 δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις υποβάθμισης εντός μίας τάξης.

Όσον αφορά του ρύπους στο Παράρτημα V ορίζεται η υψηλή κατάσταση για τα επιφανειακά υδάτινα σώματα όταν:

- Για τους ειδικούς συνθετικού ρύπου οι συγκεντρώσεις είναι κοντά στο μηδέν ή τουλάχιστον κάτω από τα όρια ανίχνευσης των πιο προηγμένων αναλυτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται ευρέως
- Για τους ειδικούς μη συνθετικούς ρύπους οι συγκεντρώσεις παραμένουν εντός του εύρους που συνήθως συνδέεται με αδιατάρακτες συνθήκες

9.4 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε περιπτώσεις προσωρινών τροποποιήσεων ή μεταβολών;

Η οδηγία 2000/80/ΕΚ έχει μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη προοπτική δεδομένου ότι η διαδικασία εφαρμογής της και η επίτευξη των στόχων που τίθενται σε αυτή αναφέρονται στην

³⁸ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

³⁹ Ομοίως

περίοδο 2000 - 2027. Στο πλαίσιο αυτό οι τροποποιήσεις που έχουν προσωρινό χαρακτήρα και είναι αντιστρεπτές δεν εμπίπτουν στο άρθρο 4.7.

Μόνο μόνιμες και σημαντικές αλλαγές με μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες επιπτώσεις εμπίπτουν στο άρθρο 4.7.

9.5 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε μικρά έργα;

Το μέγεθος του έργου δεν αποτελεί κριτήριο για την εφαρμογή του άρθρου 4.7. Στο πλαίσιο του άρθρου 4.7 εξετάζονται τα έργα σε σχέση με το αποτέλεσμά τους στην κατάσταση των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή των υπογείων υδατικών συστημάτων.

Έργα οποιουδήποτε μεγέθους εμπίπτουν στο άρθρο 4.7

9.6 Εφαρμόζεται το άρθρο 4.7 σε Σχέδια ή Προγράμματα της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ;

Γενικά τα σχέδια και τα προγράμματα περιλαμβάνουν

- Πολιτικές που μπορεί να οδηγήσουν σε μελλοντικά έργα
- Εφαρμογή σχεδίων για ένα ή περισσότερα ειδικά έργα

Σε περιπτώσεις όπου είναι πιθανή η εφαρμογή του άρθρου 4.7 σε έργα που εντάσσονται σε προτεινόμενα σχέδια ή προγράμματα τότε αυτά θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες που καθορίζονται στην οδηγία 2000/60/ΕΚ για την εφαρμογή του άρθρου 4.7. Για παράδειγμα Σχέδια και Προγράμματα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

- Εναλλακτικές λύσεις που δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν σημαντικές επιπτώσεις στο υδάτινο περιβάλλον
- Τα πρακτικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων σε υδάτινα σώματα
- Τους λόγους που οδηγούν στην τροποποίησης και εάν οι λόγοι αυτοί αποτελούν δημόσιο συμφέρον ή όφελος για τι περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία, την ανθρώπινη ασφάλεια η την βιώσιμη ανάπτυξη

Τα Σχέδια και τα προγράμματα που εμπίπτουν στην οδηγία 2001/42/ΕΚ για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση εξετάζουν την πιθανότητα επιπτώσεων στο υδάτινο περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη εάν οι συνθήκες που καθορίζονται στο άρθρο 4.7 ικανοποιούνται και την εφαρμογή του Σχεδίου ή του Προγράμματος

9.7 Πως αξιολογούνται οι επιδράσεις των νέων τροποποιήσεων ή των μεταβολών στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων;

Αξιολογούνται ζυγίζοντας τα οφέλη που προκύπτουν από την πρόληψη υποβάθμισης και τα οφέλη από τις νέες τροποποιήσεις στην ανθρώπινη υγεία, στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Επίσης λαμβάνονται υπόψη ο βαθμός αποκατάστασης του υδάτινου περιβάλλοντος που θα επιτευχθεί.

Κάθε έργο το οποίο εμπίπτει στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ενδέχεται να επιδράσει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας θα πρέπει να αξιολογείται στο πλαίσιο της διαδικασίας της αδειοδότησης του. Στο πλαίσιο αυτό οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του Άρθρου 4.7

Για τα έργα που δεν εμπίπτουν στην διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης η διαδικασία αξιολόγησης γίνεται κατά τη διαδικασία αδειοδότησης τους με βάση τις προβλέψεις του παρόντος.

9.8 Τι σημαίνει νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης;

Η Οδηγία δεν καθορίζει τις δραστηριότητες αυτές. Αναμένεται ότι στην έκδοση του Ειδικού Κατευθυντηρίου κειμένου για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 θα περιληφθούν οι βασικές αρχές αξιολόγησης της βιωσιμότητας των δραστηριοτήτων. Σε κάθε περίπτωση με βάση τις προβλέψεις των άρθρων 4.8 και 4.9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ κατά τη χρήση του άρθρου 4.7 και κατά συνέπεια η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που εξετάζονται σε αυτό:

- Θα πρέπει να εγγυώνται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία
- Θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι δεν αποκλείεται μονίμως ή ότι δεν υπομονεύεται η επίτευξη της καλής κατάστασης.

Μια πρώτη προσέγγιση σχετικά με το θέμα αυτό δίνεται στο κεφάλαιο 10.1.1.2 του Β Μέρους του παρόντος

9.9 Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε όλα τα Υδάτινα Σώματα που επηρεάζονται από νέες τροποποιήσεις;

Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα έργο μπορεί να κατασκευάζεται σε ένα υδάτινο σώμα αλλά δύναται να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάστασης ή να οδηγήσει στην μη επίτευξη της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού σε άλλα υδάτινα σώματα.

Για παράδειγμα η κατασκευή φράγματος σε ένα υδάτινο σώμα μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές επιδράσεις σε ένα αριθμό άλλων Υδάτινων Σωμάτων εντός της λεκάνης απορροής. Το άρθρο 4.7 μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε σώμα που επηρεάζεται υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα κριτήρια που τίθενται σε αυτό εφαρμόζονται στο επηρεαζόμενο υδάτινο σώμα.

9.10 Μπορεί το άρθρο 4.7 να εφαρμοστεί σε περιοχές που εντάσσονται στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών;

Στο Μητρώο Προστατευόμενων περιοχών εντάσσονται περιοχές που απαιτούν ειδική προστασία των επιφανειακών και υπογείων υδάτων με βάση το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ή για τη διατήρηση οικοτόπων και ειδών που εξαρτώνται άμεσα από το νερό.

Σύμφωνα με τα άρθρα 4.2, 4.8 και 4.9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ οι εξαιρέσεις του άρθρου 4.7 μπορούν να εφαρμοστούν μόνο όταν:

- Επιτυγχάνεται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία (Άρθρο 4.9).
- Η εφαρμογή της εξαίρεσης συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων (Άρθρο 4.8).

Η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες

Για παράδειγμα: Προτείνεται μια νέα τροποποίηση η οποία θα υποβαθμίσει την κατάσταση των υδάτων και θα οδηγήσει στη αδυναμία επίτευξης των στόχων σε μία περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Στην περίπτωση αυτή με σκοπό η προτεινόμενη τροποποίηση να μην οδηγήσει σε παραβίαση των διατάξεων της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας για τις περιοχές Natura θα πρέπει:

- να ικανοποιούνται οι συνθήκες που αναφέρονται στο άρθρο 4.7 για το επηρεαζόμενο Υδάτινο Σώμα, και
- να ικανοποιούνται οι συνθήκες του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ οι οποίες επιτρέπουν την αδυναμία επίτευξη των στόχων σε μια περιοχή Natura 2000.

Δηλαδή θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις των διαφορετικών Οδηγιών όταν εφαρμόζονται για την προστατευόμενη περιοχή

9.11 Ποια είναι όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος;

Στο άρθρο 4.7 απαιτούνται μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων. Τα μέτρα μετριασμού έχουν στόχο την άμβλυση ή ακόμα και την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατινού σώματος. Η αξιολόγηση με βάση το άρθρο 4.7 δεν απαιτεί την εξέταση αντισταθμιστικών μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των αρνητικών επιδράσεων σε άλλο υδατικό σύστημα.

Τα μέτρα μετριασμού μπορούν να αναφέρονται σε μέτρα που λαμβάνονται σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του έργου από το σχεδιασμό έως και την φάση λειτουργίας του περιλαμβανομένης και της συντήρησής του.

Η διατύπωση “όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα” είναι ανάλογη με την διατύπωση “εφικτά” που χρησιμοποιείται σε άλλη νομοθεσία. Η διατύπωση αυτή αναφέρεται σε μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων τα οποία

- είναι τεχνικώς εφικτά,
- δεν οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος και
- είναι συμβατά με τη νέα τροποποίηση ή την ανθρώπινη δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης

9.12 Ποιοι λόγοι θεωρείται ότι επιβάλλονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον;

Η έννοια του επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος αναφέρεται και στην οδηγία των οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) αλλά και σε άλλα ευρωπαϊκά νομοθετήματα. Η ερμηνεία που έχει δοθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για άλλους τομείς του Ενωσιακού θεσμικού πλαισίου δείχνει ότι η έννοια το επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος επιδέχεται ευρύ φάσμα ερμηνειών. Για την περίπτωση της Οδηγίας των οικοτόπων και για την οδηγία 2000/60/ΕΚ δεν υπάρχουν αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με την εφαρμογή του όρου αυτού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των Κατευθυντήριων Οδηγιών για την εφαρμογή των άρθρων 6.3 και 6.4 της Οδηγίας των Οικοτόπων⁴⁰ δίνει τις ακόλουθες σχετικές διευκρινίσεις.

Οι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος αφορούν σε περιπτώσεις όπου τα προγραμματιζόμενα σχέδια ή έργα αποδεικνύεται ότι είναι απαραίτητα στο πλαίσιο:

- Δράσεων ή πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον)
- Θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία
- Διεξαγωγής δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, που πληρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2.6 του ανωτέρω κατευθυντήριου κειμένου για τα άρθρα 6.3 και 6.4 της Οδηγίας των Οικοτόπων τέτοια έργα ή δραστηριότητες επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος μπορεί να είναι:

- έργα ή προγράμματα, για τα οποία υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και παρουσίας

Έργα και προγράμματα που εξυπηρετούν μόνο τα συμφέροντα εταιρειών ή προσώπων δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος

Επίσης, η εξέταση ενός έργου ή προγράμματος για το σκοπό αυτό γίνεται όταν δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση.

⁴⁰ *Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC: Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites, 2001*

9.13 Πως συγκρίνονται τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ με τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις και μεταβολές που εξετάζονται στο πλαίσιο του Άρθρου 4.7;

Τα οφέλη που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της οδηγίας έχουν αποτυπωθεί στο κείμενο της ΕΕ για τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας που ετοιμάστηκε το 2005 στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ⁴¹. Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (βλ. αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 του ανωτέρω κειμένου):

- Προστασία και αναβάθμιση της υγείας και της βιοποικιλότητας των υδάτινων οικοσυστημάτων.
- Προστασία της ανθρώπινης υγείας (πόσιμο νερό, παραγωγή ποτών και τροφίμων, κολύμβηση, κατανάλωση ψαριών οστρακοειδών και θαλασσινών).
- Μείωση του κόστους χρήσης ύδατος και μείωση του κόστους επεξεργασίας και αποκατάστασης της ποιότητας των υδάτων.
- Βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών των υδάτων με βάση την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει.
- Βελτίωση της σχέσης κόστους αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των υδάτων.
- Αύξηση των οικονομικών και των κοινωνικών ωφελειών που απορρέουν από τους υδατικούς πόρους.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής με την αύξηση της αξίας χρήσης των επιφανειακών υδάτων (π.χ. για τους επισκέπτες, τουρίστες, θαλάσσια σπορ).
- Μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και εξασφάλιση ασφαλούς διάθεσης υδάτων για χρήση.
- Προώθηση των βιώσιμων χρήσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τομείς όπως οικοτουρισμός, αλιεία, διατήρηση της φύσης.

Εν κατακλείδι τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περιλαμβάνουν:

- Σε περίπτωση υποβάθμισης της κατάστασης τα οφέλη και τις ευκαιρίες που χάνονται ως αποτέλεσμα αυτής της υποβάθμισης.
- Σε περίπτωση μη επίτευξης της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού τα οφέλη που προέρχονται εάν η επίτευξη της καλής κατάστασης η δυναμικού δεν αποτραπεί.

Τα κόστη αυτά θα πρέπει να συγκριθούν με τα δυνητικά οφέλη που αναμένονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές στην ανθρώπινη υγεία στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό επιπλέον κατηγορίες ωφελειών μπορούν να ληφθούν υπόψη όπως:

- Προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από εγκαταστάσεις διάθεσης πόσιμου νερού)
- Προστασία και αναβάθμιση της ανθρώπινης ασφάλειας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από αντιπλημμυρικά έργα)

⁴¹ *Environmental Objectives under the WFD, EC 2005*

- Θετικές επιδράσεις στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (πχ μεταβολές που προέρχονται από υδροηλεκτρικά έργα, ή έργα ναυσιπλοΐας)
- Θετικές επιδράσεις στη μείωση απόρριψης ρύπων ή σε άλλα περιβαλλοντικές παραμέτρους
- Άλλα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από το έργο

Συμπερασματικά μια ανάλυση του κόστους και του οφέλους του έργου προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας είναι αναγκαία ώστε να αξιολογηθεί εάν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης ή της αποκατάστασης του υδατικού συστήματος στην καλή κατάσταση είναι λιγότερο σημαντικά από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η χρηματική αποτίμηση του κόστους ή η ποσοτικοποίηση όλων των δαπανών και του οφέλους για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση. Ο κατάλληλος συνδυασμός ποιοτικών, ποσοτικών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στοιχείων αποτιμημένων σε χρήμα θα πρέπει να εξαρτάται από το τι είναι απαραίτητο για να εξαχθεί μια κρίση και τι είναι αναλογικό και εφικτό να συλλεχθεί

Η ad hoc ομάδα εργασίας της ΕΕ για την κατάρτιση του Κατευθυντηρίου Κειμένου για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 επεξεργάζεται παραδείγματα τέτοιου είδους ανάλυσης τα οποία αναμένεται να είναι διαθέσιμα εντός του 2017.

9.14 Πως εξασφαλίζεται ότι τα οφέλη που προέρχονται από τις νέες τροποποιήσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα τεχνικώς εφικτά μέσα ή χωρίς δυσανάλογο κόστος που αποτελούν σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή;

Οι εναλλακτικές λύσεις που εξετάζονται μπορεί να αφορούν άλλες θέσεις, διαφορετική κλίμακα έργων, διαφορετικό σχεδιασμό ή εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής.

Οι εναλλακτικές λύσεις εξετάζονται σε πρώιμο στάδιο σχεδιασμού των έργων. Για έργα που εμπίπτουν στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης οι σχετικές απαιτήσεις καλύπτουν την εξέταση των λύσεων αυτών.

Η κλίμακα εξέτασης των εναλλακτικών αυτών (τοπική, εθνική ή περιφερειακή) δεν καθορίζεται.

Ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος αυτού αναφέρεται στο κεφάλαιο 10.3 του Β Μέρους του παρόντος.

9.15 Πότε γίνεται η εξέταση υπαγωγής στο άρθρο 4.7;

Ο κίνδυνος υποβάθμισης από μια νέα τροποποίηση ή μεταβολή εξετάζεται κατά το σχεδιασμό τους. Η αξιολόγηση βασίζεται στις διαθέσιμες πληροφορίες για την κατάσταση των υδάτινων σωμάτων που επηρεάζονται με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία από το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων της χώρας. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι πληροφορίες του Σχεδίου Διαχείρισης μπορεί να είναι οι βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες για τους σκοπούς της ανάλυσης.

Οι λόγοι που οδηγούν στην εφαρμογή του 4.7 θα πρέπει να αναφέρονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος το οποίο αναθεωρείται ανά εξαετία. Αυτό δε σημαίνει ότι η αξιολόγηση ενός έργου κατά το άρθρο 4.7 πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο κατάρτισης της αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις έργα προγραμματίζονται και αναπτύσσονται εντός της εξαετίας. Για τα έργα αυτά εφόσον εμπίπτουν στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης τότε η αξιολόγηση του άρθρου 4.7 θα πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο εκπόνησης της ΜΠΕ μέσω της οποίας εξασφαλίζεται και η κατάλληλη ενημέρωση του κοινού

Για τα έργα που ενέχουν νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατάσταση των υδατικών συστημάτων με βάση τις προβλέψεις του άρθρου 4.7 και τα οποία

- Δεν εμπίπτουν στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης
- Σχεδιάζονται και υλοποιούνται εντός της εξαετίας χωρίς να υπάρχει δυνατότητα αξιολόγησης τους στο πλαίσιο κατάρτισης της αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης με εφαρμογή της προβλεπόμενης διαδικασίας διαβούλευσης,

σήμερα δεν υπάρχει κάποια ειδική πρόβλεψη. Κατά την 1^η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης θα προταθεί για διαβούλευση η αρμόζουσα διαδικασία

9.16 Πως συνδέεται το άρθρο 4.7 με τα Τεχνητά και τα Ιδιαίτεως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα;

Τα Τεχνητά, και Ιδιαίτεως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ) δεν αποτελούν εξαιρέσεις ούτε έχουν εναλλακτικούς στόχους.

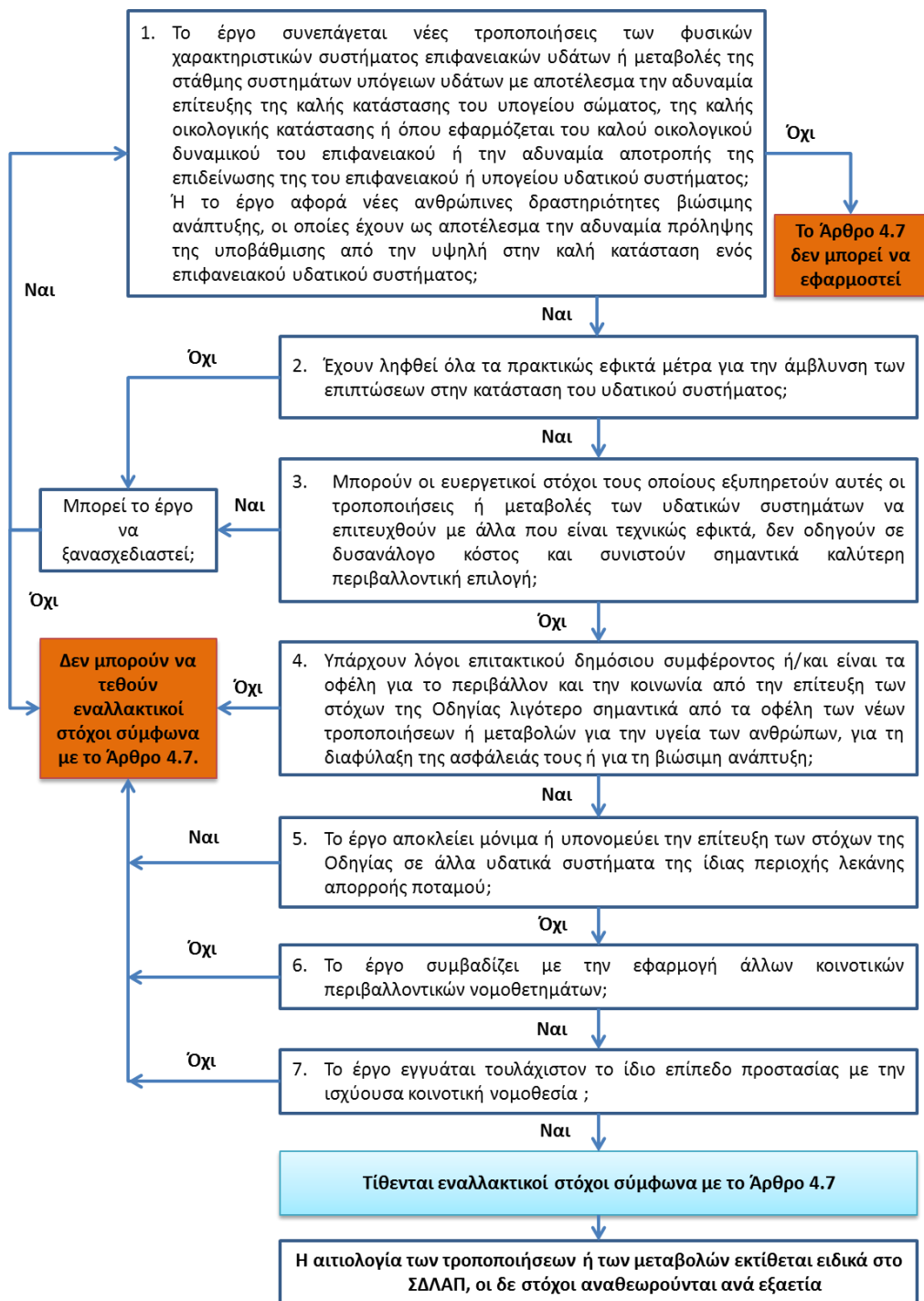
Τα ΤΥΣ & ΙΤΥΣ αποτελούν ειδική κατηγορία υδατικών συστημάτων με το δικό της σύστημα ταξινόμησης και στόχους. Η ειδική αυτή κατηγορία σχετίζεται με άλλες εξαιρέσεις οι οποίες απαιτούν την ικανοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που πρέπει να ικανοποιούνται πριν προσδιοριστούν ως ανήκοντα σε αυτήν την κατηγορία (ΤΥΣ & ΙΤΥΣ).

Αφού συμβεί μια νέα υδρομορφολογική τροποποίηση, το υδατικό σύστημα μπορεί να πληροί τις προϋποθέσεις για να καθοριστεί ως ΙΤΥΣ, σύμφωνα με το Άρθρο 4.3 Δεν υπάρχει καμία απαίτηση ότι ο καθορισμός πρέπει να περιμένει μέχρι τη δημοσίευση τους επόμενου ΣΔΛΑΠ. Ωστόσο, τα υδατικά συστήματα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΙΤΥΣ πριν να λάβει χώρα η νέα τροποποίηση, λόγω της αναμενόμενης σημαντικής υδρομορφολογικής μεταβολής.

Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης με βάση του άρθρου 4.7 και σε περίπτωση εφαρμογής του, κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του υδάτινου σώματος σε ΙΤΥΣ δεν περιλαμβάνεται ο αρχικός προσδιορισμός που προβλέπεται στο αντίστοιχο κατευθυντήριο κείμενο.

10 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4.7

Η διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 4.7 περιλαμβάνει τα βήματα που ορίζονται στο Διάγραμμα ροής του Κατευθυντηρίου κειμένου της ΕΕ για τις εξαιρέσεις (GD 20) που παρατίθεται παρακάτω (βλ. αναλυτικά στο Κεφάλαιο 2.2 Ειδικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή του Άρθρου 4.7 του Παραρτήματος IV του παρόντος).

Σχήμα 10-1 Διάγραμμα Ροής της διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 4.7 (Κατευθυντηρίου κειμένου της ΕΕ για τις εξαιρέσεις - GD 20)

Στα επόμενα κεφάλαια δίνονται κατευθύνσεις και επεξηγήσεις για τη διαδικασία απάντησης της κάθε ερώτησης που τίθεται στο ανωτέρω διάγραμμα κατά την ανάλυση ενός προγραμματιζόμενου έργου για εξέταση υπαγωγής των υδατικών συστημάτων που επηρεάζονται από αυτό στο άρθρο 4.7.

10.1 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 1

A. Το έργο συνεπάγεται νέες τροποποιήσεις το φυσικών χαρακτηριστικών συστήματος επιφανειακών υδάτων ή μεταβολές της στάθμης υπογείων υδάτων με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης υπόγειου υδατικού Συστήματος ή της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού ή υπόγειου συστήματος;

B. Αφορά το έργο νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία να αποτραπεί η υποβάθμιση της κατάστασης από «υψηλή» σε «καλή» ενός επιφανειακού σώματος;

10.1.1 ΒΗΜΑ 1 Επιλογή έργων

10.1.1.1 Έργα και δραστηριότητες που εξετάζονται στην ερώτηση 1A

Για την ερώτηση 1A εξετάζονται:

- Προγραμματιζόμενα έργα ή δραστηριότητες που ενδέχεται να δημιουργούν τροποποιήσεις στα φυσικά χαρακτηριστικά ενός η περισσότερων επιφανειακών υδατινών σωμάτων.

Ενδεικτικός κατάλογος έργων που δύνανται να εξεταστούν παρατίθεται στο Παράρτημα V

Ως τροποποίηση φυσικών χαρακτηριστικών νοούνται οι τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά του επιφανειακού υδάτινου σώματος, τα οποία σύμφωνα με το Παράρτημα V της Οδηγίας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Κατηγορία επιφανειακού Υδάτινου Σώματος	Υδρομορφολογικά στοιχεία (Παράρτημα V Οδηγίας 2000/60/ΕΚ)
Ποτάμια Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none">• Υδρολογικό καθεστώς<ul style="list-style-type: none">▫ ποσότητα και δυναμική των υδατινών ροών▫ σύνδεση με συστήματα υπόγειων υδάτων• Συνέχεια του ποταμού• Μορφολογικές συνθήκες<ul style="list-style-type: none">▫ διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού

Κατηγορία επιφανειακού Υδάτινου Σώματος	Υδρομορφολογικά στοιχεία (Παράρτημα V Οδηγίας 2000/60/ΕΚ)
	<ul style="list-style-type: none"> ▫ δομή και υπόστρωμα του πυθμένα του ποταμού ▫ δομή της παρόχθιας ζώνης
Λιμναία Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Υδρολογικό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών ▫ χρόνος παραμονής ▫ σύνδεση με το σύστημα υπόγειων υδάτων • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση του βάθους της λίμνης ▫ ποσότητα, δομή και υπόστρωμα του πυθμένα της λίμνης ▫ δομή της όχθης της λίμνης
Μεταβατικά Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση του βάθους ▫ ποσότητα, δομή και υπόστρωμα του πυθμένα ▫ δομή της διαπαλιρροιακής ζώνης • Παλιρροιακό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ ροή γλυκού νερού ▫ έκθεση στα κύματα
Παράκτια Υδάτινα Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Μορφολογικές συνθήκες <ul style="list-style-type: none"> ▫ διακύμανση βάθους ▫ δομή και υπόστρωμα της ακτής ▫ δομή της διαπαλιρροιακής ζώνης • Παλιρροιακό καθεστώς <ul style="list-style-type: none"> ▫ κατεύθυνση δεσποζόντων ρευμάτων έκθεση στα κύματα

- Προγραμματιζόμενα έργα που μπορεί να οδηγήσουν μεταβολές της στάθμης υπογείων υδάτων

Περιλαμβάνονται δραστηριότητες κατασκευής μεγάλων υπογείων έργων ή υπόγειες εκμεταλλεύσεις που οδηγούν στην μεταβολή υπόγειας στάθμης και ποσότητας υπογείων νερών.

10.1.1.2 Έργα που εξετάζονται στη ερώτηση 1B

Εξετάζονται έργα που προγραμματίζονται σε αδιατάρακτες περιοχές δηλαδή περιοχές με παρουσία Υδατινών Σωμάτων με άριστη⁴² κατάσταση με βάση τα αποτελέσματα του Εγκεκριμένου Σχεδίου Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος ή τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Προγράμματος Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων της χώρας που μπορούν να αντληθούν από την ιστοσελίδα της ΕΓΥ.

Αναφέρεται σε δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης οι οποίες δύνανται να προκαλέσουν υποβάθμιση της άριστης⁴³ κατάστασης επιφανειακών υδάτων σε καλή λόγω απόρριψης ρύπων. Δραστηριότητες που σχετίζονται με απορρίψεις ρύπων που οδηγούν σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση επιφανειακών υδατινών σωμάτων ή σε κακή κατάσταση Υπογείων Υδατικών Συστημάτων δεν εξετάζονται στο πλαίσιο του άρθρου 4.7.

Ο καθορισμός της βιωσιμότητας μιας δραστηριότητας εμπεριέχει την οικονομική κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση, καθώς επίσης και την έννοια της μη μόνιμης παρέμβασης (δεδομένου ότι βιώσιμη ανάπτυξη νοείται η ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες)⁴⁴.

Στο πλαίσιο αυτό για το χαρακτηρισμό μιας νέας δραστηριότητας ως δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης θα πρέπει να εξεταστούν:

- Οι οικονομικές επιπτώσεις της προγραμματιζόμενης δραστηριότητας με όρους κύκλου εργασιών, εσόδων και παραγωγής
- Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις στα ύδατα, στον αέρα, στο έδαφος, στο τοπίο, στη χρήση πόρων, στη δημιουργία απορριμμάτων, στη χρήση ανανεώσιμων πόρων κλπ
- Οι κοινωνικές επιπτώσεις, όπως συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασιών σε τοπικό περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, στο βαθμό καταπολέμησης της ανεργίας, στην άρση κοινωνικού αποκλεισμού κλπ.

Στο πλαίσιο αυτό μια δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης όταν εμπίπτει στις παρακάτω ενδεικτικές κατηγορίες⁴⁵

1. Δραστηριότητες με περιβαλλοντικά οφέλη που υπερτερούν των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (δηλαδή το περιβαλλοντικό ισοζύγιο είναι θετικό) και κοινωνικά, οικονομικά και

⁴² Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

⁴³ Ομοίως

⁴⁴ *Guidance Document No 1: Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive, European Communities, 2003*

⁴⁵ Προσαρμοσμένο με βάση τις κατευθύνσεις τις *Scottish Environment Protection Agency (SEPA), Derogation Determination - Adverse Impacts on the Water Environment, Regulatory Method (WAT-RM-34), 2013* και τις σχετικές κατευθύνσεις του *WISE-RTD – WATER KNOWLEDGE PROGRAMME* στην ιστοσελίδα <http://www.wise-rtd.info/en/info/annex-d2a-economic-assessment-new-modificationsactivities-entailing-deterioration-water-status> (πρόσβαση 10/11/2016).

περιβαλλοντικά οφέλη τα οποία ισοδυναμούν τουλάχιστον με τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

2. Δραστηριότητες με περιβαλλοντικά οφέλη τουλάχιστον ισοδύναμα με τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και κοινωνικά ή/και οικονομικά οφέλη που υπερτερούν τις κοινωνικές και οικονομικές αρνητικές επιπτώσεις.
3. Δραστηριότητες των οποίων οι αρνητικές επιπτώσεις έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα (πχ το υδάτινο περιβάλλον θα επανέλθει στη πρότερη κατάσταση εντός ενός διαχειριστικού κύκλου) και τα κοινωνικά οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη από αυτή υπερτερούν
4. Δραστηριότητες που προκαλούν υποβάθμιση της κατάστασης των υδάτων από άριστη⁴⁶ σε καλή κατάσταση με μη σημαντικά κοινωνικά ή/και περιβαλλοντικά οφέλη και για τις οποίες τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη υπερτερούν των αρνητικών επιπτώσεων τους.
5. Δραστηριότητες με σημαντικά ή πολύ σημαντικά κοινωνικά ή/και οικονομικά οφέλη και πολύ μικρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, καθώς και για τις οποίες τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη υπερτερούν τις αρνητικές επιπτώσεις
6. Δραστηριότητες των οποίων οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι αμελητέες

Στις δραστηριότητες αυτές δύναται να ενταχθούν επιπλέον οι εγκαταστάσεις αφαλάτωσης, οι ΕΕΛ καθώς επίσης και λοιπές περιβαλλοντικές υποδομές.

10.1.2 ΒΗΜΑ 2: Αξιολόγηση των έργων

10.1.2.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Τα έργα που έχουν προκύψει από 1^ο Βήμα, ελέγχονται ώστε βάσει του προτεινόμενου διαγράμματος ροής να συνεχιστεί η αξιολόγηση. Ο έλεγχος γίνεται για κάθε έργο χωριστά περιλαμβάνει 2 στάδια

1^ο Στάδιο

Κατά τον έλεγχο αυτό αξιολογούνται αρχικά τα έργα με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης των υδρομορφολογικών πιέσεων όπως αυτά έχουν διατυπωθεί στις Κατευθυντήριες Οδηγίες για την ανάλυση των πιέσεων και των επιπτώσεων στο πλαίσιο του Άρθρου 5 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Στο παράρτημα VI δίνεται ενδεικτικός κατάλογος των κριτηρίων αξιολόγησης των υδρομορφολογικών πιέσεων που αντιστοιχούν για κάθε έργο του παραρτήματος V.

Για κάθε ένα από τα ανωτέρω κριτήρια που μπορεί να εφαρμοστεί στο προγραμματιζόμενο έργο ή τη δραστηριότητα δίνεται η ζητούμενη τιμή με βάση τα τεχνικά στοιχεία του έργου.

⁴⁶ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

Για έργα και δραστηριότητες που επηρεάζουν ποτάμια υδάτινα σώματα αναμένεται να εφαρμόζονται τουλάχιστον 3 κριτήρια. Εφόσον δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν τουλάχιστον 3 κριτήρια του ενδεικτικού καταλόγου θα πρέπει να γίνεται σχετική τεκμηριωμένη αναφορά.

Για έργα και δραστηριότητες που επηρεάζουν λιμναία υδάτινα σώματα αναμένεται να εφαρμόζονται τουλάχιστον 2 κριτήρια. Εφόσον δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν τουλάχιστον 2 κριτήρια του ενδεικτικού καταλόγου θα πρέπει να γίνεται σχετική τεκμηριωμένη αναφορά.

Για έργα και δραστηριότητες που επηρεάζουν λιμναία υδάτινα σώματα αναμένεται να εφαρμόζονται τουλάχιστον 2 κριτήρια. Εφόσον δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν τουλάχιστον 2 κριτήρια του ενδεικτικού καταλόγου θα πρέπει να γίνεται σχετική τεκμηριωμένη αναφορά.

Στη συνέχεια ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

1. Κάθε κριτήριο βαθμολογείται από 1-5 με βάση τα όρια που δίνονται στο κατευθυντήριο κείμενο για την αξιολόγηση των πιέσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων.
2. Υπολογίζεται ο μέσος όρος της βαθμολογίας των επιμέρους κριτηρίων που εξετάζονται για το έργο.

→ Εάν ο μέσος όρος που προκύπτει είναι ίσος ή μεγαλύτερος από 3,5 τότε θεωρείται ότι το έργο ενδέχεται να δημιουργήσει σημαντικές ή πολύ σημαντικές πιέσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά και εξετάζεται περαιτέρω.

→ Εάν ο μέσος όρος που προκύπτει είναι μικρότερος από 3,5 έως 2,5 τότε εξετάζεται η βαθμολογία των επιμέρους κριτηρίων ως ακολούθως:

- Για έργα ή δραστηριότητες που επηρεάζουν ποτάμια υδάτινα σώματα για τα οποία ο μέσος όρος 3 τουλάχιστον κριτηρίων είναι ίσος ή μεγαλύτερος από 3 τότε αξιολογούνται περαιτέρω.
- Για έργα ή δραστηριότητες που επηρεάζουν ποτάμια υδάτινα σώματα και για τα οποία δεν είναι δυνατό λόγω της φύσης του έργου να εξεταστούν 3 ή περισσότερα κριτήρια δεν είναι απαραίτητη η περαιτέρω εξέταση τους, δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που ενέχουν δεν αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντικές πιέσεις στα χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων που επηρεάζονται από αυτά και σε κάθε περίπτωση είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν με τα μέτρα μετριασμού που τίθενται στην άδεια τους.
- Για έργα ή δραστηριότητες που επηρεάζουν λιμναία, μεταβατικά ή παράκτια υδάτινα σώματα για τα οποία ο μέσος όρος 2 τουλάχιστον κριτηρίων είναι ίσος ή μεγαλύτερος από 3 τότε αξιολογούνται περαιτέρω
- Για έργα ή δραστηριότητες που επηρεάζουν λιμναία, μεταβατικά ή παράκτια υδάτινα σώματα και για τα οποία δεν είναι δυνατό λόγω της φύσης του έργου να εξεταστούν 2 ή περισσότερα κριτήρια δεν είναι απαραίτητη η περαιτέρω εξέταση τους δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που ενέχουν δεν αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντικές πιέσεις στα χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων που επηρεάζονται από αυτά και σε κάθε περίπτωση είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν με τα μέτρα μετριασμού που τίθενται στην άδεια τους.

Τα βασικά αποτελέσματα παρουσιάζονται σε μορφή πίνακα όπου δίνονται οι ανωτέρω πληροφορίες με συνοπτική τεκμηρίωση και αναφορά στη πηγή προέλευσης.

Για τα έργα που από την παραπάνω διαδικασία προκύπτει ότι ενδέχεται να δημιουργήσουν σημαντικές ή πολύ σημαντικές πιέσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά ακολουθεί η εξέταση τους στο 2^ο Στάδιο .

2^ο Στάδιο

Στο Στάδιο αυτό ελέγχονται τα έργα που έχουν προκύψει από το 1^ο Στάδιο, με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

Κριτήριο 1: Οι τροποποιήσεις ή μεταβολές που επέρχονται από το έργο θα πρέπει να είναι σημαντικές και μόνιμες και

Κριτήριο 2 : Οι τροποποιήσεις ή οι μεταβολές δεν θα πρέπει να οδηγούν στην αδυναμία επίτευξης της καλής κατάστασης υπόγειου υδατικού Συστήματος ή της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού επιφανειακού υδατινού σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού ή υπόγειου συστήματος.

Η κατάσταση ή το δυναμικό ενός υδατινού σώματος εκφράζεται σε τάξεις (πχ Υψηλή, Καλή, Μέτρια, Ελλιπής ή Κακή). Η επίδραση του έργου εξετάζεται για τυχόν αλλαγές μεταξύ των τάξεως αυτών και όχι για αλλαγές εντός μίας τάξης. Η εξέταση γίνεται σε επίπεδο ποιοτικού στοιχείου. Παρακάτω δίνεται σχηματικά η προβλεπόμενη προσέγγιση που απαιτείται για το σκοπό αυτό.

Υποβάθμιση της κατάστασης σε επίπεδο ποιοτικού στοιχείου

Status class	Inv.	Flora	Fish	Phys Chem	RBSP	Hymo	...	Global
High	X <small>Yes!</small>						...	
Good	X	X <small>No!</small>		X <small>Yes!</small>		X	...	
Moderate			X <small>Yes!</small>	X	X		...	X
Poor			X				...	X
Bad							...	

ΠΗΓΗ: Article 4(7) assessments under the Water Framework Directive and relevant ongoing activities, Raimund MAIR, European Commission, DG Environment JASPERS Networking Platform Workshop on Streamlining Environmental Assessments and Permits during project development 18 October 2016, Brussels

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ: Inv. = μακροασπόνδυλα, Flora = Χλωρίδα, Fish= Ψάρια, PhysChem = Φυσικοχημικές παράμετροι, RBSP= Ειδικοί Ρύποι, Hymo = Υδρομορφολογικά

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το παραπάνω σχήμα αποτελεί απλουστευμένη απεικόνιση της διαδικασίας αξιολόγησης. Οι στήλες για τη χλωρίδα, τις φυσικοχημικές παραμέτρους τα υδρομορφολογικά και τους Ειδικούς Ρύπους περιλαμβάνουν αρκετές παραμέτρους που εξετάζονται χωριστά. Σύμφωνα με το Καθοδηγητικό Κείμενο για την ταξινόμηση οι Φυσικοχημικές Παράμετροι και οι Ειδικοί Ρύποι χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση της κατάστασης από Υψηλή έως Μέτρια και οι υδρομορφολογικές παράμετροι για την ταξινόμηση από Υψηλή έως Καλή.

Η έννοια της μονιμότητας της νέας τροποποίησης ή της μεταβολής στα χαρακτηριστικά του υδατινού σώματος και των μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων επιπτώσεων από αυτές, μπορεί να τεκμηριωθεί με την επίδραση του έργου σε παραμέτρους που απαιτείται να παρακολουθούνται για την ταξινόμηση της κατάστασης των σωμάτων. Θεωρείται ότι εφόσον οι μεταβολές στις παραμέτρους αυτές είναι μη αντιστρεπτές τότε η νέα τροποποίηση ή μεταβολή θεωρείται μόνιμη.

Τροποποιήσεις ή μεταβολές που οδηγούν σε αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά την κατασκευή έργων δε χρειάζεται να αντιμετωπιστούν εάν δεν επέρχεται επιδείνωση της κατάστασης ή του δυναμικού στο υδατικό σύστημα ή σε τμήματα αυτού μετά το πέρας της κατασκευής τους.

Εφόσον τα έργα οδηγεί σε μόνιμη μεταβολή της στάθμης ΥΥΣ τότε η αξιολόγηση συνεχίζεται στην ερώτηση 2.

Εάν από την αξιολόγηση του Βήματος 2 για το έργο προκύψει αρνητική απάντηση τότε το άρθρο 4.7 δεν εφαρμόζεται.

Εάν προκύψει θετική απάντηση τότε συνεχίζεται η αξιολόγηση του έργου με την επόμενη ερώτηση.

10.1.3 Τεκμηρίωση

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Τα βασικά στοιχεία των έργων βάσει των οποίων τεκμαίρεται η τροποποίηση ή μεταβολή σύμφωνα με την ανάλυση του Βήματος 1 και οι επιμέρους παράμετροι που επηρεάζονται.
- Τα βασικά στοιχεία των έργων βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης των πιέσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή των κριτηρίων 1 και 2 του Βήματος 2.
- Τα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά που επηρεάζονται και αναφέρονται στο Βήμα 2 με κατά το δυνατό ποσοτικά στοιχεία και οι αναμενόμενες μεταβολές στα ποιοτικά στοιχεία που επιδρούν σε αυτά.
- Τα Υδάτινα Επιφανειακά Σώματα ή τα Υπόγεια Υδατικά Συστήματα που επηρεάζονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές και εξετάζονται για υπαγωγή στο άρθρο 4.7 με παράθεση σχήματος (εφόσον είναι εφικτό)

10.2 Διάγραμμα Ροής -Ερώτηση 2

Έχουν ληφθεί όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των επιπτώσεων στην κατάσταση του ΥΣ;

10.2.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ανάλυση γίνεται σε επίπεδο έργου. Δίνονται όλα τα μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων στο περιβάλλον που λαμβάνονται κατά το σχεδιασμό των προγραμματιζόμενων έργων. Τα μέτρα που προβλέπονται θα πρέπει:

- να είναι τεχνικώς εφικτά,
- να μην οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος και
- να είναι συμβατά με τη νέα τροποποίηση ή την ανθρώπινη δραστηριότητα βιώσιμης ανάπτυξης.

Ο φορέας υλοποίησης του έργου παραθέτει κατάλογο των προβλεπόμενων μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων στα ύδατα που επηρεάζονται από το έργο.

Για να είναι δυνατό να καταρτιστεί τέτοιος κατάλογος θα πρέπει το έργο να βρίσκεται σε αρκετά ώριμο στάδιο σχεδιασμού. Για έργα που εμπíπτουν στη διαδικασία περιβαλλοντικής αξιολόγησης τέτοια μέτρα αναμένεται να έχουν καθοριστεί στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή/και στην Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων.

Για τα λοιπά έργα αναμένεται ο φορέας υλοποίησης να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία εφόσον το έργο έχει φθάσει σε αυτό το στάδιο αξιολόγησης. Ως ένας προκαταρκτικός κατάλογος ενδεικτικών μέτρων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο κατάλογος των προτεινόμενων παρεμβάσεων για την επίτευξη του καλού Οικολογικού Δυναμικού σε Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδάτινα Σώματα ο οποίος αναμένεται να καταρτιστεί στο πλαίσιο της 1^{ης} Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης. Βέβαια, ο φορέας υλοποίησης του Έργου θα πρέπει να αξιολογήσει ποιες από τις παρεμβάσεις αυτές είναι τεχνικά εφικτές, δεν προκαλούν δυσανάλογο κόστος και είναι συμβατές με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προγραμματιζόμενου έργου.

Στο παράρτημα VII παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος ορισμένων τέτοιων μέτρων που δύναται να ληφθούν για το μετριασμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Γενικά αναμένεται στον κατάλογο των μέτρων μετριασμού που προτείνεται από το φορέα υλοποίησης να περιλαμβάνονται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που εφαρμόζονται στο τομέα που εμπίπτει το έργο για την προστασία των υδάτων και των μορφολογικών χαρακτηριστικών, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικές συνθήκες της περιοχής οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε τεχνική αδυναμία των τεχνικών αυτών ή σε υπέρογκες δαπάνες οι οποίες μπορεί να δημιουργήσουν μη βιωσιμότητα του έργου ή να δημιουργήσουν μεγάλες υπερβάσεις στον προϋπολογισμό κατασκευής των έργων. Κατά την αξιολόγηση, οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες

και εφόσον είναι δυνατό να παρουσιάζονται και τα μέτρα μετριασμού που έχουν αξιολογηθεί και τελικώς έχουν απορριφθεί.

Στην περίπτωση που η απάντηση στο ερώτημα 2 είναι αρνητική τότε είτε το έργο επανασχεδιάζεται, είτε δεν μπορεί να υλοποιηθεί δυνάμει του άρθρου 4.7.

Σε περίπτωση θετικής απάντησης τότε το έργο εξετάζεται στην ερώτηση 3

10.2.2 Τεκμηρίωση

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Κατάλογο των δυνητικών μέτρων μετριασμού που εξετάστηκαν.
- Κατάλογο των μέτρων μετριασμού που θεωρήθηκαν τεχνικώς εφικτά και χωρίς δυσανάλογο κόστος και τα οποία εντάσσονται στο σχεδιασμό των έργων.
- Οι λόγοι που απορρίφθηκαν μέτρα μετριασμού με την αντίστοιχη αιτιολόγηση.

10.3 Διάγραμμα Ροής- Ερώτηση 3

Μπορούν οι στόχοι που επιτυγχάνονται με τις τροποποιήσεις ή μεταβολές του υδάτινου σώματος, να επιτευχθούν με άλλα εφικτά τεχνικώς μέσα που δεν οδηγούν σε δυσανάλογες δαπάνες και συνιστούν περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή;

10.3.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Εξετάζεται η δυνατότητα επίτευξης των αποτελεσμάτων που αναμένονται από την τροποποίηση η τη μεταβολή με άλλη σημαντική περιβαλλοντικά καλύτερη επιλογή. Η επιλογή αυτή θα πρέπει να είναι τεχνικώς εφικτή και να μην οδηγεί σε δυσανάλογο κόστος.

Περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή μπορεί να θεωρηθεί μια εναλλακτική λύση εφόσον πληρούνται και τα τρία παρακάτω κριτήρια:

- παρέχει τα ίδια αποτελέσματα με το σχεδιαζόμενο έργο,
- είναι τεχνικά εφικτή,
- δε δημιουργεί δυσανάλογο κόστος.

Όπως αναφέρεται και στην παράγραφο 9.14 οι εναλλακτικές λύσεις που εξετάζονται μπορεί να αφορούν άλλες θέσεις, διαφορετική κλίμακα έργων, διαφορετικό σχεδιασμό ή εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής.

Ενδέχεται να μην υπάρχουν άλλες εναλλακτικές λύσεις που να είναι περιβαλλοντικά σημαντικές καλύτερες επιλογές. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που οι αρνητικές επιπτώσεις μίας πρότασης ή

ενός έργου σε μία θέση αξιολογούνται ως μικρότερες από τις αρνητικές επιπτώσεις σε μια άλλη θέση, τότε η λύση αυτή δε μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητα ως περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή. Σε περίπτωση όμως που οι αρνητικές επιπτώσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε μία θέση λόγω της σημαντικότητας του υδάτινου σώματος που επηρεάζεται, τότε η υλοποίηση του έργου σε μία άλλη λιγότερο σημαντική θέση μπορεί να θεωρηθεί ως περιβαλλοντικά σημαντική καλύτερη επιλογή.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Scottish Environmental Agency που εκδόθηκαν για το θέμα αυτό το 2016⁴⁷ **ενδεικτικές πιθανές εναλλακτικές επιλογές** για ορισμένα έργα και δραστηριότητες δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί

Σκοπός της τροποποίησης ή μεταβολής	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 1	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 2	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 3
Τροποποιήσεις για παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι εναλλακτικές λύσεις θα πρέπει να παρέχουν τουλάχιστον αντίστοιχα ενεργειακά οφέλη	Χωροθέτηση σε άλλη θέση	Βελτίωση υφιστάμενων υδροηλεκτρικών μονάδων	Χρήση άλλης εναλλακτικής αλλά συγκρίσιμη τεχνολογία ανανεώσιμης ενέργειας
Τροποποιήσεις για αντιπλημμυρική προστασία Οι εναλλακτικές θα πρέπει να παρέχουν αντίστοιχη προστασία από πλημμυρικά φαινόμενα	Χρήση παρεμβάσεων στην λεκάνη απορροής με στόχο τη μείωση της πλημμυρικής παροχής	Εντοπισμός της ιδιοκτησίας που θίγεται και μεταφορά σε άλλη θέση	
Τροποποίησης για αύξηση της διαθεσιμότητας νερού Οι εναλλακτικές θα πρέπει να παρέχουν αντίστοιχο όγκο νερού με τον ίδιο ή μικρότερο βαθμό επεξεργασίας	Χρήση νερού από άλλες υφιστάμενες πηγές με δυνατότητα διάθεσης της επιθυμητής ποσότητας για την κάλυψη των αναγκών υδροδότησης	Ανάπτυξη άλλης νέας πηγής νερού που μπορεί να καλύψει τις απαιτούμενες ανάγκες	

⁴⁷ Scottish Environmental Agency, Supporting Guidance (WAT-SG-68) Assessing Significantly Better Environmental Options, Version: v3.1, Released: May 2016

Σκοπός της τροποποίησης ή μεταβολής	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 1	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 2	Ενδεικτική πιθανή εναλλακτική 3
Απολήψεις για άρδευση Οι εναλλακτικές θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη παραγωγή των καλλιεργειών	Χρήση νερού από άλλες υφιστάμενες πηγές με δυνατότητα διάθεσης της επιθυμητής ποσότητας για την κάλυψη των αναγκών	Ανάπτυξη άλλης νέας πηγής νερού που μπορεί να καλύψει τις απαιτούμενες ανάγκες	Αλλαγή των καλλιεργειών με λιγότερο απαιτητικά σε νερό είδη
Τροποποιήσεις για τη δημιουργία υποδομών μεταφορών Οι εναλλακτικές θα πρέπει εξασφαλίζουν τον επιδιωκόμενο στόχο	Χωροθέτηση σε άλλη θέση	Αναβάθμιση ή βελτίωση της λειτουργικότητας της υφιστάμενης υποδομής	

Σε σχέση με την αξιολόγηση της τεχνικής εφικτότητας και του κόστους της εναλλακτικής επιλογής στις ανωτέρω αναφερόμενες οδηγίες επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Μία σημαντικά καλύτερη περιβαλλοντικά λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν το συνολικό κόστος της λύσης αυτής (χρηματοοικονομικό κόστος και περιβαλλοντικό κόστος) είναι μεγαλύτερο από τα οφέλη που αναμένονται. Μία εναλλακτική λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν:

- έργα αντίστοιχα της εναλλακτικής λύσης έχουν υλοποιηθεί πρόσφατα ή υλοποιούνται, ή
- το χρηματοοικονομικό κόστος της εναλλακτικής λύσης δεν είναι ουσιαστικά υψηλότερο από το κόστος της επιλεχθείσας

Εφόσον δεν ισχύουν τα ανωτέρω σημεία μια εναλλακτική λύση μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει δυσανάλογο κόστος όταν:

- το κόστος υλοποίησης της είναι ουσιαστικά μεγαλύτερο από το κόστος αντίστοιχων έργων που έχουν υλοποιηθεί πρόσφατα ή σχεδιάζεται να υλοποιηθούν,
- δεν αναμένονται αντίστοιχα μεγαλύτερα οφέλη που να αντισταθμίζουν τα οικονομικά οφέλη της εξεταζόμενης εναλλακτικής λύσης.

Σε σχέση με την τεχνική εφικτότητα των εναλλακτικών λύσεων μπορεί να θεωρηθεί ότι μια εναλλακτική λύση δεν είναι εφικτή τεχνικά εφόσον δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί με βάση τις διαθέσιμες υπάρχουσες τεχνολογίες ή τεχνικές.

Στην περίπτωση που η απάντηση στο ερώτημα 3 είναι θετική τότε είτε το έργο επανασχεδιάζεται είτε δεν μπορεί να υλοποιηθεί δυνάμει του άρθρου 4.7.

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης τότε το έργο εξετάζεται στην ερώτηση 4

10.3.2 Τεκμηρίωση

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Συνοπτική περιγραφή των εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν.
- Τους λόγους απόρριψης των εναλλακτικών λύσεων με την με την αντίστοιχη αιτιολόγηση.
- Τυχόν συνοδευτικά στοιχεία/μελέτες που συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της απάντησης.

10.4 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 4

Υπάρχουν λόγοι επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος ή/και είναι τα οφέλη της επίτευξης των στόχων της Οδηγίας, στο περιβάλλον και στην κοινωνία, υποδεέστερα από τα οφέλη που υπεισέρχονται με τις νέες τροποποιήσεις ή αλλαγές στην ανθρώπινη υγεία, στην διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας ή στην βιώσιμη ανάπτυξη;

10.4.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ερώτηση περιλαμβάνει 2 σκέλη:

- Στο πρώτο σκέλος εξετάζεται εάν η νέα τροποποίηση ή μεταβολή προέρχεται από λόγους επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος.
- Στο δεύτερο εξετάζεται εάν τα οφέλη που προέρχονται από την νέα τροποποίηση ή μεταβολή υπερκαλύπτουν τα οφέλη από την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Για την συνέχιση της αξιολόγησης με τις επόμενες ερωτήσεις απαιτείται η απάντηση να είναι θετική σε τουλάχιστον ένα από τα παραπάνω σημεία. Παρακάτω δίνονται κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών:

10.4.1.1 Επιτακτικό Δημόσιο Συμφέρον

Οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές πρέπει να υπαγορεύονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον. Η έννοια αυτή χρησιμοποιείται επίσης στην Οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) και σε άλλο κοινοτικό δίκαιο. Αν και δεν υπάρχει νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την εφαρμογή αυτής της έννοιας στην οδηγία περί οικοτόπων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει «Μεθοδολογικές οδηγίες σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6.3 και 6.4 της οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ ΕΟΚ: Αξιολόγηση των σχεδίων και έργων που επηρεάζουν σημαντικά τόπους Natura 2000»⁴⁸. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό:

- Επιτακτικό δημόσιο συμφέρον δεν αποτελεί κάθε είδους δημόσιο συμφέρον κοινωνικού ή οικονομικού χαρακτήρα.

⁴⁸http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

- Είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι το δημόσιο συμφέρον μπορεί να είναι επιτακτικό μόνο αν επιφέρει οφέλη που δεν είναι βραχυπρόθεσμοι χαρακτήρα. Βραχυπρόθεσμα οικονομικά συμφέροντα ή άλλα συμφέροντα που θα αποφέρουν μόνο βραχυπρόθεσμα οφέλη για την κοινωνία δεν μπορούν να θεωρηθούν επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος.

Ακόμη, όπως αναφέρεται στην οδηγία για τους οικοτόπους, αλλά και στο ανωτέρω καθοδηγητικό έγγραφο, είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι οι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος αναφέρονται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα σχέδια ή τα έργα αποδεικνύονται απαραίτητα στο πλαίσιο:

- Δράσεων ή πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον).
- Θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία.
- Διεξαγωγής δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, που πληρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών.

Οι κάτωθι κατηγορίες έργων ή προγραμμάτων κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες και εφόσον υπάρχει η απαραίτητη τεκμηρίωση μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος:

- έργα ή προγράμματα, για τα οποία υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη,
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας,
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας.

Για την αξιολόγηση του εξεταζόμενου έργου και την οριστική ένταξή του ως έργο επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος θα πρέπει το εξεταζόμενο έργο να εντάσσεται σε τουλάχιστον μία από τις ανωτέρω κατηγορίες.

10.4.1.2 Οφέλη από τη νέα τροποποίηση έναντι του οφέλους για το περιβάλλον

Τα οφέλη που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της οδηγίας έχουν αποτυπωθεί στο κείμενο της ΕΕ για τους Περιβαλλοντικούς Στόχους της Οδηγίας που ετοιμάστηκε το 2005 στο πλαίσιο της Κοινής Στρατηγικής για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ⁴⁹. Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (βλ. αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 του ανωτέρω κειμένου):

- Προστασία και αναβάθμιση της υγείας και της βιοποικιλότητας των υδάτινων οικοσυστημάτων.
- Προστασία της ανθρώπινης υγείας (πόσιμο νερό, παραγωγή ποτών και τροφίμων, κολύμβηση, κατανάλωση ψαριών οστρακοειδών και θαλασσιών).
- Μείωση του κόστους χρήσης ύδατος και μείωση του κόστους επεξεργασίας και αποκατάστασης της ποιότητας των υδάτων.
- Βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών των υδάτων με βάση την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει.

⁴⁹ *Environmental Objectives under the WFD, 2005*

- Βελτίωση της σχέσης κόστους αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των υδάτων.
- Αύξηση των οικονομικών και των κοινωνικών ωφελειών που απορρέουν από τους υδατικούς πόρους.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής με την αύξηση της αξίας χρήσης των επιφανειακών υδάτων (π.χ. για τους επισκέπτες, τουρίστες, θαλάσσια σπορ).
- Μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και εξασφάλιση ασφαλούς διάθεσης υδάτων για χρήση.
- Προώθηση των βιώσιμων χρήσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τομείς όπως οικοτουρισμός, αλιεία, διατήρηση της φύσης.

Εν κατακλείδι τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περιλαμβάνουν:

- Σε περίπτωση υποβάθμισης της κατάστασης ή του καλού δυναμικού, τα οφέλη και τις ευκαιρίες που χάνονται ως αποτέλεσμα αυτής της υποβάθμισης.
- Σε περίπτωση μη επίτευξης της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού, τα οφέλη που προέρχονται εάν η επίτευξη της καλής κατάστασης η δυναμικού δεν αποτραπεί

Τα ανωτέρω ως κόστη, θα πρέπει να συγκριθούν με τα δυνητικά οφέλη που αναμένονται από τις νέες τροποποιήσεις ή μεταβολές στην ανθρώπινη υγεία στη διατήρηση της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό επιπλέον κατηγορίες ωφελειών μπορούν να ληφθούν υπόψη όπως:

- Προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από εγκαταστάσεις διάθεσης πόσιμου νερού).
- Προστασία και αναβάθμιση της ανθρώπινης ασφάλειας (πχ σε περιπτώσεις που η μεταβολή προέρχεται από αντιπλημμυρικά έργα).
- Θετικές επιδράσεις στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (πχ μεταβολές που προέρχονται από υδροηλεκτρικά έργα, ή έργα ναυσιπλοΐας).
- Θετικές επιδράσεις στη μείωση απόρριψης ρύπων ή σε άλλες περιβαλλοντικές παραμέτρους
- Άλλα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από το έργο

Συμπερασματικά μια ανάλυση του κόστους και του οφέλους του έργου προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας είναι αναγκαία ώστε να αξιολογηθεί εάν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης ή της αποκατάστασης του υδατικού συστήματος στην καλή κατάσταση είναι λιγότερο σημαντικά από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η χρηματική αποτίμηση του κόστους ή η ποσοτικοποίηση όλων των δαπανών και του οφέλους για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση. Ο κατάλληλος συνδυασμός ποιοτικών, ποσοτικών και σε ορισμένες περιπτώσεις, στοιχείων αποτιμημένων σε χρήμα θα πρέπει να εξαρτάται από το τι είναι απαραίτητο για να εξαχθεί μια κρίση και τι είναι αναλογικό και εφικτό να συλλεχθεί.

Η ad hoc ομάδα εργασίας της ΕΕ για την κατάρτιση του Κατευθυντηρίου Κειμένου για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 επεξεργάζεται παραδείγματα τέτοιου είδους ανάλυσης τα οποία αναμένεται να είναι διαθέσιμα εντός του 2017.

Κατά τα ανωτέρω:

- Έργα που αφορούν στην ύδρευση, στην αντιπλημμυρική προστασία οικισμών και πολεοδομικών συγκροτημάτων, στην εξασφάλιση ασφαλούς μεταφοράς ανθρώπων και αγαθών, ή έργα που αποσκοπούν στην βελτίωση ή αποκατάσταση του περιβάλλοντος αναμένεται να καταλήξουν σε θετική απάντηση στην ερώτηση αυτή, δεδομένου ότι αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον).
- Έργα που σχετίζονται με ειδικές πολιτικές για το κράτος και την κοινωνία όπως έργα που προάγουν την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού σε συγκεκριμένες περιοχές, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του νησιωτικού πληθυσμού, την διατήρηση ή αύξηση του εισοδήματος παραγωγικών δραστηριοτήτων σε ευρύτερες περιοχές (πχ σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας), επίσης αναμένεται να καταλήξουν σε θετική απάντηση στην ερώτηση αυτή εφόσον περιλαμβάνονται σε βασικές πολιτικές κατευθύνσεις ή έχουν αποτιμηθεί ως θετικά τα οφέλη που αναμένονται από τα έργα σε σχέση με το κόστος μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας.

Εφόσον η απάντηση στην ερώτηση αυτή είναι θετική το έργο εξετάζεται στην ερώτηση 5. Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης τότε δεν μπορούν να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με το άρθρο 4.7.

10.4.2 Τεκμηρίωση

Η τεκμηρίωση της απάντησης που προκύπτει κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία :

- Ένταξη του έργου σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες (εφόσον εφαρμόζεται) με την κατάλληλη αιτιολόγηση και παράθεση των στοιχείων τεκμηρίωσης
 - Έργο για το οποίο υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη
 - Έργο που στοχεύει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας
 - Έργο που στοχεύει στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας
- Ένταξη του έργου σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες (εφόσον εφαρμόζεται) με την κατάλληλη αιτιολόγηση και παράθεση των στοιχείων τεκμηρίωσης:
 - Έργο που εντάσσεται σε Δράση ή πολιτική που αποσκοπεί στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον)
 - Έργο που εντάσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία
 - Έργο που αφορά δραστηριότητα οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, ως συγκεκριμένη υποχρέωση δημοσίων υπηρεσιών.
- Εφόσον εφαρμόζεται, στοιχεία της ανάλυσης του κόστους και του οφέλους του έργου όπου θα παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα αυτής και από τα οποία θα προκύπτει ότι η ανάλυση

είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας κατά τα ανωτέρω, ή στοιχεία αποτίμησης του κόστους και του οφέλους στο πνεύμα που αναφέρεται παραπάνω.

- Τυχόν άλλα συνοδευτικά στοιχεία/μελέτες που συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της απάντησης.

10.5 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 5

Το έργο αποκλείει μόνιμα ή υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού;

10.5.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Στην ερώτηση αυτή εξετάζεται πρακτικά η εφαρμογή του πρώτου σκέλους του άρθρου 4.8 της Οδηγίας που αναφέρει τα ακόλουθα:

4.8. Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μόνιμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού.....

Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα έργο μπορεί να κατασκευάζεται σε ένα υδάτινο σώμα αλλά δύναται να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάσταση ή να οδηγήσει στην μη επίτευξη της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού σε άλλα υδάτινα σώματα. Για παράδειγμα εάν η κατασκευή φράγματος σε ένα υδάτινο σώμα μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές επιδράσεις σε ένα αριθμό άλλων υδάτινων σωμάτων εντός της λεκάνης απορροής. Το άρθρο 4.7 μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε σώμα που επηρεάζεται, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα κριτήρια που τίθενται σε αυτό εφαρμόζονται στο επηρεαζόμενο υδάτινο σώμα.

Σε περιπτώσεις που επηρεάζονται περισσότερα υδάτινα σώματα από την εξεταζόμενη τροποποίηση αυτά εξετάζονται επίσης στο πλαίσιο των αναφερόμενων στο παρόν κείμενο. Η εξέταση αυτή γίνεται από την αρχική ερώτηση (Ερώτηση 1 όπου εντοπίζονται τα υδάτινα σώματα που επηρεάζονται).

Εφόσον κάποιο από τα επηρεαζόμενα υδάτινα σώματα δεν πληροί τις προϋποθέσεις της ανάλυσης που έχει γίνει μέχρι το στάδιο αυτό (Ερωτήσεις 1 έως 4), τότε η απάντηση στην ερώτηση αυτή **θεωρείται αρνητική** και δεν είναι δυνατό να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με το Άρθρο 4.7.

Εφόσον η αξιολόγηση των ερωτήσεων 1 έως 4 έχει καταλήξει στο παρόν στάδιο για το σύνολο των υδάτινων σωμάτων που επηρεάζονται από τη νέα τροποποίηση τότε η απάντηση είναι αρνητική και η αξιολόγηση συνεχίζεται με την Ερώτηση 6

10.5.2 Τεκμηρίωση

Δίνεται συνοπτική αιτιολόγηση της απάντησης

10.6 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 6

Είναι το έργο σύμφωνο με την εφαρμογή της λοιπής κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας;

10.6.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Στην ερώτηση αυτή εξετάζεται πρακτικά η εφαρμογή του δεύτερου σκέλους του άρθρου 4.8 της Οδηγίας που αναφέρει τα ακόλουθα:

4.8. Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μονίμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων.

Η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες.

Αναμένεται ότι για τα έργα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της περιβαλλοντικής αξιολόγησης η απάντηση στην ερώτηση αυτή θα είναι θετική, δεδομένου ότι μέσω της διαδικασίας αυτής εξετάζεται η συμβατότητα του έργου με βάση την εφαρμογή της λοιπής κοινοτικής νομοθεσίας

Εάν η απάντηση είναι θετική τότε η αξιολόγηση συνεχίζεται στην επόμενη ερώτηση

Σε περίπτωση που η απάντηση είναι αρνητική τότε δεν είναι δυνατό να τεθούν εναλλακτικοί στόχοι σύμφωνα με το Άρθρο 4.7.

10.6.2 Τεκμηρίωση

Δίνεται συνοπτική αιτιολόγηση της απάντησης

10.7 Διάγραμμα Ροής - Ερώτηση 7

Εγγυάται το έργο τουλάχιστον τα ίδια επίπεδα προστασίας όπως και η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία;

10.7.1 Βασικές κατευθύνσεις ανάλυσης

Η ερώτηση αφορά στην εφαρμογή του άρθρου 4.9 της Οδηγίας που σχετίζεται με το σύνολο των εξαιρέσεων και αναφέρει τα ακόλουθα.

4.9 Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή των νέων διατάξεων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 εγγυάται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Γενικά όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην ερώτηση 6 η εφαρμογή του άρθρου 4.7 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εξαίρεση από την υλοποίηση των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από άλλες οδηγίες ενώ θα πρέπει να εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Για παράδειγμα: Προτείνεται μια νέα τροποποίηση η οποία θα υποβαθμίσει την κατάσταση και θα οδηγήσει στη αδυναμία επίτευξης των στόχων σε μία περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Στην περίπτωση αυτή με σκοπό η προτεινόμενη τροποποίηση να μην οδηγήσει σε παραβίαση των διατάξεων της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας για τις περιοχές Natura θα πρέπει:

- Να ικανοποιούνται οι συνθήκες που αναφέρονται στο άρθρο 4.7 για το επηρεαζόμενο Υδάτινο Σώμα και
- Να ικανοποιούνται οι συνθήκες του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ οι οποίες επιτρέπουν την αδυναμία επίτευξη των στόχων σε μια περιοχή Natura 2000.

Δηλαδή θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις των διαφορετικών Οδηγιών όταν εφαρμόζονται για την προστατευόμενη περιοχή

Για την αξιολόγηση των έργων απαιτείται ο εντοπισμός τυχόν άλλων οδηγιών οι οποίες έχουν εφαρμογή στο υδάτινο σώμα ή στα υδάτινα σώματα τα οποία επηρεάζονται από την σχεδιαζόμενη τροποποίηση ή μεταβολή.

Στη συνέχεια εντοπίζονται τυχόν επιδράσεις στην κατάσταση των επηρεαζόμενων υδάτινων σωμάτων που προέρχονται από την τροποποίηση αυτή και οι οποίες θα οδηγήσουν σε αδυναμία επίτευξης των στόχων που τίθενται από τις οδηγίες αυτές.

Δεδομένου ότι το σύνολο των υδάτινων σωμάτων για τα οποία τίθενται ειδικοί στόχοι από άλλες οδηγίες έχουν περιληφθεί στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών, αναμένεται η αξιολόγηση κατά τη φάση αυτή να γίνει μόνο σε αυτές.

Αναμένεται ότι για τα έργα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της περιβαλλοντικής αξιολόγησης η απάντηση στην ερώτηση αυτή θα είναι θετική, δεδομένου ότι το σύνολο των θεμάτων αυτών εξετάζονται και αξιολογούνται στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

10.7.2 Τεκμηρίωση

Δίνεται συνοπτική αιτιολόγηση της απάντησης όπου αναφέρονται οι σχετικές οδηγίες που εξετάστηκαν και οι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν στην απάντηση με βάση τους στόχους που τίθενται στις οδηγίες αυτές.

10.8 Αποτέλεσμα ανάλυσης

Όταν η απάντηση στην τελευταία ερώτηση του διαγράμματος ροής είναι θετική, τότε στα Υδάτινα Σώματα που συνδέονται με το έργο εφαρμόζεται το Άρθρο 4(7) περί εξαιρέσεων και επομένως μπορεί να τεθούν για τα σώματα αυτά εναλλακτικοί περιβαλλοντικοί στόχοι.

Εφόσον το έργο επηρεάζει υδάτινα σώματα σε διασυνοριακές λεκάνες που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατάσταση υδάτινων σωμάτων στη γείτονα χώρα τότε λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα διασυνοριακής συνεργασίας όπως προβλέπονται από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και τις λοιπές Κοινοτικές Οδηγίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΥΠΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ

Πίεση	Κύριοι παράγοντες	Περιγραφή
1.1 - Σημειακή - Αστικά λύματα	Αστική ανάπτυξη	Αφορά σε διάθεση επεξεργασμένων λυμάτων ΕΕΛ ανεξάρτητα από το αν εμπίπτουν στην Οδηγία 91/271/ΕΟΚ. Περιλαμβάνει απορρίψεις από μη-παραγωγικές εμπορικές περιοχές, που μπορούν σε μεγάλο βαθμό να εξομοιωθούν με τα αστικά λύματα.. Επίσης, περιλαμβάνει τις απορρίψεις ανεπεξέργαστων ή μερικών επεξεργασμένων αστικών λυμάτων που αναγνωρίζονται ως σημειακές πηγές.
1.2 - Σημειακή — Υπερχειλίσσεις ομβρίων	Αστική ανάπτυξη	Υπερχειλίσσεις από χωριστικά ή παντοροϊκά δίκτυα αποχέτευσης, που αναγνωρίζονται ως σημειακές πηγές
1.3 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις Οδηγίας ΙΕΔ	Βιομηχανία	Βιομηχανικές σημειακές πηγές από εγκαταστάσεις που περιλαμβάνονται στο E-PRTR.
1.4 - Σημειακή ρύπανση από εγκαταστάσεις που δεν εμπίπτουν στην Οδηγία ΙΕΔ	Βιομηχανία	Οποιοσδήποτε βιομηχανικές σημειακές πηγές που δεν περιλαμβάνονται στο E-PRTR.
1.5 - Σημειακή - Μολυσμένες εγκαταστάσεις ή εγκαταλειμμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις	Βιομηχανία	Ρύπανση που προκαλείται από μια εγκαταλειμμένη βιομηχανική εγκατάσταση ή από περιοχή που έχει ρυπανθεί λόγω βιομηχανικών δραστηριοτήτων στο παρελθόν, παράνομης απόρριψης βιομηχανικών αποβλήτων ή κάποιου ατυχήματος ρύπανσης και χαρακτηρίζεται ως σημειακή πηγή . Η κατηγορία αυτή δεν καλύπτει εν ενεργεία βιομηχανικές δραστηριότητες.
1.6 - Σημειακή - Χώροι διάθεσης αποβλήτων	Αστική ανάπτυξη	Σημειακές πηγές λόγω χώρων διάθεσης αστικών ή βιομηχανικών αποβλήτων.
1.7 - Σημειακή - ύδατα ορυχείων	Βιομηχανία	Σημειακές πηγές λόγω της συλλογής των υδάτων σε ένα επιφανειακό ή υπόγειο ορυχείο που θα πρέπει να οδηγηθούν στην επιφάνεια, προκειμένου να μπορεί το ορυχείο να συνεχίσει να εργάζεται. Δεν περιλαμβάνει λύματα προερχόμενα από τις βιομηχανικές διαδικασίες.
1.8 - Σημειακή - Υδατοκαλλιέργεια	Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια	
1.9 - Σημειακή – Άλλο		Λοιπές σημειακές πηγές που δεν

Πίεση	Κύριοι παράγοντες	Περιγραφή
		περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες.
2.1 - Διάχυτη - Αστικές απορροές	Αστική ανάπτυξη, Βιομηχανία	Υπερχειλίσσεις ομβρίων και απορρίψεις σε αστικοποιημένες περιοχές που δεν χαρακτηρίζονται ως σημειακές πηγές.
2.2 - Διάχυτη – Γεωργία	Γεωργία	
2.3 - Διάχυτη – Δασοκομία	Δασοκομία	
2.4 - Διάχυτη – Μεταφορές	Μεταφορές	Διάχυτη ρύπανση από οδικές, σιδηροδρομικές, αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές και σχετικά έργα υποδομών
2.5 - Διάχυτη - Μολυσμένες εγκαταστάσεις ή εγκαταλειμμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις	Βιομηχανία	Ρύπανση που προκαλείται από μια εγκαταλειμμένη βιομηχανική εγκατάσταση ή από περιοχή που έχει ρυπανθεί λόγω βιομηχανικών δραστηριοτήτων στο παρελθόν, παράνομης απόρριψης βιομηχανικών αποβλήτων ή κάποιου ατυχήματος ρύπανσης και χαρακτηρίζεται ως διάχυτη πηγή . Η κατηγορία αυτή δεν καλύπτει εν ενεργεία βιομηχανικές δραστηριότητες.
2.6 - Διάχυτη- Απορρίψεις που δεν συνδέονται με αποχετευτικό δίκτυο	Αστική ανάπτυξη	Ρύπανση που προκαλείται από αστικά λύματα μη συνδεδεμένα στο αποχετευτικό δίκτυο, που αναγνωρίζονται ως διάχυτη πηγή.
2.7 - Διάχυτη - Ατμοσφαιρικές εναποθέσεις	Γεωργία, Ενέργεια - μη υδροηλεκτρική ενέργεια, Βιομηχανία, Μεταφορές, Αστική ανάπτυξη	Διάχυτη μόλυνση από ατμοσφαιρικές εναποθέσεις οποιασδήποτε προέλευσης
2.8 - Διάχυτη – Εξορύξεις	Βιομηχανία	Ρύπανση από δραστηριότητες εξόρυξης που χαρακτηρίζονται ως διάχυτες
2.9 - Διάχυτη – Υδατοκαλλιέργεια	Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια	
2.10 - Διάχυτη – Άλλο		Λοιπές διάχυτες που δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες.
3.1 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Γεωργία	Γεωργία	Περιλαμβάνει μεταφορές και αντλήσεις υδάτων για σκοπούς άρδευσης και κτηνοτροφίας
3.2 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Δημόσια ύδρευση	Αστική ανάπτυξη	Περιλαμβάνει τη μεταφορά νερού. Η συσχέτιση με μεταβατικά ή παράκτια είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση μονάδων αφαλάτωσης.

Πίεση	Κύριοι παράγοντες	Περιγραφή
3.3 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Βιομηχανία	Βιομηχανία	Άντληση για βιομηχανικές διεργασίες πλην νερού ψύξης
3.4 – Άντληση ή εκτροπή ροής – ύδατα ψύξης	Βιομηχανία, Ενέργεια - εκτός υδροηλεκτρικής	
3.5 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Υδροηλεκτρική ενέργεια	Υδροηλεκτρική ενέργεια	
3.6 – Άντληση ή εκτροπή ροής - Ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις	Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια	
3.7 – Άντληση ή εκτροπή ροής – Άλλο	Τουρισμός και αναψυχή	Άντληση για οποιονδήποτε άλλο σκοπό που δεν αναφέρεται ανωτέρω.
4.1.1 - Μεταβολή καναλιού/ πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης - Αντιπλημμυρική προστασία	Αντιπλημμυρική προστασία	Αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε διαμήκεις αλλοιώσεις υδατικών συστημάτων.
4.1.2 - Μεταβολή καναλιού/ πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης - Γεωργία	Γεωργία	Αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε διαμήκεις αλλοιώσεις υδατικών συστημάτων. Περιλαμβάνει την αποστράγγιση γαιών για τη διευκόλυνση γεωργικών δραστηριοτήτων.
4.1.3 - Μεταβολή καναλιού/ πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης - Ναυσιπλοΐα	Μεταφορές	Αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε διαμήκεις αλλοιώσεις υδατικών συστημάτων.
4.1.4 - Μεταβολή καναλιού/ πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης - Άλλο		Αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε διαμήκεις αλλοιώσεις υδατικών συστημάτων.
4.1.5 - Μεταβολή καναλιού/ πυθμένα/ παρόχθιας περιοχής/ όχθης - Άγνωστο ή παρωχημένο		Σε περίπτωση που ο παράγοντας της φυσικής μεταβολής είναι άγνωστος.
4.2.1 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Υδροηλεκτρική ενέργεια	Υδροηλεκτρική ενέργεια	
4.2.2 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Αντιπλημμυρική προστασία	Αντιπλημμυρική προστασία	
4.2.3 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Πόσιμα ύδατα	Αστική ανάπτυξη	
4.2.4 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Άρδευση	Γεωργία	
4.2.5 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Αναψυχή	Τουρισμός και αναψυχή	Μικρά φράγματα που χρησιμοποιούνται σε ποταμούς για τη δημιουργία περιοχών αναψυχής (λουτρά) και περιοχών ψαρέματος

Πίεση	Κύριοι παράγοντες	Περιγραφή
4.2.6 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Βιομηχανία	Βιομηχανία, Ενέργεια - εκτός υδροηλεκτρικής	Φράγματα που συχνά δημιουργούνται για την παροχή γλυκού ύδατος σε μεγάλες βιομηχανίες, π.χ. συνήθως για σκοπούς ψύξης.
4.2.6 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Ναυσιπλοΐα	Μεταφορές	
4.2.6 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Άλλο		
4.2.6 - Φράγματα, φραγμοί και αναβαθμοί - Άγνωστο ή παρωχημένο		
4.3.1 - Υδρολογική τροποποίηση — Γεωργία	Γεωργία	Αλλαγή στο καθεστώς ροής (π.χ. λόγω αποστράγγισης γαιών).
4.3.1 - Υδρολογική τροποποίηση — Μεταφορές	Μεταφορές	Αλλαγή στο καθεστώς ροής - συνήθως λόγω εσωτερικής ναυσιπλοΐας
4.3.1 - Υδρολογική τροποποίηση — Υδροηλεκτρική ενέργεια	Υδροηλεκτρική ενέργεια	Αλλαγή στο καθεστώς ροής (π.χ. διακυμάνσεις ροής)
4.3.4 - Υδρολογική τροποποίηση – Δημόσια ύδρευση	Αστική ανάπτυξη	Αλλαγή στο καθεστώς ροής
4.3.5 -Υδρολογική τροποποίηση - Υδατοκαλλιέργεια	Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια	Αλλαγή στο καθεστώς ροής
4.3.5 -Υδρολογική τροποποίηση - Άλλο		
4.4 - Υδρομορφολογική μεταβολή- Φυσική απώλεια του συνόλου ή τμήματος του υδατικού συστήματος	Αντιπλημμυρική προστασία, Κλιματική αλλαγή	Αποξήρανση κοιτών ποταμών κ.λπ.
4.5 - Υδρομορφολογική μεταβολή- Άλλο		Άλλες υδρομορφολογικές μεταβολές που δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής της στάθμης ή του όγκου των υδάτων, για σκοπούς άλλους από τους ανωτέρω αναφερόμενους.
5.1 - Εισαχθέντα είδη και ασθένειες	Μεταφορές, Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, Τουρισμός και αναψυχή.	Περιλαμβάνει τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη.
5.2 - Εκμετάλλευση ή αφαίρεση ζώων ή φυτών	Τουρισμός και αναψυχή, Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	Εμπορική αλιεία ή ερασιτεχνική αλιεία, εμπορική συγκομιδή φυτών ή φυκιών από υδατικά συστήματα.

Πίεση	Κύριοι παράγοντες	Περιγραφή
5.3 – Απόβλητα ή ανεξέλεγκτη διάθεση	Αστική ανάπτυξη, Μεταφορές	Περιλαμβάνει παράνομες διαθέσεις αποβλήτων, απόβλητα από σκάφη κ.λπ. (Όλα τα απόβλητα από τη χερσαία περιοχή)
6.1 - Υπόγεια ύδατα - Ανατροφοδοτήσεις	Γεωργία, Ενέργεια - εκτός υδροηλεκτρικής, Βιομηχανία, Αστική ανάπτυξη	
6.2 - Υπόγεια ύδατα– Μεταβολή στάθμης ή όγκου υδάτων	Βιομηχανία, Αστική ανάπτυξη	Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει δραστηριότητες μεταβολής της στάθμης των υπόγειων υδάτων για τη διεξαγωγή υπόγειων δραστηριοτήτων (συνήθως δραστηριότητες εξόρυξης ή μεγάλα δομικά έργα). Αυτό δεν περιλαμβάνει τη μεταβολή της στάθμης υδάτων λόγω τρέχουσας ή παρελθούσας υπερεκμετάλλευσης των υπόγειων υδάτινων πόρων (η περίπτωση αυτή καλύπτεται από τις κατηγορίες «Άντλησης» ανωτέρω).
7 - Ανθρωπογενής πίεση - Άλλο		Λοιπές πιέσεις που δεν περιλαμβάνονται σε καμία άλλη κατηγορία.
8 - Ανθρωπογενής πίεση - Άγνωστο		Εφαρμόζεται μόνο όταν η κατάσταση είναι λιγότερο από καλή και η πίεση είναι άγνωστη
9 - Ανθρωπογενής πίεση - Ιστορική ρύπανση		Σε περιπτώσεις όπου, για παράδειγμα, ένα υπόγειο υδατικό σύστημα έχει ρυπανθεί σημαντικά από παρελθούσες δραστηριότητες/ πιέσεις που δεν υπάρχουν πλέον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ (ΑΙΤΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΤΗΝ ΠΙΕΣΗ)

Παράγοντας	Περιγραφή
Γεωργία	Περιλαμβάνει όλες τις αγροτικές δραστηριότητες, τη γεωργία και την κτηνοτροφία
Κλιματική αλλαγή	
Ενέργεια - υδροηλεκτρική ενέργεια	
Ενέργεια - μη υδροηλεκτρική ενέργεια,	Περιλαμβάνονται δραστηριότητες ψύξης για θερμικές και πυρηνικές εγκαταστάσεις
Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια	Εμπορική αλιεία και υδατοκαλλιέργεια (όχι ψάρεμα αναψυχής/ άθλησης, αυτό περιλαμβάνεται στην κατηγορία «Τουρισμός και αναψυχή» παρακάτω)
Αντιπλημμυρική προστασία	
Δασοκομία	
Βιομηχανία	Όλα τα είδη βιομηχανίας που δεν περιέχονται σε άλλες κατηγορίες
Τουρισμός και αναψυχή	Περιλαμβάνει κολύμβηση, κωπηλασία και ιστιοπλοΐα αναψυχής, ψάρεμα αναψυχής/ άθλησης. Δεν περιλαμβάνει την αστική ανάπτυξη που συνδέεται με τον τουρισμό (περιλαμβάνεται στην κατηγορία «Αστική ανάπτυξη»).
Μεταφορές	Οδικές και σιδηροδρομικές συγκοινωνίες, ναυτιλία, αεροπορία
Αστική ανάπτυξη	Περιλαμβάνει αστική ανάπτυξη που συνδέεται με οικιακές εργασίες, μη κατασκευαστικές εμπορικές δραστηριότητες, τουρισμό
Άγνωστο - άλλο	Ο παράγοντας είναι άγνωστος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΥΠΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Τύπος επιπτώσεων	Εφαρμόζεται σε Επιφανειακά ΥΣ	Εφαρμόζεται σε Υπόγεια ΥΣ
ACID - Οξίνιση	Ναι	Όχι
CHEM - Χημική ρύπανση	Ναι	Ναι
ECOS - Ζημιές σε χερσαία οικοσυστήματα που εξαρτώνται από υπόγεια ύδατα, για χημικούς / ποσοτικούς λόγους	Όχι	Ναι
HHYC - Αλλοίωση οικοτόπων που οφείλεται σε αλλαγές στην υδρολογική κατάσταση	Ναι	Όχι
HMOC - Αλλοίωση οικοτόπων που οφείλεται σε μορφολογικές αλλαγές (περιλαμβάνεται η συνδεσιμότητα)	Ναι	Όχι
INTR - Μεταβολές στην κατεύθυνση της ροής που οδηγούν σε διείσδυση αλμυρού ύδατος	Όχι	Ναι
LITT - Απόβλητα (οποιαδήποτε επίπτωση δυνάμει της Οδηγίας Πλαίσιο 2008/56/ΕΚ για τη Θαλάσσια Στρατηγική)	Ναι	Όχι
LOWT - Η άντληση υπερβαίνει τους επιτρεπτούς υπόγειους υδάτινους πόρους (πτώση στάθμης υδροφόρου ορίζοντα)	Όχι	Ναι
MICR - Μικροβιολογική ρύπανση	Ναι	Ναι
NUTR - Ρύπανση με θρεπτικές ουσίες (Άζωτο)	Ναι	Ναι
NUTR - Ρύπανση με θρεπτικές ουσίες (Φωσφόρο)	Ναι	Ναι
ORGA - Οργανική ρύπανση	Ναι	Ναι
OTHE - Άλλοι τύποι σημαντικών επιπτώσεων	Ναι	Ναι
QUAL - Μείωση ποιότητας συνδεδεμένων επιφανειακών υδάτων για χημικούς / ποσοτικούς λόγους	Όχι	Ναι
SALI - Ρύπανση/ διείσδυση αλμυρού ύδατος	Ναι	Ναι
TEMP - Αυξημένες θερμοκρασίες	Ναι	Όχι
UNKN - Άγνωστος τύπος επιπτώσεων	Ναι	Ναι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4.7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Οδηγία 2000/60/ΕΚ	2
2	Κατευθύνσεις του καθοδηγητικού κειμένου της ΕΕ σχετικά με τις εξαιρέσεις	3
2.1	Οριζόντιες κατευθύνσεις που σχετίζονται με το σύνολο των εξαιρέσεων	3
2.2	Ειδικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή του Άρθρου 4.7.....	3
2.2.1	Νέες τροποποιήσεις	4
2.2.2	Νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης	4
2.2.3	Επιδείνωση της κατάστασης ή του δυναμικού	5
2.2.4	Προσωρινές επιδράσεις	5
2.2.5	Έργα μικρού μεγέθους	6
2.2.6	Διάγραμμα ροής εφαρμογής του Αρθρου 4.7	6

1 Οδηγία 2000/60/ΕΚ

Το Άρθρο 4.7 της Οδηγίας προβλέπει:

Τα κράτη μέλη δεν παραβιάζουν την παρούσα οδηγία εφόσον:

- η αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων, οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων ή
- η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη⁵⁰ στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

και εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) **λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα** για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος·
- β) η **αιτιολογία** των τροποποιήσεων ή των μεταβολών εκτίθεται ειδικά στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που επιβάλλει το άρθρο 13, οι δε στόχοι αναθεωρούνται ανά εξαετία·
- γ) οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές αυτές υπαγορεύονται επιτακτικά από το **δημόσιο συμφέρον** ή/και **τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία** από την επίτευξη των στόχων που εξαγγέλλονται στην παράγραφο 1 υπερκαλύπτονται από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών για την υγεία των ανθρώπων, για τη διαφύλαξη της ασφάλειάς τους ή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και
- δ) οι ευεργετικοί στόχοι τους οποίους εξυπηρετούν αυτές οι τροποποιήσεις ή μεταβολές των υδάτινων συστημάτων δεν μπορούν για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα που συνιστούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή.

Επιπλέον στα άρθρα 4.8 και 4.9 της Οδηγίας ορίζονται τα ακόλουθα :

• Άρθρο 4.8

Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7⁵¹ τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μονίμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων.

⁵⁰ Υψηλή Κατάσταση με βάση τα στοιχεία των εγκεκριμένων Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας και του Προγράμματος Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων της Χώρας.

⁵¹ Αναφέρεται στα Άρθρα 4.4, 4.5, 4.6 και 4.7 της Οδηγίας που αφορούν στις εξαιρέσεις

- **Άρθρο 4.9**

Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή των νέων διατάξεων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7⁵² εγγυάται τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

2 Κατευθύνσεις του καθοδηγητικού κειμένου της ΕΕ σχετικά με τις εξαιρέσεις

2.1 Οριζόντιες κατευθύνσεις που σχετίζονται με το σύνολο των εξαιρέσεων

Στο καθοδηγητικό κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δίνονται διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή των προβλέψεων των άρθρων 4.4 έως 4.7 της Οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό καθορίζονται ορισμένες έννοιες που σχετίζονται με οριζόντια θέματα εφαρμογής των εξαιρέσεων στο πλαίσιο της Οδηγίας [κεφ 3.2 του GD20]. Τα θέματα αυτά παρουσιάζονται αναλυτικά στο κατευθυντήριο κείμενο της Ειδικής Γραμματείας για την Εφαρμογή των Εξαιρέσεων και αφορούν στα ακόλουθα:

- Στην κλίμακα της ανάλυσης που απαιτείται (βλ. κεφ 4.2 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στη συσχέτιση με τις προστατευόμενες περιοχές (βλ. κεφ 4.3 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στις αβεβαιότητες σχετικά με την εφαρμογή των εξαιρέσεων (βλ. κεφ 4.4 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στην αξιολόγηση της τεχνικής εφικτότητας επίτευξης των στόχων της οδηγίας (βλ. κεφ 4.5 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στην επεξήγηση της έννοιας δυσανάλογο κόστος (βλ. κεφ 4.6 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στην επεξήγηση της έννοιας “άλλα μέσα” στο πλαίσιο αξιολόγησης της δυνατότητας εφαρμογής της εξαιρέσεων (βλ. παρ. κεφ 4.7 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)
- Στο τρόπο εφαρμογής των εξαιρέσεων σε περιπτώσεις διασυννοριακών λεκανών απορροής (βλ. κεφ 4.8 του Μέρους Α των Κατευθυντήριων Οδηγιών για τις εξαιρέσεις της ΕΓΥ)

2.2 Ειδικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή του Άρθρου 4.7

Επιπλέον των ανωτέρω θεμάτων για την εφαρμογή του άρθρου 4.7 στο GD 20 εξειδικεύονται οι ειδικές έννοιες και ο τρόπος εφαρμογής του άρθρου αυτού. Οι σχετικές αναφορές παρατίθενται αναλυτικά στις επόμενες παραγράφους

⁵² Ομοίως

2.2.1 Νέες τροποποιήσεις

Οι τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών των υδατικών συστημάτων που αναφέρονται στην οδηγία αφορούν σε τροποποιήσεις στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά τους.

Οι επιπτώσεις μπορεί να προκύψουν άμεσα από την τροποποίηση ή μπορεί να προκύψουν έμμεσα από αλλαγές στην ποιότητα του νερού λόγω της τροποποίησης ή της μεταβολής.

Οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί και τα αντιπλημμυρικά έργα εμπίπτουν στις πρόνοιες του Άρθρου 4.7.

Επίσης, οι ταμιευτήρες που δημιουργούνται για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας ή τη διάθεση νερού μπορεί να δημιουργήσουν τέτοιες συνθήκες οξυγόνου και θερμοκρασίας που οδηγούν στην επιδείνωση της οικολογικής κατάστασης τόσο στο ίδιο στο υδατικό σύστημα που κατασκευάζονται όσο και στο κατάντη σύστημα αυτού.

Οι επιπτώσεις από τις τροποποιήσεις και αλλαγές μπορεί να περιοριστούν στα υδατικά συστήματα στα οποία πρόκειται να υλοποιηθούν οι εν λόγω τροποποιήσεις ή να επεκταθούν και σε υδατικά συστήματα πέραν αυτών. Για παράδειγμα, η άντληση νερού από συστήματα υπογείων υδάτων μπορεί να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στα επιφανειακά που συνδέονται με αυτό.

2.2.2 Νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης

Νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης: Η Οδηγία δεν παρέχει ορισμό των εν λόγω δραστηριοτήτων. Σε γενικές γραμμές, οι δραστηριότητες αυτές δεν μπορεί να οριστούν *per se* μέσω μιας σειράς κριτηρίων ή πολιτικών, αλλά οριοθετούνται από τις σχετικές απαιτήσεις της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο μιας ανοικτού τύπου και επαναληπτικής διαδικασίας.

Ως εκ τούτου, η απόφαση για τον αν μια δραστηριότητα εμπίπτει στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης εξαρτάται από το χρόνο, την κλίμακα, τους εμπλεκόμενους φορείς και τις διαθέσιμες πληροφορίες. Οι σχετικές απαιτήσεις της διαδικασίας που προβλέπονται στην ίδια την Οδηγία, στην οδηγία για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ⁵³), στην οδηγία περί Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ⁵⁴), στις οδηγίες "Aarhus"⁵⁵ και θα πρέπει να διέπεται από τις αρχές της συνθήκης ΕΚ, ήτοι «την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει, την αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης και την αρχή της αντιμετώπισης της ρύπανσης στην πηγή».

⁵³ Οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων

⁵⁴ Οδηγία 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52/ΕΕ. Η οδηγία 2011/92/ΕΕ αποτελεί κωδικοποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 1997/11/ΕΚ, την οδηγία 2003/35/ΕΚ και την οδηγία 2009/31/ΕΚ.

⁵⁵ Πρόκειται για δύο οδηγίες που αφορούν τον πρώτο και τον δεύτερο «πυλώνα» της Σύμβασης του Aarhus, ήτοι την Οδηγία 2003/4/ΕΚ για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και την Οδηγία 2003/35/ΕΚ σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και με την τροποποίηση όσον αφορά στη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, των οδηγιών 85/337/ΕΟΚ και 96/61/ΕΚ

Κατευθυντήριες αρχές για την αειφόρο ανάπτυξη μπορεί να βρεθεί στην αναθεωρημένη στρατηγική της ΕΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ της ΕΕ), η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2006. Επιπλέον, η διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να ακολουθεί τις αρχές της «χρηστής διακυβέρνησης», συμπεριλαμβανομένης της συνοχής των πολιτικών, της κοινωνικής ένταξης και της διαφάνειας και να κάνει καλύτερη χρήση της διαθεσιμότητας των εναλλακτικών λύσεων.

2.2.3 Επιδείνωση της κατάστασης ή του δυναμικού

Η οικολογική κατάσταση (ή τη δυνατότητα) ενός υδατικού συστήματος εκφράζεται σε όρους «κατηγοριών» (π.χ. υψηλή, καλή, μέτρια, κακή ή κακή). Οικολογική κατάσταση και οι πιθανές κατηγορίες καθορίζονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και όρια, σύμφωνα με το παράρτημα V της Οδηγίας. Στοπλάισιοτου άρθρου 4.7, οι στόχοι της πρόληψης υποβάθμισης της οικολογικής κατάστασης (ή του δυναμικού) αναφέρονται σε αλλαγές μεταξύ των κατηγοριών και όχι μέσα στην κατηγορία. Τα κράτη μέλη, ως εκ τούτου, δεν χρειάζεται να χρησιμοποιήσουν το άρθρο 4.7 για αρνητικές αλλαγές μέσα σε μια κατηγορία.

Επισήμανση:

Σύμφωνα με την απόφαση του **Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1/7/2015) που έλαβε σχετικά με την υπόθεση C-461/13**

- Η υποβάθμιση ενός υδατικού συστήματος αφορά τόσο στην υποβάθμιση της συνολικής κατάστασής του όσο και στην υποβάθμιση επιμέρους ποιοτικών στοιχείων. π.χ. ένα υδατικό σύστημα βρίσκεται σε μέτρια οικολογική κατάσταση λόγω ενός μόνο βιολογικού ποιοτικού στοιχείου. Υποβάθμιση της κατηγορίας οποιοδήποτε άλλου ποιοτικού στοιχείου (π.χ. λοιπών βιολογικών, φυσικοχημικών ή ειδικών ρύπων) συνιστά υποβάθμιση
- Κάθε υποβάθμιση των ποιοτικών στοιχείων στη χαμηλότερη κατηγορία συνιστά υποβάθμιση και
- Η βεβαιότητα σχετικά με τη συμβατότητα του έργου με την Οδηγία πρέπει να προκύπτει στο αρχικό στάδιο της διαδικασίας αδειοδότησης ενός έργου. Έτσι, στην περίπτωση που προκαλείται υποβάθμιση, η εφαρμογή των εξαιρέσεων του Άρθρου 4.7 πρέπει να γίνουν σε αυτό το στάδιο

2.2.4 Προσωρινές επιδράσεις:

Διακυμάνσεις στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων μπορεί μερικές φορές να προκύψουν ως αποτέλεσμα μικρής διάρκειας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, όπως τα έργα κατασκευής ή συντήρησης. Εάν η κατάσταση του κάθε επηρεαζόμενου υδατικού συστήματος επηρεάζεται αρνητικά μόνο για ένα μικρό χρονικό διάστημα και επανέρχεται μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα χωρίς την ανάγκη μέτρων αποκατάστασης, αυτές οι διακυμάνσεις δεν αποτελούν επιδείνωση της κατάστασης. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η εφαρμογή του Άρθρου 4.7.

Για παράδειγμα, οι προσωρινές επιπτώσεις από την τροποποίηση κατά τη φάση της κατασκευής δεν χρειάζεται να αντιμετωπιστούν αν δεν επέρχεται επιδείνωση της κατάστασης ή του δυναμικού στο υδατικό σύστημα ή σε τμήματα αυτού μετά το πέρας της φάσης αυτής.

Το άρθρο 4.6 προβλέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, απαλλαγή για προσωρινή υποβάθμιση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οποίες είναι εξαιρετικές ή δεν μπορούσαν ευλόγως να έχουν προβλεφθεί. Μια εξαίρεση δυνάμει του άρθρου 4.7 είναι περιττή σε περιπτώσεις στις που εφαρμόζονται εξαιρέσεις στο πλαίσιο του Άρθρου 4.6.

2.2.5 Έργα μικρού μεγέθους:

Η ενεργοποίηση του άρθρου 4.7 δεν εξαρτάται από το μέγεθος του έργου.

Η κατάλληλη προσέγγιση περιλαμβάνει την στην αξιολόγηση ενός έργου για εάν θα οδηγήσει σε επιδείνωση της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων ή θα εμποδίσει την επίτευξη της καλής οικολογικής κατάστασης, του καλού οικολογικού δυναμικού ή της καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων ή την υποβάθμιση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων από την υψηλή κατάσταση στην καλή, ανεξάρτητα από το μέγεθός του.

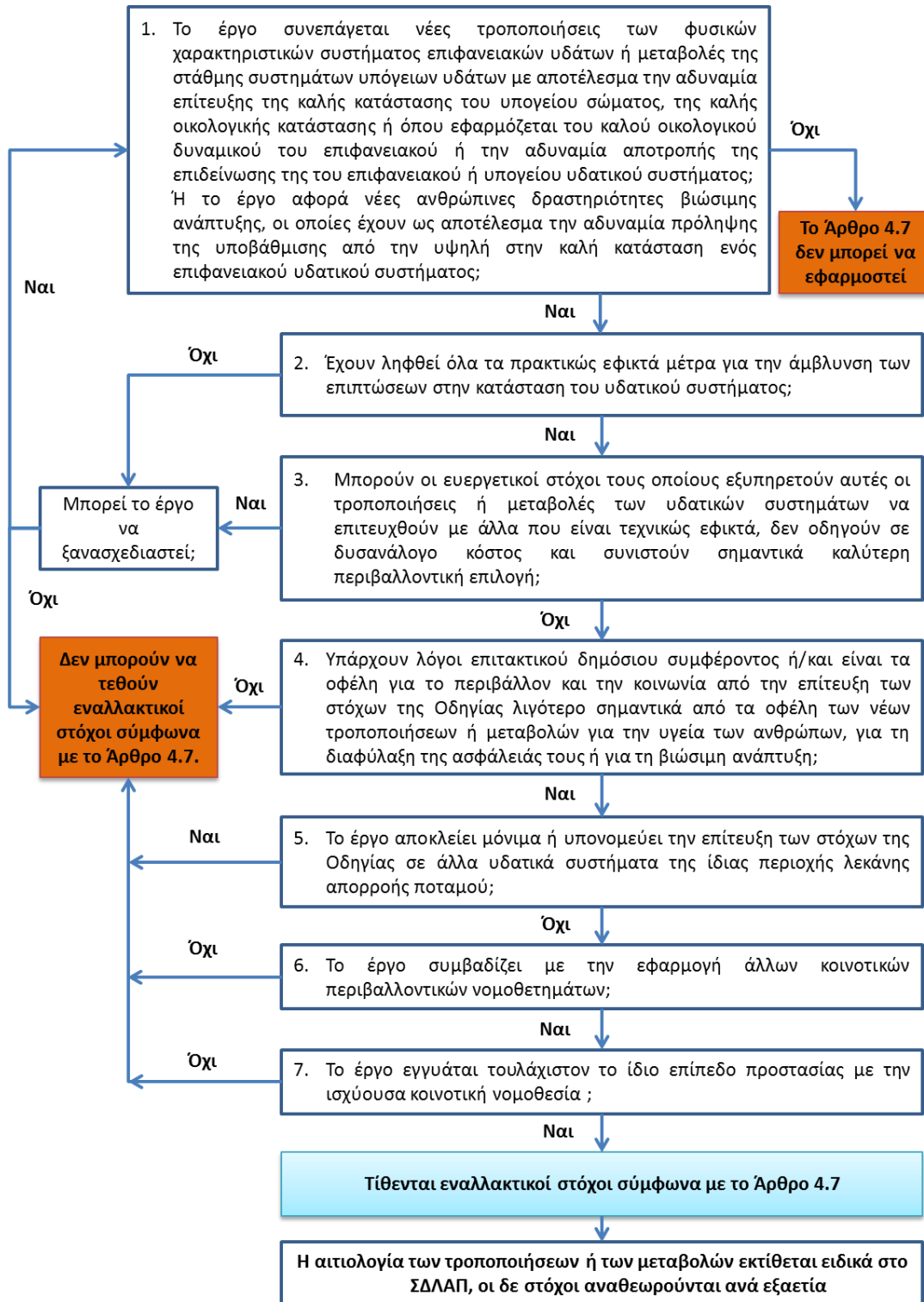
Έτσι, έργα οποιουδήποτε μεγέθους εμπίπτουν στις προβλέψεις του Άρθρου 4.7. Για μικρά έργα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ΕΠΕ (2011/92/ΕΕ) μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια γενική προσέγγιση ώστε να μειωθεί ο φόρτος της αξιολόγησης.

2.2.6 Διάγραμμα ροής εφαρμογής του Άρθρου 4.7

Στο σχήμα που ακολουθεί δίνεται η σταδιακή προσέγγιση εφαρμογής του Άρθρου 4.7.

Σε σχέση με το ακριβές κείμενο του Άρθρου 4.7 υπάρχουν κάποιες αλλαγές στη σειρά που εξετάζονται οι διάφορες προϋποθέσεις. Ο πρώτος λόγος αυτής της αλλαγής αφορά στο ότι οι εκτιμήσεις στα Πλαίσια 2 και 3 μπορεί να οδηγήσουν σε επανασχεδιασμό του έργου. Η περίπτωση αυτή δεν αφορά στους ελέγχους από το Πλαίσιο 4 και μετά. Επίσης, το Πλαίσιο 3 αναφέρεται στη διαδικασία εξεύρεσης εναλλακτικών λύσεων, οι οποία θα πρέπει να γίνει σε πρώιμο στάδιο σχεδιασμού του έργου, όταν είναι διαθέσιμες καλύτερες εναλλακτικές λύσεις.

Όπως σε όλες οι περιπτώσεις εξαιρέσεων, το Άρθρο 4.7 δεν μπορεί να εφαρμοστεί όταν δεν πληρούνται οι διατάξεις των άρθρων 4.8 (Πλαίσιο 5) και 4.9 (Πλαίσιο 7).

Παρακάτω δίνονται διευκρινίσεις για τις ειδικές συνθήκες που απαιτούνται κατά την αξιολόγηση στο πλαίσιο του Άρθρου 7 όπως σχηματοποιήθηκε στο ανωτέρω σχήμα

2.2.6.1 Εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων

Όπως αναφέρεται στο Πλαίσιο 2 του Σχήματος πρέπει να λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος. Δεδομένου ότι το άρθρο 4.7 απαιτεί μόνο τον μετριασμό, είναι σημαντικό να γίνει σαφής διάκριση μεταξύ των:

- **μέτρων άμβλυσης ή μετριασμού**, τα οποία αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση ή ακόμη και στην αναίρεση των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος, και
- **αντισταθμιστικών μέτρων**, τα οποία αποσκοπούν στην αντιστάθμιση σε άλλο υδατικό σύστημα των "καθαρών αρνητικών συνεπειών» ενός έργου και των συναφών μέτρων άμβλυσής του.

Το άρθρο 4.7 δεν απαιτεί αντισταθμιστικά μέτρα.

Η έννοια των «μέτρων» αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα μέτρων σε όλες τις φάσεις ενός έργου, συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης και της λειτουργίας, του σχεδιασμού των εγκαταστάσεων, της αποκατάστασης και της δημιουργίας βιοτόπων.

Η διατύπωση «όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα», είναι ανάλογη με τον όρο «εφικτό» που χρησιμοποιείται σε άλλες νομοθετικές πράξεις, και υποδηλώνει μέτρα μετριασμού τα οποία είναι τεχνικώς εφικτά, δεν οδηγούν σε δυσανάλογο κόστος και είναι συμβατά με τη νέα τροποποίηση ή τη δραστηριότητα βιώσιμης ανθρώπινης ανάπτυξης.

2.2.6.2 Επιτακτικό (υπέρτερο) δημόσιο συμφέρον

Όπως αναγράφεται στο Πλαίσιο 4, κατά την εφαρμογή του πρώτου σκέλους του Άρθρου 4.7γ, οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές πρέπει να υπαγορεύονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον. Η έννοια αυτή χρησιμοποιείται επίσης στην οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) και σε άλλο κοινοτικό δίκαιο. Αν και δεν υπάρχει νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την εφαρμογή αυτής της έννοιας στην οδηγία περί οικοτόπων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει «Μεθοδολογικές οδηγίες σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6.3 και 6.4 της οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ ΕΟΚ: Αξιολόγηση των σχεδίων και έργων που επηρεάζουν σημαντικά τόπους Natura 2000»⁵⁶. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό:

- Επιτακτικό δημόσιο συμφέρον δεν αποτελεί κάθε είδους δημόσιο συμφέρον κοινωνικού ή οικονομικού χαρακτήρα
- Είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι το δημόσιο συμφέρον μπορεί να είναι επιτακτικό μόνο αν επιφέρει **οφέλη που δεν είναι βραχυπρόθεσμοι χαρακτήρα**. Βραχυπρόθεσμα οικονομικά συμφέροντα ή άλλα συμφέροντα που θα αποφέρουν μόνο βραχυπρόθεσμα οφέλη για την κοινωνία δεν μπορούν να θεωρηθούν επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος

Ακόμη, όπως αναφέρεται στην οδηγία για του οικοτόπους αλλά και στο ανωτέρω καθοδηγητικό έγγραφο, είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι οι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος **(το οποίο**

⁵⁶http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

σημειωτέον απαιτείται μόνο για το πρώτο σκέλος του Άρθρου 4.7.γ της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ) αναφέρονται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα σχέδια ή τα έργα αποδεικνύονται απαραίτητα στο πλαίσιο:

- Δράσεων ή πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία θεμελιωδών αξιών για τη ζωή των πολιτών (υγεία, ασφάλεια, περιβάλλον)
- Θεμελιωδών πολιτικών για το κράτος και την κοινωνία
- Διεξαγωγής δραστηριοτήτων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, που πληρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσίων υπηρεσιών.

Οι κάτωθι κατηγορίες έργων ή προγραμμάτων κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες και εφόσον υπάρχει η απαραίτητη τεκμηρίωση μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος:

- έργα ή προγράμματα, για τα οποία υπάρχει αποδεδειγμένη δημόσια ή περιβαλλοντική ανάγκη
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη βελτίωση της δημόσιας υγείας ή / και της ασφάλειας
- έργα ή προγράμματα που στοχεύουν ειδικά στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας

Επιπλέον, η συμμετοχή του κοινού συμβάλει σημαντικά στον καθορισμό του όρου.

2.2.6.3 Οφέλη από τη νέα τροποποίηση έναντι του οφέλους για το περιβάλλον

Στο Πλαίσιο 4, τίθεται το ερώτημα αν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παράγραφο 4.1 (της Οδηγίας) είναι λιγότερο σημαντικά από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή των μεταβολών για την υγεία του ανθρώπου, για τη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τα οφέλη από την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του Άρθρου 4, περιλαμβάνουν:

- Σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασης, τα οφέλη και τις ευκαιρίες που χάνονται ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της κατάστασης (π.χ. απώλεια της βιοποικιλότητας) και
- Σε περίπτωση αποτυχίας επίτευξης της καλής κατάστασης ή του δυναμικού, τα οφέλη που θα ήταν διαθέσιμα, αν δεν είχε αποτραπεί η επίτευξη της καλής κατάστασης ή του καλού δυναμικού (π.χ. η παροχή πόσιμου νερού δεν είναι πλέον δυνατή).

Οι αρνητικές επιπτώσεις (κόστος) πρέπει να εξισορροπούνται με τα πιθανά οφέλη και τα άλλα κόστη (αυξημένη χρήση άλλων φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων επιπτώσεων) των νέων τροποποιήσεων και αλλαγών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Έτσι, άλλες κατηγορίες πιθανού οφέλους και κόστους θα πρέπει να εξετάζονται και -στο μέτρο του δυνατού- να υπολογίζονται.

Εν κατακλείδι, μια **ανάλυση του κόστους και του οφέλους του έργου** προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Οδηγίας είναι αναγκαία για να επιτρέψουν κρίσεις σχετικά με το εάν τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης ή της αποκατάστασης του υδατικού συστήματος στην καλή κατάσταση είναι λιγότερο σημαντικά από τα

οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών στην ανθρώπινη υγεία, στη διαφύλαξη της ανθρώπινης ασφάλειας ή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η χρηματική αποτίμηση του κόστους ή η ποσοτικοποίηση όλων των δαπανών και του οφέλους για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση. Ο κατάλληλος συνδυασμός ποιοτικών, ποσοτικών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στοιχείων αποτιμημένων σε χρήμα θα πρέπει να εξαρτάται από το τι είναι απαραίτητο για να εξαχθεί μια κρίση και τι είναι αναλογικό και εφικτό να συλλεχθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕ ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΣΤΑ ΥΔΡΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ

Παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος προγραμματιζόμενων έργων /παρεμβάσεων που δύνανται να εξεταστούν στο πλαίσιο του άρθρου 4.7, εφόσον δημιουργούν μόνιμες μεταβολές στα φυσικά χαρακτηριστικά επιφανειακών υδάτων που με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης ή όπου εφαρμόζεται του καλού οικολογικού επιφανειακού υδάτινου σώματος ή την αδυναμία αποτροπής της επιδείνωσης της κατάστασης επιφανειακού σώματος.

1. Φράγματα και αναβαθμοί εντός κοίτης υδατορεμάτων για κάθε χρήση
2. Έργα ταμίευσης υδάτων
3. Υδροληψία ή εκτροπή νερού από υδατορέματα με οποιονδήποτε τρόπο
4. Υδροληψία από λίμνες
5. Αποξηραντικά έργα
6. Αντιπλημμυρικά έργα και έργα διευθέτησης της ροής των υδάτων όπως: διαμόρφωση διατομής με επένδυση ή μη, κατασκευή ή ενίσχυση αναχωμάτων, κάλυψη υδατορέματος, κατασκευή τεχνητού κλάδου, άρση προσχώσεων από μη διευθετημένο τμήμα υδατορέματος κλπ
7. Κατασκευή λοιπών εγκάρσιων έργων σε υδατορέματα (πχ γέφυρες)
8. Έργα εκβολής υδατορεμάτων εισερχόμενα εντός της θάλασσας
9. Έργα εκβολής ανοικτών ή κλειστών αγωγών (τάφροι, αγωγοί ομβρίων κλπ), συμπεριλαμβανομένων των αγωγών διάθεσης λυμάτων, εισερχόμενα εντός της θάλασσας
10. Αναχώματα πέριξ λιμνών ή υγροτόπων
11. Έργα αντιμετώπισης της διάβρωσης εδαφών με αναβαθμό συγκράτησης φερτών υλών
12. Κατασκευές μεμονωμένων προβόλων εντός υδατορεμάτων
13. Αρδευτικά και (απο)στραγγιστικά έργα, έργα αγροτικού αναδασμού, και συναφή έργα (Εφόσον περιλαμβάνουν παρεμβάσεις /έργα σε Επιφανειακά Υδάτινα σώματα πλέον των αναφερόμενων παραπάνω
14. Λιμένες εμπορικοί επιβατικοί
15. Μαρίνες αλιευτικά καταφύγια
16. Μεμονωμένες προβλήτες
17. Μεμονωμένες ράμπες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών
18. Έργα προστασίας ακτής από διάβρωση: (α) εντός της θάλασσας και σε απόσταση από την ακτή, (β) επί της ακτογραμμής παράλληλα, (γ) επί της ακτογραμμής κάθετα
19. Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης ακτής (εμπλουτισμός/προσάμμωση ακτής πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι κ.λ.π)
20. Δίαυλοι ναυσιπλοΐας
21. Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας
22. Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα
23. Ανάκτηση εδαφών από λίμνες 2.1 (β) 3.1, 3.2 4.1 (B)

Έργα αποκατάστασης περιβάλλοντος με σκοπό τον μετριασμό των υδρομορφολογικών πιέσεων που αναφέρονται στο Παράρτημα VII (δυναμικά μέτρα μετριασμού Υδρομορφολογικών πιέσεων) δεν εξετάζονται.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΡΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ V

Στον παρακάτω πίνακα δίνεται ενδεικτικός κατάλογος των κριτηρίων της αξιολόγησης της έντασης των υδρομορφολογικών αλλοιώσεων για τα έργα που δίνονται στο Παράρτημα V. Τα όρια αξιολόγησης των κριτηρίων αυτών καθορίζονται στο Κατευθυντήριο Κείμενο της ΕΓΥ για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση υδρομορφολογικών αλλοιώσεων που είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΓΥ.

Επισημαίνεται ότι ο παρακάτω πίνακας είναι ενδεικτικός και μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με το είδος του έργου και τις επιδράσεις του στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης των πιέσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων που αναφέρονται στο Κατευθυντήριο Κείμενο της ΕΓΥ για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση υδρομορφολογικών αλλοιώσεων.

Ανάλογα με την κατηγορία υδάτων που επηρεάζονται από το εξεταζόμενο έργο (ποτάμια υδάτινα σώματα, λιμναία υδάτινα σώματα, παράκτια υδάτινα σώματα, ή μεταβατικά υδάτινα σώματα) εξετάζεται η δυνατότητα εφαρμογής του συνόλου των κριτηρίων που αναφέρονται για αυτά στο κατευθυντήριο κείμενο της ΕΓΥ για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση υδρομορφολογικών αλλοιώσεων. Σε περιπτώσεις που έργα δύνανται να επηρεάσουν υδάτινα σώματα που εμπίπτουν σε παραπάνω από μία κατηγορίες υδάτων εξετάζονται τα εφαρμοζόμενα κριτήρια αξιολόγησης όλων των κατηγοριών υδάτων.

Πίνακας. Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης υδρομορφολογικών πιέσεων

Είδος Έργου	Ενδεικτικά κριτήρια ανά είδος έργου*
1. Φράγματα και αναβαθμοί εντός κοίτης υδατορεμάτων για κάθε χρήση 2. Έργα ταμίευσης υδάτων 3. Υδροληψία ή εκτροπή νερού από υδατορέματα με οποιονδήποτε τρόπο	Όγκος απόληψης από φράγμα ταμίευσης ως % της μέσης ετήσιας απορροής.
	Μήκος ποταμού που κατακλύζεται ως % του συνολικού μήκους του.
	Σωρευτική τροποποίηση σε λιμναίου τύπου σώματα: % της συνολικής υψομετρικής διαφοράς που έχει αξιοποιηθεί με φράγματα.
	Όγκος απόληψης από ρουφράκτη «κατά-τη-ροή» ως % της μέσης ετήσιας απορροής.
	Ύψος κατασκευής από την φυσική κοίτη (ως εμπόδιο στην μετακίνηση των ιχθύων). (Σε μέτρα).
	Μήκος εκτροπής της ροής (μήκος κοίτης όπου διατηρείται μόνον η περιβαλλοντική παροχή) (Σε km)
	Ποσοστό % μεταβολής δεικτών μηνιαίας παροχής σε σχέση με το φυσικό καθεστώς
	Μεταβολή στάθμης ανάντη σε σχέση με το φυσικό καθεστώς (Σε μέτρα)
	Πυκνότητα εγκάρσιων έργων, (αριθ. έργων/km)
4. Υδροληψία από λίμνες	Όγκος απόληψης ως % της μέσης ετήσιας εισροής από την υδρολογική λεκάνη
	Ετήσια διακύμανση στάθμης ως % του μέσου βάθους λίμνης
	Μέγιστη ανύψωση ή καταβύθιση στάθμης σε m (διαφοροποίηση για αβαθείς και βαθιές λίμνες)

Είδος Έργου	Ενδεικτικά κριτήρια ανά είδος έργου*
5. Αποξηραντικά έργα	Εφαρμόζονται τα κριτήρια μεταβατικών και λιμναίων υδάτινων υδάτων
6. Αντιπλημμυρικά έργα και έργα διευθέτησης της ροής των υδάτων όπως: διαμόρφωση διατομής με επένδυση ή μη, κατασκευή ή ενίσχυση αναχωμάτων, κάλυψη υδατορέματος, κατασκευή τεχνητού κλάδου, άρση προσχώσεων από μη διευθετημένο τμήμα υδατορέματος κλπ	Μήκος ποταμού που έχει υποστεί διευθέτηση (με ανοιχτή κοίτη) ως % του συνολικού μήκους του
	Μήκος ποταμού που έχει τροποποιηθεί σε αγωγό (απώλεια επαφής με πλημμυρικό πεδίο) ως % του συνολικού μήκους του
	Μεταβολές από διαμήκη έργα (οχετοί-κλειστά τμήματα) μήκος έργων ως % του συνολικού μήκους
7. Κατασκευή λοιπών εγκάρσιων έργων σε υδατορέματα (πχ γέφυρες)	Μήκος ποταμού που έχει υποστεί διευθέτηση (με ανοιχτή κοίτη) ως % του συνολικού μήκους του
8. Έργα εκβολής υδατορεμάτων εισερχόμενα εντός της θάλασσας 9. Έργα εκβολής ανοικτών ή κλειστών αγωγών (τάφροι, αγωγοί ομβρίων κλπ), συμπεριλαμβανομένων των αγωγών διάθεσης λυμάτων, εισερχόμενα εντός της θάλασσας	Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος
10. Αναχώματα πέριξ λιμνών ή υγροτόπων	Ποσοστό % της περιμέτρου που έχει τροποποιηθεί από αναχώματα ή κρηπιδώματα αστικών περιοχών
	Ετήσια διακύμανση στάθμης ως % του μέσου βάθους λίμνης
	Μέγιστη ανύψωση ή καταβύθιση στάθμης σε m (διαφοροποίηση για αβαθείς και βαθιές λίμνες)
11. Έργα αντιμετώπισης της διάβρωσης εδαφών με αναβαθμό συγκράτησης φερτών υλών	Ύψος κατασκευής από την φυσική κοίτη (ως εμπόδιο στην μετακίνηση των ιχθύων)
	Πυκνότητα εγκάρσιων έργων, (αριθ. έργων/km)
	Μεταβολή στάθμης ανάντη σε σχέση με το φυσικό καθεστώς
12. Κατασκευές μεμονωμένων προβόλων εντός υδατορεμάτων	Πυκνότητα εγκάρσιων έργων, (αριθ. έργων/km)
	Μήκος ποταμού που έχει υποστεί διευθέτηση (με ανοιχτή κοίτη) ως % του συνολικού μήκους του
13. Αρδευτικά και (απο)στραγγιστικά έργα, έργα αγροτικού αναδασμού, και συναφή έργα (Εφόσον περιλαμβάνουν παρεμβάσεις / έργα σε Επιφανειακά Υδάτινα σώματα πλέον των αναφερόμενων παραπάνω)	Όγκος απόληψης από ρουφράκτη «κατά-τη-ροή» ως % της μέσης ετήσιας απορροής
	Μήκος ποταμού που έχει υποστεί διευθέτηση (με ανοιχτή κοίτη) ως % του συνολικού μήκους του
	Μήκος ποταμού που έχει τροποποιηθεί σε αγωγό (απώλεια επαφής με πλημμυρικό πεδίο) ως % του συνολικού μήκους του
	Μεταβολή στάθμης ανάντη σε σχέση με το φυσικό καθεστώς
14. Λιμένες εμπορικοί επιβατικοί 15. Μαρίνες αλιευτικά καταφύγια	Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος
	Επιλογή από τα λοιπά κριτήρια παρακτίων υδάτων
16. Μεμονωμένες προβλήτες 17. Μεμονωμένες ράμπες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών	Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος
	Ποσοστό % της περιμέτρου που έχει τροποποιηθεί από αναχώματα ή κρηπιδώματα αστικών περιοχών
18. Έργα προστασίας ακτής από διάβρωση: (α)	Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές

Είδος Έργου	Ενδεικτικά κριτήρια ανά είδος έργου*
εντός της θάλασσας και σε απόσταση από την ακτή, (β) επί της ακτογραμμής παράλληλα, (γ) επί της ακτογραμμής κάθετα	<p>παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος</p> <p>Εφαρμόζονται τα κατάλληλα κριτήρια των παράκτιων υδάτων</p>
19. Έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης ακτής (εμπλουτισμός/προσάμμιση ακτής πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι κ.λ.π)	<p>Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος</p> <p>Ποσοστό % της περιμέτρου που έχει τροποποιηθεί από αναχώματα ή κρηπιδώματα αστικών περιοχών</p>
20. Δίαυλοι ναυσιπλοΐας	Εφαρμόζονται τα κατάλληλα κριτήρια των παράκτιων υδάτων
21. Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας	Εφαρμόζονται τα κατάλληλα κριτήρια των παράκτιων υδάτων
22. Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα	<p>Μήκος ακτογραμμής στην οποία γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις ως % του συνολικού μήκους της ακτογραμμής του παράκτιου υδάτινου σώματος</p> <p>Λοιπά κριτήρια παράκτιων υδάτων</p>
23. Ανάκτηση εδαφών από λίμνες	<p>Ποσοστό % της περιμέτρου που έχει τροποποιηθεί από αναχώματα ή κρηπιδώματα αστικών περιοχών</p> <p>Ετήσια διακύμανση στάθμης ως % του μέσου βάθους λίμνης</p> <p>Μέγιστη ανύψωση ή καταβύθιση στάθμης σε m (διαφοροποίηση για αβαθείς και βαθιές λίμνες)</p> <p>% περιμέτρου (εντός ζώνης 50 m) με εντατικές χρήσεις γης (αρδευόμενες καλλιέργειες, αστικές και ημι-αστικές ζώνες)</p>

*Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός. Για κάθε κατηγορία υδάτων που επηρεάζονται από το έργο, (ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά και παράκτια) επιλέγονται τα κατάλληλα κριτήρια για την αξιολόγηση του έργου σε σχέση με τα τεχνικά του χαρακτηριστικά. Επιδιώκεται στα κριτήρια αυτά να περιλαμβάνεται τουλάχιστον ένα που να αποτιμά τις σωρευτικές παρεμβάσεις του έργου. Η μεθοδολογία βαθμολόγησης του κάθε κριτηρίου δίνεται αναλυτικά στο κατευθυντήριο κείμενο της ΕΓΥ για την αξιολόγηση των πιέσεων υδρομορφολογικών αλλοιώσεων που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της ΕΓΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΥΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΑ ΥΔΡΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ

Δίνεται ενδεικτικός κατάλογος έργων/ παρεμβάσεων μετριασμού των επιπτώσεων στα υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά των υδάτινων σωμάτων που μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη διερεύνηση των πιθανών μέτρων μετριασμού που αναφέρεται στην ερώτηση 2 του διαγράμματος ροής εξέτασης της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 4.7.

Ανάλογα με το είδος του έργου και τις αναμενόμενες επιπτώσεις του στο υδάτινο περιβάλλον ο κατάλογος των μέτρων μετριασμού που θα εξετάζεται μπορεί να περιλάβει και άλλα μέτρα πλόν των αναφερόμενων.

Έργα – μέτρα μετριασμού	Υδρομορφολογικά στοιχεία ΟΠΥ
Απομάκρυνση οριζόντιων εμποδίων	Συνέχεια του ποταμού
Καθαρισμός/επαναδιευθέτηση ενεργού κοίτης	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)
Δενδροφύτευση με ιθαγενή είδη	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
Οικολογική παροχή φραγμάτων ελεύθερη	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών & σύνδεση με συστήματα υπόγειων υδάτων)
Οικολογική παροχή φραγμάτων στοχευμένη σε θέσεις (σημαντικές για τη διατήρηση οικοτόπων ή σημαντικών ειδών)	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
Οικολογική παροχή φραγμάτων πλημμυρική κατάκλυση**	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
Περιορισμός απολήψεων	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
Απομάκρυνση ξενικών/εισβαλλόντων φυτ. ειδών	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
Οικολογική αποκατάσταση όχθης/πρανών (πχ απομάκρυνση «σκληρών» τεχνητών όχθων)	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
Διατήρηση/δημιουργία υδάτινων καταφυγίων	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)
Τοπικές παρεμβάσεις στη κοίτη (πχ τοπικές εργασίες απομάκρυνσης φερτών)	Μορφολογικές συνθήκες (δομή και υπόστρωμα του πυθμένα του ποταμού)
Ιχθυοδιάδρομος μικρών εγκάρσιων αναβαθμών	Συνέχεια του ποταμού
Δημιουργία ρηχών υφάλων/μικρολιμνών, ενίσχυση ενδιαιτημάτων	Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)
Διατήρηση και όταν είναι δυνατό αποκατάσταση υδάτινων οικοτόπων	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
Αύξηση της ποικιλομορφίας των οχθών	Μορφολογικές συνθήκες (δομή της παρόχθιας ζώνης)
Αποκατάσταση συντήρηση υφιστάμενων οχετών	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών)
Αύξηση της συνδεσιμότητας των πλημμυρικών πεδίων	Υδρολογικό καθεστώς (ποσότητα και δυναμική των υδάτινων ροών) & Μορφολογικές συνθήκες (διακύμανση του βάθους και του πλάτους του ποταμού)